

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Verkossa tehtävä nuorisotyö nuorisotyöntekijöiden ja
nuorten silmin

Kohtaako verkkonuorisotyö nuoret?

Päivi Viilomaa

Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelma, ylempi AMK (90 op)

Toukokuu/2010

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelman (ylempi AMK)

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Päivi Viilomaa	Sivumäärä 83 ja 4 liitesivua
Työn nimi Verkossa tehtävä nuorisotyö nuorisotyöntekijöiden ja nuorten silmin. Kohtaako verkkonuorisotyö nuoret?	
Ohjaava opettaja Merja Kylmäkoski	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Vantaan kaupungin nuorisopalvelut	
Tiivistelmä <p>Internetissä tehtävää nuorisotyötä on toteutettu 2000-luvun alusta alkaen. Yksisuuntaisista tiedotusvustoista nuorisotyö on laajentunut erilaisiin yhteisöpalveluihin ja sosiaalisiin medioihin. Verkkonuorisotyön kenttä on hyvin laaja. Nuorisotyön palveluja verkkoon ovat siirtäneet niin kunnat, seutukunnat, järjestöt kuin seurakunnat. Palvelujen hajanaisuus aiheuttaa sen, ettei kenelläkään ole tarkkaa tietoa ketkä järjestävät verkossa nuorisotyön palveluja ja millaisia palveluja nuorille on tarjolla. Tämä aiheuttaa myös päällekkäisten toimintojen järjestämistä.</p> <p>Opinnäytetyö käsittelee verkkonuorisotyötä nuorisotyöntekijöiden ja nuorten näkökulmasta. Opinnäytetyön nuorisotyöntekijöille tehtyyn kyselyyn vastasi 129 nuorisotyöntekijää Helsingin nuorisosiainkeskuksesta, Espoon nuorisopalveluista ja Vantaan nuorisopalveluista. Työntekijöiltä selvitettiin verkkonuorisotyöhön saadun koulutuksen määrään, toimintaan käytettävää työaika, työntekijöiden näkemyksiä verkkonuorisotyön eduista ja esteistä sekä ajatuksia verkkonuorisotyön kehittämisestä. Vantaalaisille yläkouluikäisille tehtyyn kyselyyn vastasi 805 nuorta. Kyselyssä selvitettiin nuorten verkon käyttöä; verkossa käytettävää aikaa ja verkon tarjoamien palvelujen käyttöä. Tutkimuksella selvitettiin myös nuorten käyttämän verkkonuorisotyön määrää ja sitä, miksi nuoret käyttävät tai eivät käytä verkkonuorisotyön palveluita. Lisäksi selvitettiin, mitä nuoret toivovat nuorisotyön tarjoavan verkossa.</p> <p>Nuorisotyöntekijöiden ja nuorten näkemykset verkossa tehtävän nuorisotyön merkityksestä erosivat melkoisesti. Nuorisotyöntekijät näkivät verkossa tehtävän nuorisotyön tärkeäksi osaksi nuorisotyötä. Työntekijät kokevat, että verkon kautta tavoitetaan myös niitä nuoria, jotka eivät käytä muita kunnallisen nuorisotyön muotoja. Nuoret taas näkivät verkossa tehtävän työn kohdetyhmäksi vain ne nuoret, jotka tarvitsevat apua elämässään oleviin ongelmiin. Kyselyyn vastanneista nuorista vain 1,1 % ilmoitti käyttäneensä verkkonuorisotyön palveluja. Nuoret kokevat verkkonuorisotyön palvelut tarpeelliseksi, mutta eivät itse usko niitä tarvitsevansa. Yhtenä syynä verkkonuorisotyön palvelujen käyttämättömyydelle tutkimuksen mukaan on myös se, etteivät nuoret tiedä tarpeeksi palvelujen olemassaolosta. Nuoret kaipasivatkin enemmän tiedotusta aiheesta.</p> <p>Nuorisotyöntekijöiden vastauksista nousi esiin useita verkkonuorisotyön positiivisia puolia, mutta työssä nähtiin myös paljon esteitä ja haasteita. Verkkonuorisotyön kehittämisen kohteena nuorisotyöntekijät toivovat aiheeseen liittyvän koulutuksen lisäämistä, yhteistyön kehittämistä alueellisesti ja valtakunnallisesti sekä resurssien lisäämistä niin työntekijämäärissä kuin työhön käytettävässä työajassa.</p> <p>Verkon tarjoamat palvelut muuttuvat koko ajan. Nuoret ovat usein ottamassa uudet toiminnot ensimmäisinä käyttöönsä. Nuorille suunnattuja verkkopalveluja suunniteltaessa ja kehitettäessä mukaan tulee ottaa myös palvelujen käyttäjäkunta, nuoret. Tänäpäin nuorten suosima sivusto voi olla auttamattomasti vanha vuoden päästä. Verkossa tehtävältä nuorisotyöltä vaaditaan muuntautumiskykyä ja valmiutta vastata muuttuviin oloihin ja nuorten tarpeisiin.</p>	
Asiasanat verkkonuorisotyö, verkossa tehtävä nuorisotyö, verkkoperusteinen nuorisotyö, nuorisotyö, verkko, internet	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Master's Degree Programme in NGO and Youth Work

ABSTRACT

Author Päivi Viilomaa	Number of Pages 87
Title Web youth work as seen by youth workers and the youth. Does web youth work reach young people?	
Supervisor Merja Kylmäkoski	
Subscriber and/or Mentor Vantaa youth services	
Abstract <p>Youth work on the internet has been carried out since the beginning of the 21st century. It has evolved from one-way informative pages to different social network services and social media. The field of web youth work is extensive. Municipalities, regions, organizations and parishes have transferred their youth services onto the web. Due to the scattered services, nobody knows who provides youth work services on the web and what kind of services are available. This also causes overlapping in the services organized.</p> <p>This thesis deals with web youth work as seen by youth workers and the youth. The thesis' questionnaire for youth workers was answered by 129 youth workers from the Helsinki youth department, Espoo youth services and Vantaa youth services. The youth workers were asked about the extent of training they have received for web youth work, the amount of work time spent, youth workers opinions about the benefits and obstacles of web youth work and their opinions about developing web youth work. The questionnaire for Vantaa secondary level students was answered by 805 young people. It surveyed their use of the web; time spent and the use of services provided on the web. The study also explored the extent of web youth services used by young people and why they use web youth work services, or why not. In addition, it also studied what young people want youth work to offer on the web.</p> <p>The views of youth workers and young people about youth work carried out on the web differed significantly. The youth workers saw the web youth work as an important part of youth work. The youth workers feel that the web is also able to reach those young people that do not use other forms of municipal youth work. The young people, however, saw the work on the web as targeted only to those young people that need help for the problems in their life. Only 1.1% of the young people that answered the survey said they had used the web youth work services. The young people felt the services were necessary but did not believe they needed them themselves. According to the study, one of the reasons for the low level of web youth work service usage is that the young people do not know enough about the existence of such services. They felt they needed more information on the subject.</p> <p>Several positive aspects of web youth work but also a lot of obstacles and challenges emerged from the youth workers' replies. As a means of developing web youth work, the youth workers wished to have more related training, develop cooperation regionally and nationally and increase resources in both the number of youth workers and the work time spent on that work.</p> <p>The services on the web change constantly. Young people are often the first to adapt new functions. When designing and developing web services targeted for the youth, the target group, the youth, should be included in the process. The pages which are currently the favourite of the young could be hopelessly old fashioned a year from now. Therefore the youth work on the web requires adaptability and a readiness to face the changing environment and the young people's need.</p>	
Keywords Web youth work, youth work on the web, web-based youth work, youth work, the web, internet	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO

2 HELSINKI, ESPOO JA VANTAA KYSELYN KOHTEINA 8

2.1 Tutkimustehtävät 8

2.2 Tutkimusmenetelmät 9

2.3 Helsingin nuorisoasiainkeskus 11

2.4 Espoon nuorisopalvelut 11

2.5 Vantaan nuorisopalvelut 12

3 MAAILMANLAAJUINEN TIETOVERKKO 13

3.1 Nuoret ja teknologia 17

3.2 Suomalaisten verkon käyttö 19

3.3 Nuoret verkon käyttäjinä 24

4 NUORUUS 33

5 NUORISOTYÖ 36

5.1 Nuorisotyön tehtävät 37

5.2 Nuorisotyön oppimisympäristöt 41

5.3 Verkkonuorisotyö 44

5.4 Nuorisotiedotus 50

6 VERKKONUORISOTYÖ NUORISOTYÖNTEKIJÖIDEN SILMIN 52

6.1 Verkkonuorisotyön määrä 54

6.2 Verkossa tehtävän nuorisotyön vahvuudet ja edut 60

6.3 Verkossa tehtävän työn esteet ja vaarat 62

6.4 Verkossa tehtävän nuorisotyön kehittäminen 65

6.5 Verkkonuorisotyön yhteistyön kehittäminen	67
6.6 Nuoret mukaan kehittämistyöhön	69
7 VERKKONUORISOTYÖ NUORTEN NÄKÖKULMASTA	70
8 PÄÄTELMÄT	74
LÄHTEET	78
LIITTEET	

1 JOHDANTO

”Nuorisotyön toimintaympäristö muuttuu ja on jo muuttunut – kaikki eivät ole sitä vielä havainneet! Muutos lienee suurin koko modernin nuorisotyön historiassa, Miten muutos heijastuu nuorisotyön monilla kentillä tehtävään nuorisotyöhön ja sen toimintatapoihin?” (Salasuo 2007, 5.)

Internet-buumi on Suomessa hyvin korkealla, ja koko ajan ilmestyy uusia kotisivuja, palveluiden tuottajia ja omasta toiminnastaan tiedottavia yhteisöjä ja tahoja, jotka käyttävät internetiä ulkoisen tiedottamisen välineenä ja kanavana. Verkossa valta on osallistujalla, sillä siellä ei ole toimitussihteeriä, joka lukisi, sensuroisi tai korjaisi tekstit ennen julkistamista. Internetissä onkin sekä positiivisia että negatiivisia ominaisuuksia. Jokainen voi toimittaa tekstiä, kuvia ja muuta materiaalia verkkoon kenenkään sitä tarkistamatta. (Timonen 1996, 6.)

Nuorten verkon käyttö on lisääntynyt 2000-luvun ajan ja nykyään lähes kaikki nuoret käyttävät verkkoa. Nuorten siirryttyä yhä aktiivisemmiksi verkon käyttäjiksi, on myös nuorisotyön tullut miettiä uusia muotoja toiminnolle. Verkkoon onkin tullut useiden eri toimijoiden nuorille suuntaamia sivuja. Useat järjestöt toimivat verkossa tarjoten nuorille esimerkiksi mahdollisuuden chat- eli reaaliaikaisille keskusteluille. Kunnallinen nuorisotyö on myös laajentanut toimintaansa verkkoon. Useat kunnat, seutukunnat ja alueet ovat perustaneet verkkoon sivustoja nuorille. Verkossa tehdäänkin jatkuvasti monenlaista vuorovaikutuksellista auttamis-, kasvatus- ja ohjaustyötä. Tällä hetkellä kukaan ei varmasti tiedä, mitä kaikkia palveluita ja kenen toimesta verkossa nuorille on. Verkkonuorisotyötä tehdään laajalla sektorilla, ja useat tahot tarjoavat samanlaisia palveluja. Palvelujen koordinoimattomuus aiheuttaa sen, että resursseja käytetään usean samansisältöisen palvelun tarjoamiseen.

Onko verkossa tehtävä nuorisotyö otettu työmuodoksi vain, koska myös kunnallisten nuorisotoimien tulee olla verkossa? Onko ennen toiminnan aloittamista mietitty, mihin työllä pyritään ja ketkä ovat toiminnan kohderyhmiä? Verkkotyö nuorisotyön muotona vaatii niin resursseja kuin koulutustakin. Vaikka verkossa

tehtävä työ ei peruseriaatteiltaan eroa niin sanotusta perinteisestä nuorisotyöstä, asettaa uusi työareena sille omat haasteensa niin osaamisen kuin työvälineidenkin muodossa. Työmuodon menestyksessä hoitaminen vaatii tietoteknisten laitteiden lisäksi riittävästi työaikaa ja osaavat työntekijät.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on toisaalta tarkastella pääkaupunkiseudun kolmen kunnan, Helsingin, Espoon ja Vantaan nuorisotoimissa tehtävän verkko-nuorisotyön määriä ja muotoja, nuorisotyöntekijöiden näkemyksiä verkossa tehtävän nuorisotyön eduista sekä esteitä ja vaaroista. Samalla pyrin työssäni selvittämään vantaalaisten yläkouluikäisten nuorten verkon käyttöä sekä sitä, paljonko nuoret käyttävät verkossa olevia nuorisotyön palveluja, millaisia nuorisotyön muotoja he toivoisivat verkon tarjoavan ja mitkä ovat syyt siihen, ettei verkossa olevia nuorisotyön palveluita käytetä.

Työssäni käytän termejä verkkonuorisotyö ja verkossa tehtävä nuorisotyö tarkoittaen molemmilla kunnallisessa nuorisotyössä tehtävää verkkoperusteista työtä. Verkosta työssä käytetään sekä termiä internet että verkko. Näillä tarkoitetaan samaa asiaa.

Opinnäytetyöni tavoitteena on antaa tutkimukseen osallistuneiden pääkaupunkiseudun kuntien nuorisotoimille materiaalia ja tietoa verkossa tehtävän nuorisotyön kehittämiseen. Valmiin opinnäytetyön lisäksi toimitan kyselyyn osallistuneille nuorisotoimille, Helsingin nuorisoasiainkeskukselle, Espoon nuorisopalveluille ja Vantaan nuorisopalveluille kuntakohtaiset nuorisotyöntekijöiden vastaukset. Valmis työ toimitetaan myös kyselyyn osallistuneille kouluille.

2 HELSINKI, ESPOO JA VANTAA KYSELYN KOHTEINA

Toive verkkonuurisotyötä käsittelevään opinnäytetyöhön tuli oman työpaikkani, Vantaan kaupungin nuorisopalveluiden johtaja Eija Aholalta. Verkossa tehtävän nuorisotyön muodot ovat laajentuneet nuorisopalveluiden toiminnassa aikaisemmasta verkossa olevasta nuorisotiedotuksesta reaaliaikaiseen nuorten kohtaamiseen verkossa. Muutos on ollut nopeaa ja paljolti nuorisotyöntekijöiden oman kiinnostuksen varassa. Nuorisopalveluissa ei ole selkeää toimintatapaa verkossa tehtävälle työlle, vaan nuorisotalojen henkilökunta on itse voinut osoittaa työaikaansa verkkotyölle. Osa nuorisotaloista on esimerkiksi perustanut omia yhteisöjään IRC-Galleriaan sekä fanisivuja, ryhmiä tai profiileja Facebookiin. Nuorisotyö ja esimerkiksi nuorisotalot näkyvät monissa verkossa olevissa yhteisöpalveluissa ja sosiaalisessa mediassa. Kuitenkin nuorisotyön kentällä palveluja käytetään hyvin eri tavalla ja kirjavuudesta huomaa, ettei toiminnalle ole luotu yhtenäisiä linjoja.

Koska verkossa tehtävää nuorisotyötä on tehty pitkää pääkaupunkiseudullisena yhteistyönä, oli luontevaa ottaa tarkasteluun myös Helsingin nuorisoasiainkeskuksessa ja Espoon nuorisopalveluissa tehtävä verkkonuurisotyö.

Laaja-alaisempaa näkemystä verkkonuurisotyölle saadaan, kun tarkasteluun otettiin myös verkossa tehtävän nuorisotyön mahdolliset käyttäjät, nuoret. Nuorten tiedetään olevan aktiivisia verkon käyttäjiä ja he usein ottavat käyttöönsä uudet verkon mahdollistamat palvelut. Kuinka nuoret suhtautuvat verkossa tehtävään nuorisotyöhön? Onko tärkeää, että nuorisotyöntekijä on tavoitettavissa myös verkosta? Selvitettävänä on, kohtaavatko nuorisotyö ja nuoret toisensa verkossa ja kuinka tärkeänä nuoret kokevat verkossa olevan nuorisotyön.

2.1 Tutkimustehtävät

Opinnäytetyöni tarkoituksena on tarkastella kunnallista verkossa tehtävää nuorisotyötä kolmessa pääkaupunkiseudun kunnassa. Pääkaupunkiseudun kunnallisella nuorisotyöllä opinnäytetyössä tarkoitetaan Helsingin, Espoon ja Vantaan

nuorisotoiminen järjestämään toimintaa. Kuntien nuorisotyöntekijöille tehdyllä kyselyllä pyrittiin selvittämään:

- kuinka paljon verkkonuurisotyötä tehdään kunnallisessa nuorisotyössä
- millaisia verkkotyön muotoja kunnissa käytetään
- miten nuorisotyöntekijät kokevat verkossa tehtävän nuorisotyön osana kunnallista nuorisotyötä
- mitä pidetään verkossa tehtävän nuorisotyön vahvuuksina ja heikkouksina
- koetaanko, että verkossa tehtävää nuorisotyötä tulisi kehittää nuorisotoimissa ja laajemmin pääkaupunkiseudulla

Toisena tutkittavana näkökulmana oli vantaalaisten yläkouluikäisten nuorten verkon käyttö. Nuorille tehdyssä tutkimuksessa selvitettiin:

- kuinka paljon nuoret käyttävät aikaa verkossa
- mihin nuoret käyttävät verkkoa
- kuinka paljon nuoret tietävät verkossa olevista nuorisotyön muodoista
- kuinka paljon nuoret käyttävät verkossa olevia nuorisotyön palveluita
- millaisia palveluita nuoret toivovat nuorisotyön tarjoavan verkossa

2.2 Tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyön aineisto kerättiin kvantitatiivisin eli määrällisin menetelmin. Aineistonkeruu tehtiin kahdella kyselyllä. Kyselyjen kohderyhmän erilaisuudesta johtuen kyselyt toteutettiin eri menetelmillä. Nuorisotyöntekijöille suunnattu kysely (liite 1) tehtiin ja toteutettiin verkkopohjaisella Webropol-ohjelmalla, joka on internetin välityksellä toimiva kysely- ja tiedonkeruusovellus. Linkki kyselyyn lähetettiin pääkaupunkiseudun kuntien nuorisotyöntekijöille sähköpostitse. Vastasin itse oman työpaikkani, Vantaan nuorisopalveluiden, työntekijöille tarkoitetun kyselyn lähettämisestä. Helsingin nuorisosiainkeskuksen työntekijöille linkki kyselyyn saateviestin kanssa lähti nuorisosiainkeskuksen toimittaja Ulla Paukun kautta ja Espoon nuorisopalveluissa viestin työntekijöille välitti nuorisosiainsihteerini Tarja Kauppinen. Nuorisotyöntekijöille suunnattu kysely toteutettiin

tammikuussa 2010. Vastausajan puitteissa kyselyyn vastasi 129 nuorisotyöntekijää.

Vantaalaisille yläkouluikäisille suunnattu kysely (liite 2) toteutettiin lomakekyselynä helmi-maaliskuussa 2010. Vantaalla on yhteensä 11 yläkoulua ja 9 yhtenäiskoulua. Kyselyn toteuttamista varten näistä valittiin kaksitoista. Kyselyyn valittiin kouluja jokaiselta Vantaan seitsemältä alueelta: Aviapolis, Hakunila, Kivistö, Koivukylä, Korso, Myyrmäki ja Tikkurila. Näin pyrittiin saamaan vastaajia kattavasti joka puolelta Vantaata. Alueiden ylä- ja yhtenäiskoulujen määrä vaihtelee yhdestä neljään. Kysely toteutettiin 1–2 jokaisen alueen kouluista. Kysely toteutettiin ainoastaan suomen kielellä, joten Vantaan ainoa ruotsinkielinen yläkoulu rajattiin kyselyn ulkopuolelle, samoin Vantaan kansainvälinen koulu. Lisäksi tutkimuksesta jätettiin pois sairaalakoulu. Tutkimusluvan kyselyn suorittamiselle myönsi Vantaan kaupungin perusopetuksen johtaja.

Lomakekyselyssä pyrittiin saamaan vastauksia jokaiselta yläkoulun kolmelta luokka-asteelta. Kyselyyn vastaajat valittiin rypäsotannalla, jolloin jokaisesta koulusta valittiin yksi luokallinen oppilaita luokka-astetta kohti vastaamaan kyselyyn. Vastaajiksi valittavien luokkien valinnat teki jokainen koulu itse. Ennen tutkimuksen suorittamista olin yhteydessä jokaiseen tutkimukseen valitun koulun rehtoriin ja heidän kanssaan sovittiin, että koulut teettävät kyselyn oppilailla itsenäisesti koulurytmiin sopivana ajankohtana toimitettuani ohjeet ja kyselylomakkeet heille. Kahdestatoista kyselyyn valitusta koulusta kyselyn toteutti yksitoista koulua. Koulukohtaiset vastausten määrät vaihtelivat 48 ja 91 välillä.

Vantaan kaupungin 20.9.2009 tekeminen koulujen oppilastilastojen mukaan 7., 8. ja 9. luokka-asteella opiskelee yhteensä 6962 oppilasta. Näistä 4852 opiskelee kyselyyn vastanneissa kouluissa. (Vantaan kaupunki.) Kyselyyn vastasi 805 oppilasta, joka on 11,6 % Vantaan kaupungin yläkoulujen oppilaista.

2.3 Helsingin nuorisoasiainkeskus

Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskus tuottaa yhdessä nuorten kanssa monipuolisia harrastus- ja kulttuuripalveluita, edistää nuorten yhteiskunnallista osallistumista sekä tarjoaa nuorille tukea ja neuvontaa. Nuorisoasiainkeskuksella on yli 400 työntekijää, joista yli puolet on nuoriso-ohjaajia. Toimintaa on noin 90 tilassa ympäri Helsinkiä. Helsingin nuorisoasiainkeskus tekee nuorisotyötä nuorisotaloissa, erityistoimipaikoissa sekä projekteissa. Lisäksi virasto tukee nuorisojärjestöjä ja nuorten ryhmiä. Nuorisoasiainkeskuksen toimintamuodot ovat:

- alueellinen nuorisotyö, jonka toiminnan perustana on hyvä ja laaja nuorisotaloverkko
- kohdennettu nuorisotyö tarjoaa tukea nuorille pidempikestoisilla yksilöllisillä ohjelmilla, jotka tarjoavat monipuolisia tukitoimenpiteitä.
- kulttuurinen nuorisotyö, joka luo nuorille mahdollisuuksia itsensä toteuttamiseen luovilla toimintamuodoilla. Nuoret voivat osallistua sekä ryhmätoimintoihin että erilaisiin projekteihin.
- nuorten kansalaistoiminta, jonka tehtävänä on edistää Helsingissä toimivien nuorisojärjestöjen ja nuorten ryhmien toimintaedellytyksiä ja nuorten yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja vaikuttamiseen keinoja.

Helsingin kaupungin organisaatiossa nuorisoasiainkeskus kuuluu sivistustoimen alaisuuteen. (Helsingin kaupunki a.)

2.4 Espoon nuorisopalvelut

Espoon nuorisopalveluilla on yhteensä 15 nuorisotilaa ja monitoimitaloa Espoon keskuksen, Leppävaaran, Tapiolan, Matinkylän ja Espoonlahden alueella. Alueellisen nuorisotoiminnan lisäksi Espoon nuorisopalvelut tarjoaa monenlaista toimintaa nuorille. Kohdennettu yksilö- ja pienryhmätoiminta on tarkoitettu niille lapsille ja nuorille, jotka tarvitsevat kasvussaan erityistä tukea ja ohjausta. Kohdennetuissa pientyhmässä pyritään vahvistamaan nuorten sosiaalisia taitoja samalla tukien nuorten kasvua ja elämänhallintaa. Nuorisopalvelut järjestää monipuolista leiri- ja loma-ajan toimintaa espoolaisille lapsille ja nuorille. (Es-

poon kaupunki b.) Espoon nuorisolautakunnan mukaan ”Espoon nuorisopalveluiden kulttuurisen nuorisotyön tavoitteena on nuorten kasvatuksellisen ja omaehtoisen kulttuuritoiminnan keinoin vahvistaa nuoren elämänhallintaa ja kansalaisvalmiuksia.” Espoon nuorisopalveluiden kulttuurisen nuorisotyön tapahtumat ja muut toiminnot suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä nuorten ja kaupungin kulttuuripalveluiden kanssa. (Espoon kaupunki a.)

Nuorten Osallisuuskeskus Välkky tarjoaa palveluja espoolaisille vapaaehtois-toimijoille, niin nuorisoyhdistyksille, ja -järjestöille kuin nuorten toimintaryhmille. Espoon nuorisopalvelut ylläpitää kahta nuorten tieto- ja neuvontapistettä, yES-BOxia. Tieto- ja neuvontapalvelut tarjoavat nuorille tietoa, tukea ja apua kaikissa elämään liittyvissä kysymyksissä. Espoon nuorisopalveluiden nuorten osallisuutta mahdollistavia rakenteita ovat mm. Tehkäämme itse -tuki ja Aloitekanava. (Emt.) Aloitekanava on valtakunnallinen verkossa toimiva palvelu, jonka kunnat voivat ottaa käyttöönsä. Aloitekanavan kautta nuoret voivat lähettää kehitysideoita kuntansa asioista, kommentoida muiden ideoita ja äänestää ideoiden lähettämisestä jatkovalmisteluun. Tutkimukseeni osallistuvista kunnista ainostaan Espoossa on käytössä Aloitekanava nuorten verkkopohjaisena kuulemismenetelmänä. Vuoden 2008 lopussa nuorisopalveluissa oli 74 vakanssia, joista nuorisonohjaajia oli 56 ja johtavia nuorisonohjaajia kahdeksan (Espoon kaupunki b).

2.5 Vantaan nuorisopalvelut

Vantaan nuorisopalvelut tuottaa nuorisotyön peruspalvelut kaupungissa. Nuorisopalveluiden tulosalue on jakautunut keskitettyjen palveluiden tuloksikkoon ja alueelliseen nuoriso- ja erityisnuorisotyöhön. Keskitettyjen palveluiden tuloksikkoon kuuluu kansalaistoiminnan, leiri- ja kansainvälisen toiminnan tiimi, toimistotiimi sekä työpajatiimi. Alueellinen nuoriso- ja erityisnuorisotyö on jaettu neljään maantieteelliseen alueeseen, kulttuuri- ja monitoimitalo Vernissaan sekä ruotsinkieliseen nuorisotoimintaan. Nuorisopalveluiden lähtökohtana on nuorten omalla eli vapaa-ajalla tapahtuva toiminta. Nuorisopalveluiden toiminnassa painotetaan vapaa-ajan merkittävyyttä lasten ja nuorten kehityksen kan-

nalta. Nuorisopalveluilla on noin 110 työntekijää, joista vakituisia noin 85. Nuorisopalvelut ylläpitää 16 nuorisotilaa, joista muutamia on annettu järjestöjen käyttöön. Nuorisotyön peruspalveluina Vantaalla on mm.

- alueellinen nuorisotyö, nuorisotalot ja nuorisotyöntekijät
- erityisnuorisotyön palvelut
- työpajatoiminta
- kansalaisjärjestöjen tukeminen
- leiri- ja loma-aikojen toiminta
- kansainvälinen, kulttuurinen ja monikulttuurinen nuorisotyö
- nuorten osallisuuden tukeminen
- nuorten tieto- ja neuvontapalvelut, nuorisotiedotus- ja neuvontapiste Jeesi

(Vantaan kaupunki 2009)

3 MAAILMANLAAJUINEN TIETOVERKKO

Internet eli verkko on maailmanlaajuinen tietoverkko, verkkojen välinen verkko, joka yhdistää tietokoneita ympäri maailmaa yhdeksi suureksi verkostoksi (Joensuu 2007, 12). Teknisesti katsottuna verkko on ääretön määrä toisiinsa eri lailla kytkettyjä tietokoneita (Matikainen 2008, 23). Suomessakin käytössä oleva sana internet on saanut nimensä englanninkielisestä sanasta internetwork eli verkkojenvälinen työ. Termiä käytetään, kun verkkoja yhdistetään toisten verkkojen kanssa. (Lundahl 2001, 4.)

Verkon juuret ulottuvat 1960-luvulle, jolloin Yhdysvaltojen armeija kehitti hajautettua viestijärjestelmää, joka toimisi mahdollisen ydinsodan aikana. Tavoitteena oli kehittää järjestelmä, jolla ei ollut yhtä keskusta, vaan joka toimisi vaikka osa siitä tuhoitaisiin. Tuohon aikaan verkko tunnettiin nimellä Arpanet. 1970-luvun aikana verkon käyttö hiljalleen laajeni Nato-maiden armeijoihin ja yliopistoihin. Vuonna 1983 verkko oli kehittynyt niin laajaksi, että siitä alettiin käyttää nimitystä Internet. (Matikainen 2008, 23.) Verkon käytön yleistymisen kannalta erityisen tärkeitä asioita verkon kehittämisessä on kaksi. Ensimmäinen merkit-

tävä kehitysaskel on ollut WWW-järjestelmän kehittyminen. Vuonna 1990 CERNissä (European Organisation for Nuclear Research) työskentelevä Tim Berners-Lee ehdotti internet-pohjaiselle hypertekstijärjestelmälle nimeä WWW eli World Wide Web. Tämän hypertekstijärjestelmän tarkoituksena oli yhdistää internetissä hajallaan olevat monin eri tavoin ja protokollin tavoitettavat informaatioresurssit yhden helppokäyttöisen käyttöliittymän taakse. (CERN.) Hyperteksti mahdollistaa automaattiset, hyperlinkeiksi kutsutut ristiviittaukset eri sivujen välillä (Matikainen 2008, 23). Alun perin Berners-Lee suunnitteli ja kehitti World Wide Webin ympäri maailmaa olevien korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten tutkijoiden väliseksi automaattiseksi tiedonjakelukanavaksi. Ensimmäiset web-palvelimet sijaitsivat eurooppalaisissa fysiikan laboratorioissa ja vain harvat pääsivät seuraamaan niiden toimintaa. Vuonna 1991 WWW-järjestelmä otettiin käyttöön useissa yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa ja tämän jälkeen sen käyttö mahdollistui myös yksittäisille tietokoneen käyttäjille. (CERN.) Verkon yleistymisen kannalta toinen merkittävä asia oli graafisen käyttöliittymän ja selainohjelmien ilmestyminen vuonna 1993. Ensimmäinen selainohjelma oli Mosaic, mutta tunnetuimpia ohjelmia olivat Netscape ja Microsoft Explorer. Selainohjelmat käyttöliittymineen mahdollistivat internetin helpon käytön ja siirtyminen verkkosivulta toiselle. (Matikainen 2008, 23.)

Verkko on avoin ja vapaa, kuka tahansa saa julkaista lähes mitä tahansa siellä. Kuka tahansa saa myös lukea ja katsella mitä tahansa verkkoon laitettua. Verkossa olevan materiaalin ja toimintamuotojen moninaisuus tekee siitä kiinnostavan ja hyvin haasteellisen. Verkossa olevan sensuurin määrä on hyvin vähäistä, mutta avoimuus ja vapaus eivät kuitenkaan ole täydellisiä. Vain osalla maapallon asukkaista on mahdollisuus käyttää verkkoa. Kaikki eivät osaa käyttää verkkoa, vaikka siihen olisikin mahdollisuus. Osa taas ei halua sitä käyttää vaikka siihen olisi mahdollisuus. Joissakin maissa, kuten Kiina ja Irak, valtio rajoittaa verkon käyttöä. Verkon mahdollistamat avoimuus ja vapaus ovat kuitenkin ennenkuulumatonta ihmiskunnan historiassa. (Emt.)

Internetiin sekä sen käyttöön liittyy monien positiivisten puolien lisäksi myös negatiivisia asioita. Media on tuonut esiin useita verkon väärinkäytöksiä, ongelmia sekä uusia rikollisia ilmiöitä. Esiin ovat nousseet myös esimerkiksi nettiriippu-

vuus, erilaisissa verkon palveluissa vaanivat pedofiilit sekä verkon kautta tapahtuva kiusaaminen. Verkon toimintaympäristön monipuolisuuden vuoksi myös siihen liittyvät uhat ovat moninaisia. (Joensuu 2007, 15.) Voidaan ajatella, että nuoret, jotka ovat jo pienestä pitäen tottuneet verkkomaailman käyttöön, hallitsevat niin medianlukutaidon, itsensä suojelemisen mekanismit kuin verkossa toimimisen etiketinkin. Näin ei kuitenkaan ole. Nuoret verkon käyttäjinä saattavat, elämäkokemuksen ja osaamisen puuttuessa, olla epävarmoja siitä, miten nämä uhat tulisi kohdata (emt., 17). Aikuiseksi kasvaminen median tuottaman informaatiotulvan keskellä ei ole helppoa, ja kasvun tueksi tarvitaankin aikuisia sinne, missä nuoret verkossa ovat.

Verkko voidaan käsittää viestinnän välineeksi tai mediaksi. Sitä voidaan myös tarkastella avoimena ja julkisena tilana, jossa tapahtuu sosiaalista toimintaa. Puhuttaessa verkosta viestintävälineenä tarkoitetaan sitä, että viestejä välitetään verkon kautta. Tavallisimpia esimerkkejä tästä ovat sähköposti ja kotisivut. Verkko onkin nopea viestintäväline. Viestejä voidaan lähettää tai välittää helposti suurellekin joukolle. Verkossa tapahtuva viestiminen perustuu suurimmalta osin kirjoitukseen. Vaikka erilaiset visuaaliset elementit ja puheyhteys yleistyvät verkossa, on viestintä siellä paljolta tekstipohjaista. Tämä asettaa omat haasteensa viestien ymmärrettävyydelle ja tulkinnalle. (Emt., 25.)

Verkko kytkeytyy mediaan monella tavalla. Verkko on osa uutta mediaa, jonka voidaan sanoa liittyvän tavalla tai toisella digitaaliseen teknologiaan. Vaikka uusi media eroaa monella tavoin perinteisestä mediasta, ei niiden välille ole helppo vetää selvää rajaa. Eikä rajanveto ole tarpeenkaan, sillä vanhan ja uuden median välillä ei ole katkosta, vaan uusi media imee sisältöjä ja muotoja vanhasta mediasta. Uusi media siis uusintaa tai muuntaa vanhaa mediaa uuteen muotoon. (Emt., 27.)

Verkon näkeminen pelkästään välineenä tai mediana on suhteellisen suppea näkemys. Teknologialtaan vuorovaikutteinen verkko mahdollistaa monenlaisen toiminnan ja vuorovaikutuksen. Verkko tulee nähdä vuorovaikutuksellisenä ja yhteisöllisenä tilana. Verkkoa voisikin verrata kaupunkiin. Ihmiset tekevät verkossa samoja asioita kuin kaupungissa; viettävät aikaa, kohtaavat toisiaan, te-

kevät ostoksia, käyvät keskusteluja sekä asioivat esimerkiksi kaupassa, pankissa tai kirjastossa. Lisäksi verkossa on monia toiminnallisia ja yhteisöllisiä tiloja. Niissä ihmiset viettävät aikaa, keskustelevat, lähettävät kuvia, linkkejä ja muuta materiaalia. Tällaisia yhteisöpalveluja ovat esimerkiksi Facebook ja IRC-Galleria. Verkko toimii myös paikkana ottaa kantaa, kysyä ja kommentoida. Verkko voi lisätä ihmisten yhteiskunnallista aktiivisuutta ja poliittista osallistumista. Yhteiskunnallisesti tärkeä tieto on helposti saatavilla ja päättäjiin on helppo olla yhteydessä esimerkiksi sähköpostin välityksellä. Perinteisen poliittisen osallistumisen lisäksi verkko mahdollistaa muunlaisen poliittisen aktiivisuuden ja osallistumisen. (Emt., 28.)

Nykyään verkko toimii myös markkina- ja kauppapaikkana. Verkkokaupan lisäksi verkossa kukoistaa vertaiskauppa. Tässä yksittäiset henkilöt ostavat, myyvät ja vuokraavat omia tavaroitaan. (Emt., 28.)

Tietoverkko ja siihen liittyvät teknologiset sovellukset ovat mahdollistaneet myös opetuksen uudistamisen. Opetus ja opiskelu eivät ole enää aikaan ja paikkaan sidottuja, vaan jokainen voi verkko-opiskelun kautta käyttää aikaansa silloin kun se itselle parhaiten sopii. Verkon on todettu tarjoavan perinteisen lähiopetuksen tueksi hyviä tietolähteitä, aikaa ajatella, mahdollisuuden tekstuaaliseen keskusteluun ja yhteisöllisyyteen, ajasta ja paikasta riippumattomaan yhteistoiminnallisuuteen sekä mahdollisuudet ja välineet tiedon tallentamiseen, jakamiseen ja julkaisemiseen. Verkon käytön myötä opetuksen pedagogiset ratkaisut ovat muuttuneet yhteistoiminnallisempaan suuntaan. Verkon kautta opiskelijat voivat keskustella, työstää yhteisiä töitä, antaa palautetta muille ja laittaa omia tuotoksia muiden luettavaksi. (Joutsenvirta & Kukkonen 2009, 9.) Tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuudet opetus- ja oppimistapahtumien muokkaajana eri koulutussektoreilla ovat herättäneet paljon keskustelua. Positiivisesta näkökulmasta katsottuna teknologia välittää tietoa kaikkien ulottuville ajasta ja paikasta riippumatta antaen yhteiskunnan jäsenille mahdollisuuden muokata ja tehostaa ajatteluaan, ongelmanratkaisutaitojaan sekä sosiaalista kanssakäymistään. Epäilevimmissä kommenteissa tieto- ja viestintäteknologian opetuskäyttö nähdään vahvasti taloudellisten intressien viitekehyksessä, jolloin teknologian potentiaali nähdään lähinnä ihmisresurssien korvaajana. Lisäksi teknologian on

pelätty johtavan koulutuksen ja opetuksen kaupallistumiseen, luoden näin pohjan koulutuksen eriarvoistumiselle. (Kumpulainen 2001, 136.)

Yhtenä piirteenä erityisesti korkeakouluopetuksen kehittämisessä on ollut yhä voimakkaampi tieto- ja viestintätekniiikan integroiminen osaksi normaalia opetusta. Opetuksen näkökulmasta monimuotoisten opetusmuotojen kehittämistä ja integroimista opetukseen tieto- ja viestintätekniiikan avulla on kansainvälisessä kirjallisuudessa kutsuttu termillä *blended learning*. Käsitteellä tarkoitetaan opetuksen tarkastelua kokonaisvaltaisemmin kuin yksittäisten verkkopohjaisten toimintamuotojen tai vuorovaikutustilanteiden tasolla. Termin suomennoksena käytetään käsitettä *sulautuva opetus*. Termi kuvaa opetuksen ympäristöjen integroitumista ja ”sulautumista” uusiksi kokonaisuuksiksi. Sulautuvalla opetuksella kuvataan pyrkimystä rakentaa erilaisista elementeistä koostuva oppimisympäristö, jonka tavoitteena on tarkoituksenmukaisesti integroida sekä opetuksen eri elementtejä, prosesseja että tieto- ja viestintätekniiikan tarjoamia ympäristöjä sekä vuorovaikutusvälineitä soveltuvin menetelmin ja soveltuviissa tilanteissa. (Levonen & Joutsenvirta & Parikka 2009, 15–17.) Heikki Wilenius (2009, 105–106) kirjoittaa, että puhuttaessa sulautuvasta opetuksesta tai oppimisesta, on tärkeää ajatella joustavuutta myös oppimisen sisältöjen kuin myös oppimistilanteiden valinnassa. Hän käyttääkin termistä suomennosta sulautuva oppiminen, sillä hän näkee lähtökohdaksi oppijan ja oppimistilanteen sen sijaan, että oppimistilannetta katsottaisiin vain opetuksen näkökulmasta.

3.1 Nuoret ja teknologia

Nykypäivän nuorille teknologian käyttö kuuluu jokapäiväiseen elämään. He ovat kasvaneet koko ikänsä suhteellisen korkealla tasolla olevan kulutusteknologian parissa. Nuorille korkeatasoisella teknologialla varustetut kodit ovat itsestäänselvyys. (Coogan & Kangas 2001, 13.) Perinteisesti juuri lapset ja nuoret ovatkin ottaneet ensimmäisinä uudet mediateknologiat käyttöönsä ja omaksuneet ne nopeasti osaksi ikäistensä sosiaalista vuorovaikutusta (Herkman 2001, 60–61). Vaikka teknologian ja internetin käyttö kuuluu suurelle osalle nuoria jokapäiväiseen elämään, tulee muistaa, ettei se kiinnosta kaikkia nuoria. Osalla

nuorista osaaminen ja tietämys mediateknologian saralla on hyvinkin suurta, mutta on myös niitä nuoria, jotka eivät osaa tai halua käyttää erilaisia mediateknologian mahdollistamia palveluja.

Coogan ja Kangas (2001, 13) nimittävät nuorten ja viestintävälineiden välistä suhdetta kommunikaatioakrobatiksi. Heidän mukaansa akrobatia on osuva käsite, sillä se kuvaa nuorten taitavuutta erilaisten viestintävälineiden ja yhteyksien käytössä. Nuorilla on nopea omaksumiskyky uusien asioiden suhteen. Lisäksi he ovat luovia soveltaessaan välineiden käyttöä paremmaksi, nopeammaksi ja monipuolisemmaksi vastaamaan heidän omia tarpeitaan. Yleisesti voidaan sanoa, että nuoret ovat akrobaatteja verrattuna nimenomaan vanhempiin sukupolviin. Monet nuorille täysin normaalit sovellustoiminnot saattavat olla aivan vieraita heidän vanhemmilleen. Kommunikoinnin lisäksi kännyköihin ja tietoverkkoon sekä tietokoneisiin liittyy edelleen vahva vetovoimainen ulottuvuus. Laitteita ja niiden ominaisuuksia vertaillaan ja niillä leikitään ja pelataan. Nuoret kehittävät omia ”kieliä” tai koodeja tekstiviesteihin, soittoääniin, logoihin ja jopa soittotapoihin. Näiden omien kulttuuristen tilojen tarkoituksena on erottua muiden, kuten vanhempien, kulttuurista. (Herkman 2001, 69.)

Nuoruus ikäkautena on hyvin liikkuvaa aikaa, sekä henkisesti että fyysisesti. Nuoret laajentavat elinpiirejään, vaihtavat ympäristöjä ja sosiaalisia verkostojaan. Näiden kautta tulee uusia kavereita, harrastuksia ja kiinnostuksen kohteita. Kaksi keinoa tämän liikkuvuuden saavuttamiseen ja ylläpitämiseen ovat kännykkä ja internet. Nuorten teknologiasovellusten käyttötavat ovat jatkuvassa muutoksessa. Koko ajan kartoitetaan ja testataan vaihtoehtoisten, tehokkaampien ja parempien viestintätapojen mahdollisuuksia. (Coogan & Kangas 2001, 13–14.) Kännykästä ja internetistä on tullut niin keskeisiä kommunikaation välineitä, ettei niiden asemaa viestintävälineenä enää välttämättä tiedosteta. Mobiili- ja verkkoviestintä nivoutuvat itsestään selviksi osiksi nuorten kommunikaatiokulttuuria. (Herkman 2001, 68–69.) Kännykkää käytetään yhteydenpitovälineenä kavereihin sekä vanhempiin ja sillä hoidetaan harrastuksiin ja työhön liittyviä asioita. Internet taas edustaa useasti laajempaa ja anonyyminpää yhteydenpitoa ja jonkinasteista seikkailua, sekä ajanvietettä ja harrastamista. (Salasuo 2006, 66.) Teknologian kehittyessä kännykät ja internet eivät ole nuorille

enää kaksi erillistä asiaa, vaan tämän päivän nuori käyttää puhelintaan niin soittamiseen, tekstiviestien lähettämiseen, musiikin kuunteluun, kuvien ottamiseen kuin internetin moninaiseen käyttöön. Tämä tuli esille myös yläkouluikäisille tekemässäni kyselyssä. Kysyttäessä paikkoja, joissa nuoret käyttävät verkkoa, tuli muiden paikkojen lisäksi esiin internetin käyttö kännykällä. Tällöin verkko on käytettävissä missä nuori milloinkin on.

3.2 Suomalaisen verkon käyttö

Vuonna 2007 tehdyn tutkimuksen mukaan lähes 97 % suomalaisista 15–40-vuotiaista käytti verkkoa säännöllisesti, vähintään kerran viikossa. Verkon käyttö on lisääntynyt koko 2000-luvun, ja nyt on nähtävissä, että nuorimmissa ikäluokissa kasvun varaa ei enää ole. (Matikainen 2008, 32.) Tilastokeskuksen vuonna 2009 tekemän Tieto- ja viestintätekniikan käyttö -tutkimuksen mukaan internetin käytön yleistymisen on tasaantunut. Keväällä 2009 82 % 16–74-vuotiaista on ilmoittanut käyttäneensä internetiä edellisen kolmen kuukauden aikana. Osuus on prosenttiyksikön pienempi kuin vuonna 2008. Aikaisemmin 2000-luvulla internetin käyttäjien osuus väestöstä on kasvanut muutaman prosenttiyksikön vuosittain. Vaikka internetin käyttäjämäärä ei ole kasvanut, on verkon käyttö laajentunut muulla tavalla. Internetiä käyttävät henkilöt käyttävät sitä yhä enemmän. Keväällä 2009 tehdyn tutkimuksen mukaan 82 % internetin käyttäjistä ilmoitti käyttävänsä verkkoa päivittäin tai lähes päivittäin. Verkon aktiivikäyttäjien osuus on kasvanut kaksi prosenttiyksikköä edellisestä vuodesta. (Tilastokeskus.)

Verkon käyttö ei jakaudu tasaisesti eri ikäryhmien kesken. Nuoremmat käyttävät verkkoa huomattavasti vanhuusväestöä enemmän. (Matikainen 2008, 32.) Tämä on havaittavissa myös Tilastokeskuksen tekemästä tutkimuksesta. Tutkimuksen mukaan lähes kaikki 16–24-vuotiaat käyttävät internetiä. Maantieteellisesti käyttö jakautuu niin, että kaupungeissa verkkoa käytetään enemmän kuin maaseudulla. Lapsiperheet hankkivat tietokoneita enemmän ja käyttävät verkkoa muita enemmän. Tieto- ja viestintätekniikan käyttö 2009 -tutkimuksen mu-

kaan 78 % kodeista on internet-yhteys ja 80 % kotitalouksissa on käytettävissä tietokone. (Tilastokeskus.)

Myllyniemen (2008, 6, 90–91) mukaan internetin käyttöä tutkitaan monipuolisesti useammallakin taholla ja verkon käytön tiedetään lisääntyneen nopeaa vauhtia viime vuosina. Internetin käyttö onkin nopeasti levinnyt käytännössä kaikkia koskevaksi kansalaistaidoksi. Nuorisobarometrin 2008 vastaajien (N=1933) internetin käytön keskiarvo on 10,2 tuntia viikossa. Naisilla keskiarvo on 8,4 tuntia ja miehillä 12,1 tuntia viikossa. Tuloksissa täytyy ottaa huomioon, että barometria varten tehty haastattelukysely on toteutettu 15–29-vuotiailla nuorilla ja näin lähes koko peruskouluikäisten nuorten käyttö rajautuu tutkimuksesta pois. Ikäryhmittäisen tarkastelun mukaan alle 20-vuotiaiden verkon käyttö on hieman vähäisempää kuin vanhemmilla. Tutkimuksen mukaan 15–19-vuotiaiden internetin käytön viikoittainen keskiarvo on 8,7 tuntia. Pojat ja miehet käyttävät tyttöjä ja naisia enemmän aikaa internetissä.

Verkkopalveluissa näkyy myös sukupuolisuuntatuneisuus. Pojat käyttävät verkkoa enemmän pelaamiseen kun taas tytöt käyttävät verkkoa enemmän kommunikointiin, kuten sähköpostiin ja pikaviestiohjelmiin sekä erilaisiin yhteisöpalveluihin, kuten IRC-Galleriaan, Facebookiin ja virtuaalimaailma Habbo Hotelliin. (Emt., 92.)

Pelastakaa Lasten tekemän Lapsen Ääni -kyselyllä tutkittiin vuonna 2008 lasten ja nuorten internetin käyttöä. Verkossa tehtyyn kyselytutkimukseen vastasi 30 236 lasta, nuorta ja aikuista. Kyselyyn vastanneista 11–12-vuotiaista 29 % käyttää aikaansa internetissä alle 5 tuntia viikossa, 38 % 5–10 tuntia, 19 % 10–20 tuntia ja 11 % enemmän kuin 20 tuntia viikossa. Lisäksi 3 % ilmoitti, ettei käytä internetiä juuri ollenkaan. 13–15-vuotiaiden vastaajien kohdalla internetin käyttö lisääntyy. Tässä ikäluokassa 20 % käyttää verkkoa alle 5 tuntia viikossa, 36 % 5–10 tuntia, 27 % 10–20 tuntia ja 15 % enemmän kuin 20 tuntia viikossa. Tässä ikäryhmässä 2 % sanoo, ettei käytä internetiä juuri ollenkaan. Molemissa ikäryhmissä pojat olivat aktiivisempia verkon käyttäjiä kuin tytöt. Pelastakaa Lasten tekemä Lapsen Ääni 2008 kysely toteutettiin IRC-Galleriassa (www.irc-galleria.fi), Suomi24.fi-sivuilla (www.suomi24.fi), Habbo-Hotellissa

(www.habbo.fi), Kavereita.net-sivuilla (www.kavereita.net) ja Sooda-palvelussa (www.sooda.com). Lisäksi kyselyyn pystyi vastaamaan Pelastakaa Lasten nettisivuilla. (Pelastakaa Lapset 2008.) Tuloksia tarkasteltaessa tulee huomioida, että peräti 76 % vastaajista oli tyttöjä tai naisia.

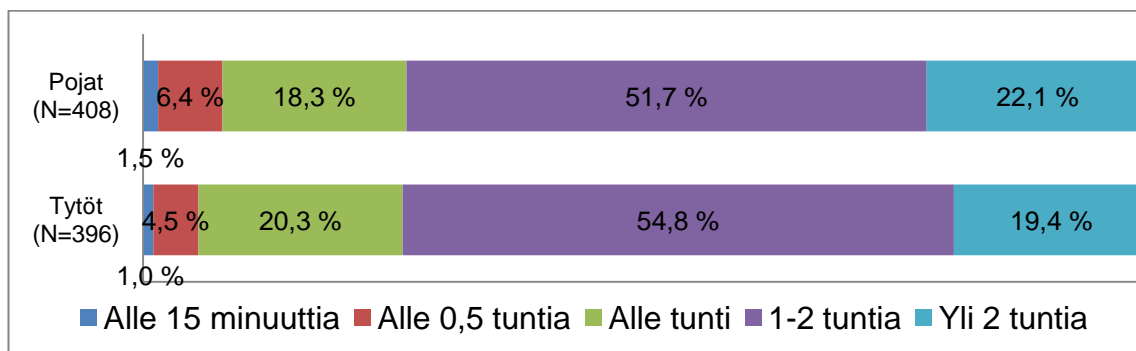
Oulun yliopiston kasvatustieteiden ja opettajankoulutuksen yksikkö, Helsingin nuorisoasiainkeskuksen koordinoima Netari.fi -hanke, Oulun nuorisoasiainkeskuksen Seudullinen virtuaalinuorisotyön hanke ja Oulun poliisi toteuttivat marraskuussa 2008 IRC-Galleriaa käyttävien nuorten keskuudessa kyselyn nuorten mielipiteistä ja tarpeista keskustella reaaliaikaisesti poliisin ja nuorisotyöntekijöiden kanssa internetissä. Muutaman päivän aikana kyselyyn vastasi 7505 13–17-vuotiaasta nuorta, joista noin 77 % oli tyttöjä. Vastaajista 31 % oli 13–14-vuotiaita ja 69 % 15–17-vuotiaita. Vastaajista noin 45 % ilmoitti käyttävänsä verkkoa 1–2 tuntia päivässä, 28 % kertoi käyttävänsä verkkoa 3–4 tuntia päivässä ja 15 % yli neljä tuntia päivässä. Vain 12 % vastasi käyttävänsä verkkoa alle tunnin päivässä. Tutkimuksen mukaan pojat käyttävät verkkoa hieman enemmän kuin tytöt. (Mikkola 2009, 3–6.)

Nuorisobarometrin 2008 mukaan poikien internetin käyttö on suurempaa kuin tyttöjen. Näin ollen sekä Lapsen Ääni 2008 kyselyn tulos että IRC-Gallerian käyttäjien kyselyn tulos olisivat voineet olla hieman erilaisia, mikäli vastaajissa olisi ollut saman verran poikia ja miehiä kuin tyttöjä ja naisia. Tyttöjen ja naisten suuri osuus vastaajista johtunee verkkopalveluiden käytön sukupuolisuuntautuneisuudesta. Tutkimusten mukaan tytöt käyttävät poikia enemmän erilaisia yhteisöpalvelujen sivustoja, joilla linkit kyselyihin vastaamiseen oli. Tuloksissa tulee myös huomioida, että tutkimus on tehty kokonaan verkkopohjaisena ja siihen vastaaminen on edellyttänyt, että on ollut mahdollista käyttää verkkoa.

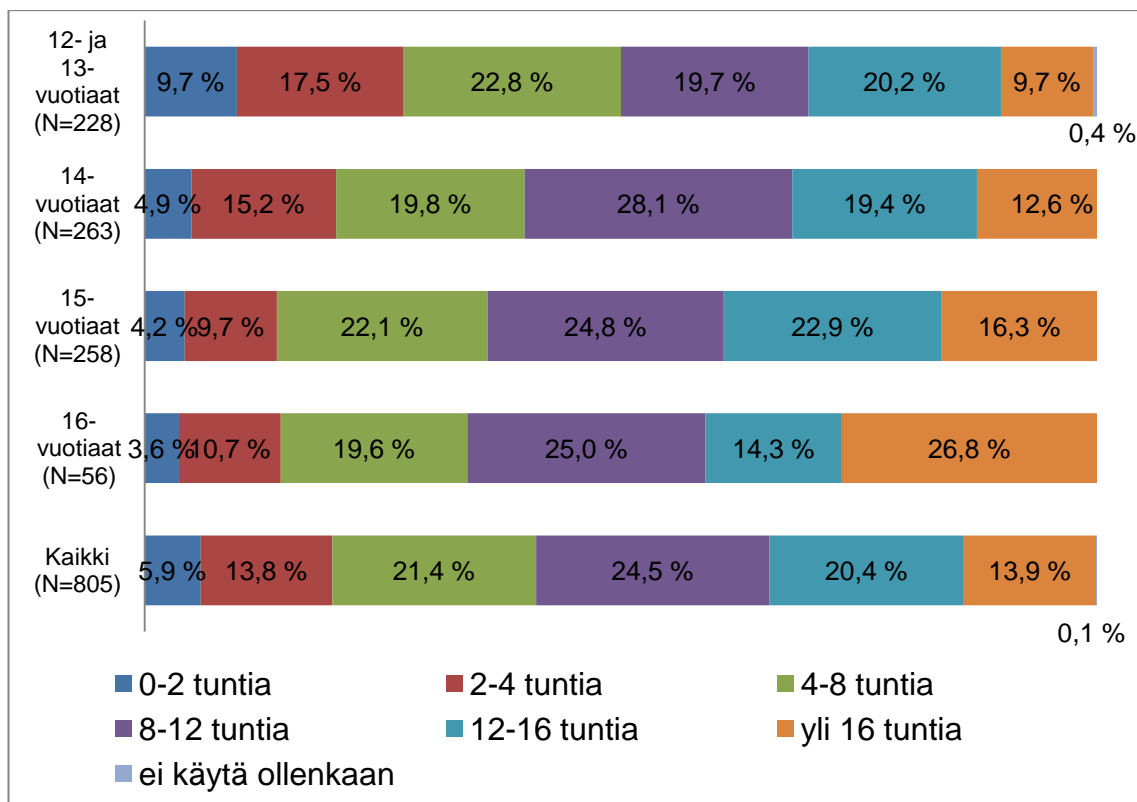
Opinnäytetyötäni koskevaan tutkimukseen vastasi 805 vantaalaista 12–16-vuotiaasta nuorta. Vastaajista 99,3 % ilmoitti, että heillä on kotonaan käytössä tietokone verkkoyhteydellä. Yhtä vastaajaa lukuun ottamatta kaikki ilmoittivat käyttävänsä internetiä ainakin jonkin verran viikoittain. Tutkimustulos osoitti, kuten myös Pelastakaa Lasten tekemä tutkimus, että verkon käyttö lisääntyy iän lisääntyessä. Tutkimukseen vastanneet 15- ja 16-vuotiaat käyttivät verkkoa

enemmän kuin nuoremmat ikäryhmät. Myös poikien aktiivisempi verkon käyttö näkyi tutkimuksessa. Jokaisessa ikäluokassa pojat ilmoittivat käyttävänsä verkkoa viikossa enemmän kuin tytöt. Vastaajista (N=805) 20,8 % ilmoitti käyttävänsä verkkoa yli kaksi tuntia päivässä. Pojista (N=408) yli kahden tunnin käyttöajan ilmoitti 22,1 % ja tytöistä (N=397) 19,4 %. Suurta eroa tyttöjen ja poikien päivittäin verkossa käyttämällä ajalla ei kuitenkaan tutkimuksen tuloksissa ollut.

Pelastakaa Lasten verkossa tehdyn Lapsen ääni 2008 -tutkimuksen tuloksissa ja IRC-Gallerian kyselyssä verkkoa käytetään enemmän kuin mitä koululuokissa täytetty lomakekysely osoittaa. Ero johtunee kyselyiden erilaisesta tekotavasta; verkkokyselyyn vastaa helpommin ne, jotka käyttävät paljon aikaa verkossa ja vierailevat monenlaisilla www-sivustoilla, kun taas lomakekyselyyn vastattiin koulussa, oppitunnin aikana. Varsinkin IRC-Gallerian vastauksissa ja opinnäyte-työni kyselyssä olevat verkon käyttöaikavastaukset eroavat suuresti. IRC-Gallerian kyselyyn vastanneista (N=7438) 45 % sanoo käyttävänsä verkkoa 1–2 tuntia päivässä, ja 28 % 3–4 tuntia päivässä. Yli neljä tuntia päivässä verkkoa käyttäjiä vastaajista oli noin 15 %. Vain noin 11 % kertoi käyttävänsä verkkoa alle tunnin päivässä (emt.) kun taas tutkimukseeni vastanneista (N=804) 26 % ilmoitti käyttävänsä verkkoa päivittäin alle tunnin.

KUVIO 1. Vastaajien verkon päivittäinen käyttöaika.

KUVIO 2. Verkon käyttöaika (tuntia/viikko) eri-ikäisillä vastaajilla.

Tutkimuksessa selvitettiin myös paikkoja, joissa nuoret käyttävät verkkoon kytettyä tietokonetta. Vastausten mukaan koti on ylivoimaisesti yleisin paikka, jossa internetiä käytetään. Vastaajista (N=805) 99,1 % ilmoitti käyttävänsä verkkoa kotona. Koulussa verkkoa käyttää 65,8 % ja kavereiden luona verkkoa ilmoitti käyttävänsä 68,6 % vastaajista. Lähes 20 % vastaajista ilmoitti käyttävänsä internetiä myös kirjastossa. Nuorisotaloilla verkkoa käyttää 7,7 % vastaajista.

Tyttöjen ja poikien vastausten välillä ei ollut suuria eroja. Tytöt (N=397) käyttävät internetiä poikia enemmän kirjastossa kun taas pojat (N=408) käyttävät verkkoa tyttöjä enemmän nuorisotaloilla. Merkittävin ero tyttöjen ja poikien kohdalla oli verkon käyttö kavereiden luona. Vastanneista tytöistä 78,8 % ilmoitti käyttävänsä verkkoa kavereiden luona, kun poikien kohdalla luku on 58,6 %. Samanlaiseen tulokseen on tullut myös Mika Joensuu (2007, 58) tutkiessaan tuusulalaisten nuorten verkon käyttöä. Tyttöille tietokoneiden ja tietoverkon käyttö reaali maailmassa vaikuttaa olevan sosiaalisempaa, yhdessä tapahtumaa

toimintaa, kun taas pojilla sosiaalisuus ilmenee verkon kautta tapahtuvana vuorovaikutuksena. Tästä esimerkkinä on poikien huomattavasti aktiivisempi verkon käyttö pelaamiseen. Erilaiset verkossa pelattavat pelit voidaan nähdä vuorovaikutuksellisinä kanavina. Monille nuorille pelaaminen onkin ennen kaikkea sosiaalista toimintaa. Useiden verkkopelien ympärille onkin kehittynyt erilaisia sosiaalisia verkostoja, jotka kutsuvat itseään esimerkiksi joukkueiksi, ryhmiksi tai yhteisöiksi. (Kankaanranta, Kirjavainen, Nousiainen & Ukkonen 2006, 126.)

Verkkoa käytetään myös isovanhempien ja sukulaisten luona, kesämökeillä ja lomamatkoilla hotelleissa. Monipuoliset internetin käyttöpaikat osoittavat, että verkosta on tullut osa nuorten arkipäivää, ja verkon jopa odotetaan olevan käytävissä lähes joka paikassa.

3.3 Nuoret verkon käyttäjinä

Internetistä on muodostunut, ainakin joillekin nuorille, sosiaalinen ympäristö siinä missä koti, koulu, harrastus- ja muut vapaa-ajan suhteet. Internetissä olevat foorumit tarjoavat uudenlaisia tiloja nuorille toistensa kohtaamiseen. Internetissä olevat verkostot ovat osittain korvanneet perinteiset nuorten kokoontumistilat. (Mattila 2006, 150.)

Verkossa on paljon nuorille suunnattuja sivuja, joista osa on jonkun organisaation tai yrityksen tarjoamia palveluja ja osa taas nuorten omaehtoisesti itse ylläpitämiä sivustoja. Nuorten itsensä ylläpitämiä sivuja ovat yleensä erilaiset fanisivut. (Matikainen 2008, 43.) Sivuilla samasta aiheesta kiinnostuneet henkilöt kokoontuvat, vaihtavat ajatuksiaan ja jakavat tietoa. Verkko onkin täynnä faniuteen, kuten populaarikulttuuriin, harrastuksiin, lemmikkieläimiin ja urheiluun liittyviä sivuja ja keskustelufoorumeita. (Emt., 43–44.)

Internet on täynnä erilaisia mahdollisuuksia ja palveluja. Nuoret ovat aktiivisia verkon käyttäjiä, ja he käyttävätkin paljon erilaisia internetin tarjoamia palveluita. Verkon sisältämät lukuisat foorumit tarjoavat jokaiselle nuorelle mahdollisuuden löytää vertaisiaan. Saman kiinnostuksenkohteen omaavia nuoria on helppo löy-

tää verkosta ja verkko mahdollistaa helpon ja halvan yhteydenpidon heihin. Alun perin vertaisryhmän toiminnan tuloksena syntyneen verkkofoorumin keskustelukieli mukailee ryhmälle tyypillistä kulttuuria. Useimmiten foorumeille on määritelty säännöt, jotka pohjautuvat palveluntuottajan luomiin sääntöihin sekä teknisten sovellusten ominaisuuksiin. Usein yhteisö määrittelee vielä oman toimintakulttuurinsa. Verkkoyhteisössä on siis monia käyttäjiä koskevia sääntöjä. Osa niistä pohjautuu ylempiin ja laajemmin hyväksytyihin verkon käytön periaatteisiin, osa taas yhteisön omaan kirjoitettuun normistoon. Yhteisön omat toimintakulttuurit muodostavat myös osan säännöstöstä. (Mattila 2006, 150–151.)

Verkko toimii myös paikkana virtuaaliselle vertaistuelle. Verkon kautta ihmisten on mahdollisuus olla yhteydessä toisiin, samoja asioita kokeneisiin tai samassa elämäntilanteessa oleviin henkilöihin. Internetissä olevia vertaistuen muotoja pidetään usein niin kutsuttuina matalan kynnyksen paikkoina. Tällä tarkoitetaan sitä, että verkko mahdollistaa alhaisen kynnyksen palveluihin osallistumiselle. Osallistumisen kynnystä madaltaa myös se, että useissa verkon palveluissa on mahdollista toimia anonyymisti ja määritellä itse se, kuinka paljon ja mitä asioista muut käyttäjät saavat itsestä tietää. Anonyymius helpottaa ongelmallisistakin asioista keskustelua avoimesti. (Sirola 2007, 12.) Muiden nuorten mahdollistama vertaistuki tekee verkosta tärkeän kasvu- ja kehitysympäristön nuorille. Vertaisilta nuorilta on mahdollisuus saada sellaista kehitysvaiheeseen kuuluvaa tukea, neuvoja ja hyötyä, mitä aikuiskontaktit eivät pysty tarjoamaan. (Joensuu 2007, 20–21.)

Verkko tarjoaa mitä moninaisimpia palveluita ja mahdollisuuksia. Tutkimuksessa nuorilta selvitettiin, millaisia palveluita he verkossa käyttävät. Kyselylomakkeessa vaihtoehtoina olleet verkon tarjoamat palvelut on selitetty seuraavana.

Chat-palvelut	<p>Chattaillylla tarkoitetaan reaaliaikaista keskustelua verkossa. Useissa chat-palveluissa esiinnyttään nimimerkillä, jonka yhteyteen voi liittää itsestä kertovia tietoja sisältävän profiilin. Chattaily tapahtuu erilaissa chat-huoneissa. Eri chat-huoneissa voi jutella julkisesti jolloin kaikki huoneessa olevat näkevät viestit tai vaihtoehtoisesti voi valita yksityiskeskustelun. Chat-huoneet on jaoteltu eri teemojen alle.</p> <p>Chat-huoneisiin muodostuu usein vakioporukoita, jotka tulevat huoneeseen säännöllisesti useiksikin tunneiksi. (Haasio 2007, 49–50.)</p>
Habbo Hotel	<p>Habbo Hotel on nuorille suunnattu kaupallinen virtuaalimaailma, jossa osallistujat itse luovat suurimman osan toiminnastaan. Palvelun ylläpitäjä, Sulake Corporation Oy tarjoaa toiminnalle puitteet. Habbo Hotel toimii internetissä osoitteessa www.habbo.fi. (Sihvola 2005, 20.)</p> <p>Habbo Hotel on tyypiltään avatar chat, eli hahmopohjainen keskustelupalsta. Jokainen palveluun kirjautuva luo itselleen hahmon, jonka ulkoasua saa muokattua. Näin jokainen voi luoda ”itsensä näköisen” hahmon. Hahmolle tulee myös keksiä yksilöllinen nimi. (Emt.)</p> <p>Habbo Hoteliin kirjautuminen ja siellä toimiminen on ilmaista. Mikäli käyttäjä haluaa omaan huoneeseensa sisustuselementtejä tai pelata palvelun tarjoamia pelejä, maksetaan ne Habbo-kolikoilla, jotka ovat Habbo-Hotellin omaa valtuuttaa. Habbo-kolikoita hankitaan ostamalla Habbo-seteleitä. Maksuvälineenä käy käteinen raha (kioskeista ostettaessa), kännykkämaksu, luottokortit sekä pankin verkkomaksu. (Haasio 2007, 46–47.)</p>

IRC-Galleria	<p>IRC-Galleria on alun perin vuonna 2000 nuorten omana harrastusprojektina kehitetty palvelu, josta on tullut Suomen käytetyin Internet-palvelu (Matikainen 2008, 46). IRC-Gallerian kautta palveluun rekisteröitynyt voi pitää yhteyttä ystäviinsä sekä löytää uusia kavereita. Palvelun avulla voi kirjoittaa blogia, lisätä kuvia ja videoita muiden nähtäväksi sekä jutella erilaisissa yhteisöissä. IRC-Galleriaan voi perustaa myös omia yhteisöjä esimerkiksi kaveri- ja harrastusporukoille. (IRC-Galleria.)</p> <p>IRC-Galleria on Suomen suurin nuorten aikuisten internet-yhteisö. IRC-Galleriassa on noin 500 000 rekisteröitynyttä käyttäjää ja sinne lisätään päivittäin noin 75 000 kuvaa, 50 000 blogimerkintää ja miljoona kommenttia. IRC-Gallerian käyttäjien keski-ikä on vajaa 21 vuotta. (Emt.)</p>
Keskustelupalstat	<p>Keskustelupalstat tai keskusteluryhmät ovat eräänlaisia sähköisiä ilmoitustauluja, joihin käyttäjät voivat kirjoittaa viestejä, lukea muiden jättämiä viestejä ja vastata niihin (Haasio 2007, 54).</p>
Kotisivujen päivittäminen	<p>Kotisivu on alun perin tarkoittanut sitä sivua, joka aukeaa kun avaa internet-selaimen. Sittemmin sitä on alettu käyttää monikkomuotoisena (kotisivut) puhuttaessa esim. yrityksen nettisivuista. Termi ”kotisivut” antaa mielikuvan yrityksen internet-sivun muodossa olevasta esitteestä. Enemmän palveluja sisältävästä internet-sivustosta puhuttaessa käytetään usein mieluummin portaalin tai verkkotai internet-palvelun käsitettä. (Lapsitiedon keskus.) Kotisivuja on niin yksityisillä henkilöillä, erilaisilla yhdistyksillä ja yhteisöillä kuin yrityksillä, kunnilla ja muilla julkishallinnon toimijoilla sekä viranomaisilla. Kotisivut ovat helppo ja halpa tapa tiedottaa toiminnasta ja kertoa ajankohtaisia</p>

	asioista.
Pelaaminen	Pelaaminen on lasten ja nuorten tietokoneiden käytön yksi suosituin muoto. Pelit ovat yhä enenevässä määrin verkossa tai ladattavissa verkosta. (Matikainen 2008, 58.) Internet on pelaajan aarreaitta. Verkossa on tuhansittain erilaisia pelejä, joita voi pelata ilmaiseksi. Pelien lisäksi verkosta löytyy tietoa pelaamisesta ja siihen liittyvistä asioista. Erilaisilla pelisivustoilla voi keskustella (vrt. keskustelupalstat) muiden samoja pelejä pelaavien kanssa, saada vinkkejä ja uutta tietoa pelaamisesta. Erilaisten pelien kirjo on valtava ja pelejä voidaan jakaa eri ryhmiin niiden sisällön perusteella. Pelejä on mahdollista pelata yksin mutta myös porukalla jokaisen pelatessa omalla koneellaan. (Haasio 2007, 58.)
Pikaviestiohjelmat (IRC, Messenger)	Pikaviestiohjelmat tarjoavat mahdollisuuden reaaliaikaiseen viestittelyyn ja keskusteluun. Pikaviestiohjelmien ominaisuuksiin kuuluu tekstin kirjoituksen ohella esimerkiksi tiedostojen lähettäminen ja vastaanottaminen, puhe, kamera- ja videokeskustelut. Pikaviestiohjelmat eroavat chat-palveluista siinä, että pikaviestiohjelmaa käytetään useimmiten kahdenkeskiseen viestintään, kun taas chat-palveluja käytettäessä viestit tulevat näkyviin kaikille palveluun samanaikaisesti kirjautuneille.
Sosiaalinen media (esim. Facebook, Twitter, blogit)	Sosiaalisiksi mediaksi kutsutaan verkossa olevaa mediasisältöä, joka on käyttäjien yhteisesti tuottamaa tai se on tuotettu verkossa jaettavaksi. Sosiaalisessa mediassa käyttäjät jakavat keskenään mielipiteitään, näkökulmiaan, kokemuksiaan ja näkemyksiään. Sosiaalisessa mediassa mukana olevat julkaisevat uutisia, kuvia, videoita ja tekstejä erilaisten palveluiden kautta. Maailman suosituimmis-

	<p>ta verkkopalveluista suuri määrä on luettavissa sosiaalisen median palveluihin. Näiden palveluiden keskeisenä käyttäjäryhmänä ovat lapset ja nuoret. (Noppiari, Uusitalo, Kupiainen & Luostarinen 2008, 89.)</p> <p>Blogit ovat yksittäisen henkilön, yhteisön tai organisaation ylläpitämiä verkkosivuja, joille kirjoitukset tallentuvat aikajärjestyksessä. Muut käyttäjät voivat kommentoida blogiin kirjoitettuja tekstejä. (Matikainen 2008, 66.)</p>
Surffaaminen	<p>Eri verkkosivuilla vieraileminen ja niiden kierteleminen vailla varsinaista päämäärää kuuluu lähes kaikkien internetiä käyttävien tapaan. Tällä ”surffaamisella” ei ole suurta eroa ilman tarkoitusta tapahtuvaan tiedon etsintään, mutta erilaisilla sivustoilla vieraileminen ja niiden tutkiminen on vielä viihdekäyttöisempää kuin varsinainen tiedon etsintä. (Joensuu 2007, 59.)</p>
Sähköposti	<p>Sähköposti on varmasti yksi tunnetuimmista ja käytetyimmistä verkon tarjoamista tiedonvälityskanavista. Käytettäessä erilaisia verkkopalveluita, on sähköpostiosoitteen olemassaolo lähes välttämätön; suurin osa kirjautumisista vaativista palveluista vaatii sähköpostiosoitteen. Sähköposti on helppo ja nopea tapa välittää viestiä mihin päin maailmaa tahansa.</p> <p>Lasten ja nuorten tavat viestiä verkossa eroavat paljon aikuisten viestinnän malleista. Aikuisten maailmassa suuren roolin saanut sähköposti on nuorten päivittäin käyttämistä viestintäkanavista vähiten käytetty. Lapsilla ja nuorilla sähköpostin valinta viestintävälineeksi tulee yleensä aikuisten aloitteesta. Sähköpostia käytetään säännölliseen yhteydenpitoon esimerkiksi sukulaisiin tai muualla asu-</p>

	<p>vaan vanhempaan. Monia harrastuksiin liittyviä tiedotteita saadaan myös sähköpostitse. Nuoret kokevat sähköpostin liian hitaaksi ja hankalaksi yhteydenpitovälineeksi ystävien kesken. Ystävien kanssa käytetään reaaliaikaisuuteen perustuvia ohjelmia, kuten erilaisia pikaviestiohjelmia. (Noppari ym. 2008, 86.)</p>
Tiedon etsintä	<p>Verkossa oleva tieto on globaalia, eli se on tavoitettavissa mistä päin maailmaa tahansa. Verkkoviestinnän nopeus ja internetin käyttö ajasta ja paikasta riippumatta on tehnyt verkossa asiointista suosittua kaikkien ikäryhmien keskuudessa. Tiedon etsiminen ja saaminen anonyyminä on myös yksi verkon tuomista eduista. Verkon mahdollistama tiedon etsintä omalta kotisohvalta on avannut ovia aivan uudenlaiseen tiedon etsimiseen ja saamiseen.</p>
Tiedostojen haku/lataaminen	<p>WWW sisältää runsaasti erilaisia ohjelmia, jotka on mahdollista ladata omalle tietokoneelle. Ladattavia tiedostoja ovat useimmiten erilaiset ohjelmat tai päivitykset sekä muunlaiset tiedostot, kuten pelit, musiikki- ja videotiedostot sekä asiakirjat. Monista tietokoneohjelmista on esimerkiksi mahdollisuus ladata ilmainen demoversio, jota voi käyttää määrätyn ajan tai joiden toimintaa on rajoitettu niin, etteivät ne ole täysin toimintakelpoisia. (Lundahl 2001, 99.)</p>
YouTube	<p>YouTube on internetin tunnetuin ja monipuolisin video-pankki. YouTubesta voi katsella videoita mutta sinne voi myös ladata omia videoita. YouTuben käyttö on maksutonta. (Haasio 2007, 67.)</p>

TAULUKKO 1. Nuorille tehdyssä kyselyssä vaihtoehtoina olleet verkon tarjoamat palvelut.

Selvitettäessä vantaalaisten 12–16-vuotiaiden (N=805) verkon käyttöä, nousi ylivoimaisesti suosituimmaksi palveluksi videopankki YouTube. Sekä pojissa että tytöissä palvelua ilmoitti käyttävänsä yli 92 % vastaajista. Tyttöjen ja poikien verkon käytön erot nousivat näkyviin erityisesti IRC-Gallerian käytön ja pelaamisen suhteen. Tytöistä yli 62 % ilmoitti käyttävänsä IRC-Galleriaa kun vastaava luku pojilla oli 35 %. Pelaamisessa sukupuolten ero näkyy vieläkin selvemmin, pojista lähes 84 % käyttää verkkoa pelaamiseen kun taas tytöistä vain 45,8 %. Vaikka kyselylomakkeessa oli mahdollisuus valita verkon käyttötavaksi pelaaminen, oli useampaan kertaan erikseen verkon käyttötarkoitukseksi ilmoitettu RuneScape, joka on verkkoselaimella pelattava maailmanlaajuinen, fantasia-maailmaan sijoittuva roolipeli. Mielenkiintoista on, miksi verkossa pelattava roolipeli nousi esiin muusta pelaamisesta irrallisena.

Yleisesti ottaen tyttöjen verkon käytössä näkyy poikia selvemmin yhteisöpalvelujen, pikaviestiohjelmien ja sosiaalisen median käyttö. Vastauksista näkyy selvästi, että verkkoa käytetään paljon tiedonvälityskanavana. Erilaisten pikaviestiohjelmien, sosiaalisen median ja sähköpostin kautta pidetään yhteyttä ystäviin, kavereihin ja sukulaisiin. Monet harrastusryhmät tiedottavat toiminnastaan sähköpostitse, joten vaikka sähköpostia ei päivittäiseen yhteydenpitoon käytettäisi, on sen merkitys tiedonsaannissa merkittävä.

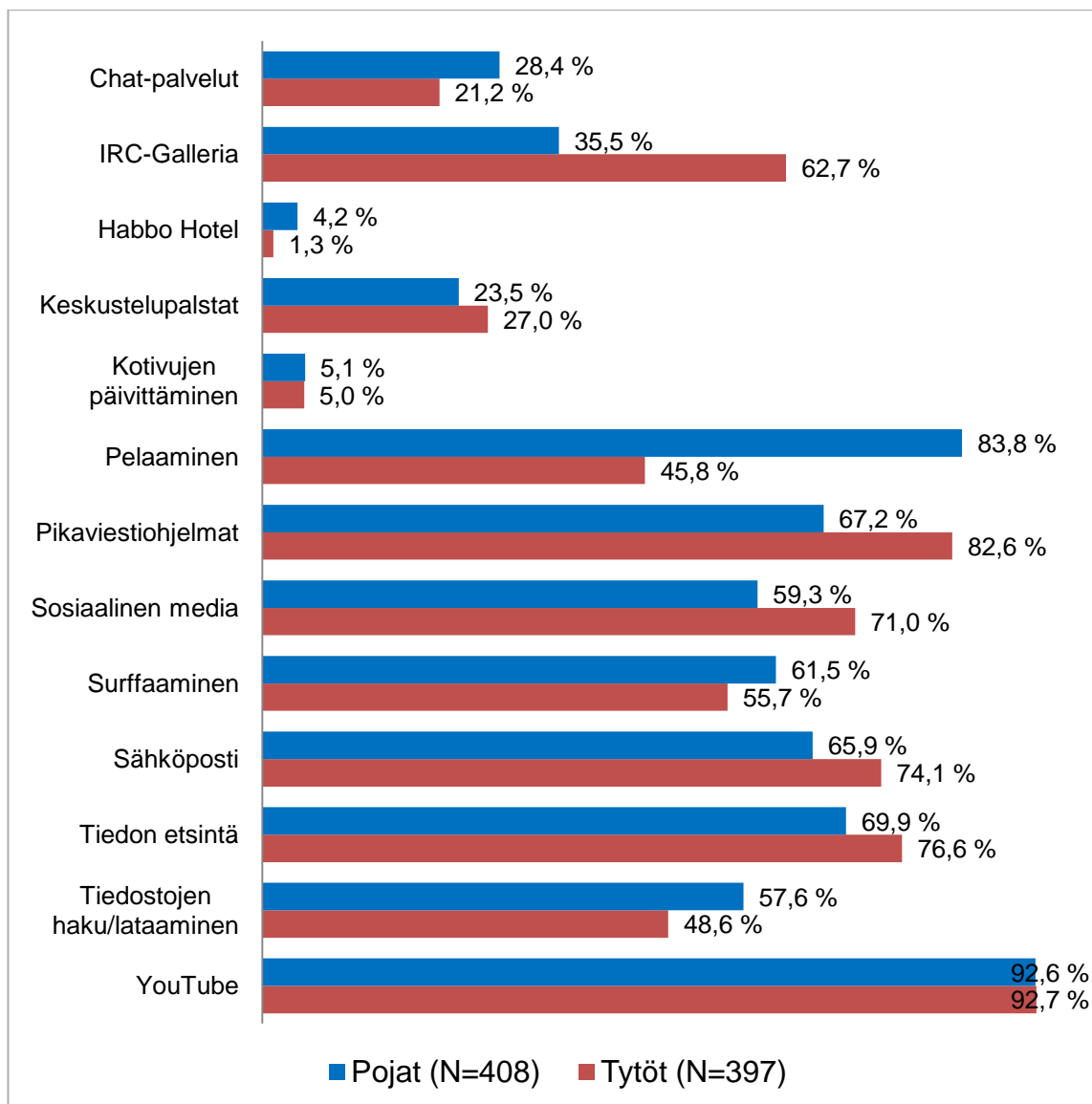
Internetistä on tullut myös suosittu paikka tiedon hakuun. Erilaisen tiedon etsintään verkkoa käyttää yli 70 % vastaajista. Verkko on täynnä mitä erilaisinta tietoa eikä siellä olevan tiedon oikeellisuudesta voi koskaan olla varma. Verkossa olevien hakukoneiden kautta on mahdollisuus hakusanoja käyttäen etsiä tietoa aiheesta kuin aiheesta. Google on pysynyt jo vuosia suosituimpana hakukoneena. Verkon tarjoamat erilaiset tiedonhakukanavat vaativat käyttäjiltä myös uudenlaisia taitoja. Mediaympäristön muutos vaatii kansalaisilta erilaisiin medioihin liittyviä valmiuksia ja taitoja. Näitä ovat esimerkiksi median tekniset käyttötaidot, mutta myös uudenlaiset sosiaaliset taidot ja medianlukutaidot. Median teknisen käytön lisäksi hallittavaksi ja ymmärrettäväksi ovat tulleet kommunikoinnin erilaiset tavat ja merkitykset. (Noppari ym. 2008, 136.) Median kyllästämissä kulttuureissa nuorilla tulee olla uusia taitoja hallita omaa elämäänsä. Mediataidot kietoutuvatkin osaksi omia elämänhallinnan ja yhteiskunnallisen osal-

listumisen taitoja. Nuoret ovat teknisesti taitavia median käyttäjiä, mutta aikuisia tarvitaan tueksi avaamaan arvokysymyksiä, pohtimaan yhdessä esimerkiksi median valintoja sekä rohkaisemaan mediajulkisuuteen omissa ja yhteisissä asioissa. (Kotilainen 2007, 143–144.)

Yli puolet vastaajista ilmoitti lataavansa verkosta erilaisia tiedostoja. Musiikin ja elokuvien lataaminen lienee yleisintä nuorten keskuudessa. Tiedostojen lataamisen ja videopankki YouTuben käytön välillä on yhteys. Monesti musiikkia ja videoita ladataan omaan käyttöön nimenomaan YouTuben kautta.

Verkkonuorisotyön näkökulmasta mielenkiintoista on yläkouluikäisten hyvin vähäinen Habbo Hotelin käyttö. Ainoastaan 2,7 % vastaajista (N=805) ilmoitti käyvänsä Habossa. Habbo Hotellia käyttävistä 73 % on 12–14-vuotiaita. Poiketen muista yhteisöpalveluista, poikien osuus kyselyyn vastanneista Habon käyttäjistä oli suurempi kuin tyttöjen. Habbo Hotelissa oleva Netari-nuorisotila ei tutkimuksen vastausten perusteella kohtaa 13–16-vuotiaita nuoria. Lokamarraskuussa 2009 Habbo Hotellissa tehtiin Netari-nuorisotilakysely. Suurin osa vastaajista (N=458) sijoittui ikäryhmään 10–14-vuotiaat. (Cavén-Pöysä & Lindström 2010, 16.) Sebastian Sihvolan (2005, 30–31) tekemään Habbo Hotelin käyttäjille suunnattuun kyselyyn vastasi eniten 11–13-vuotiaita. Myös Jani Merikiven (7) vuonna 2007 tekemä Netari.fi -projektiin liittyneen tutkimuksen tulosten mukaan kyselyyn vastanneiden tyttöjen mediaani-ikä oli 12 ja poikien 13 vuotta. Eri tutkimusten tulokset vahvistavat opinnäytetyöni tutkimuksen tulosta siitä, että Habbo Hotellia käyttävät enemmän alakouluikäiset, kuin sitä vanhemmat.

KUVIO 3. Verkon palveluiden käyttö nuorilla.

4 NUORUUS

Nuoruus ikäkautena on siirtymistä lapsesta aikuisuuteen. Käsitukset nuoruudesta ja sen kestosta vaihtelevat kulttuureittain. Länsimaisessa ajattelutavassa korostetaan vahvasti yksilöä. Tämä näkyy nuoruudessa vahvana pyrkimyksenä irrottautua vanhemmista ja vanhempien edustamista arvoista erilliseksi yksilöksi. (Nurmiranta, Leppämäki & Horppu 2009, 72.)

Nykypäivän nuori elää muutoksia täynnä olevassa yhteiskunnassa. Tämä sosiologien myöhäis- tai jälkimoderniksi kutsuma yhteiskunta tarjoaa ennennäkemättömiä mahdollisuuksia nuorille, mutta samalla se tuo mukanaan lukuisia uusia riskejä ja uhkakuvia. Erilaisten tieto- ja viestintätekniikoiden kehittyminen tarjoaa nuorille huikaisevia mahdollisuuksia. Nuoret käyttävät tietoverkkoja yhä enemmän arkipäivän toiminnoissa. Median tuoma interaktiivisuus ja eräänlainen ”maailmankylä” -ajatus viehättää nuoria, sillä uusi tekniikka ei sido toimintaa tiettyyn aikaan tai paikkaan. (Aaltonen, Ojanen, Vihunen & Vilén 2003, 40–41.)

Aalberg ja Siimes (1999, 15) määrittelevät nuoruusiän lapsuuden ja aikuisuuden väliin sijoittuvaksi psyykkiseksi kehitysvaiheeksi, joka sijoittuu ikävuosien 12 ja 22 väliin. Murrosiän mukanaan tuoma hormonitoiminnan lisääntyminen ja fyysinen kasvu muuttavat psyykkistä tasapainoa, ja nuoruusikä onkin psykologista sopeutumista näihin sisäisiin ja ulkoisiin muutoksiin. Nuoruudesta voidaan erottaa kolme ikävaihetta: varhaisnuoruus, keskinuoruus ja myöhäis- tai jälkinuoruus. Kirjallisuudesta riippuen eri ikävaiheiden ikärajat vaihtelevat hieman. Nurmiraanta ym. (2009, 72) jakavat nuoruuden vaiheet noin 11–14-vuotiaana olevaan varhaisnuoruuteen, 15–18-vuotiaana tulevaan keskinuoruuteen ja 19–22-vuotiaana olevaan myöhäis- tai jälkinuoruuteen.

Ikäkautena nuoruus voidaan määritellä alkavaksi puberteetin aiheuttamien fyysisten muutosten alkamisen myötä. Tätä aikaa nimitetään myös murrosiäksi (emt., 73). Varhaisnuoruus kytkeytyy vahvasti alkaneeseen puberteettiin ja sen mukanaan tuomiin fyysisiin ja psyykkisiin muutoksiin. Kokemukset omasta itsestä vaihtelevat nopeasti ja aiheuttavat hämmennystä. Varhaisnuoruudessa itsenäistymistarpeet alkavat saada yhä enemmän tilaa ja nuori alkaa haluta irti vanhemmistaan. Toisaalta irtautumisen tarve herättää halua palata takaisin riippuvuuteen vanhemmista. Varhaisnuoruudessa nuori arvostelee vanhempiaan, kyseenalaistaa heidän päätöksiään ja puolustaa tiukasti omia näkemyksiään. Nuori alkaa etsiä kaveripiiriään perheen ulkopuolelta, korostaa omaa yksilöllisyyttään sekä jättää kertomatta asioista ja alkaa pitämään omia ajatuksiaan suojattuina. Varhaisnuoruus onkin kuohuvaa aikaa. Nuori tarvitsee tuekseen toisia nuoria ja perheen ulkopuolisia aikuista selvittääkseen oman selkiytymättömyytensä. (Aalberg & Siimes 1999, 56–57.) Erilaiset verkossa olevat yhteisöt

toimivat nuorelle niin vertaistukena kuin paikkoina hakea omaa itsenäisyyttään. Erilaisten teemojen mukaan muodostuneet sivustot antavat nuorelle valinnanvara-
raa liittyä mitä erilaisimpiin yhteisöihin. Nuorisotyö on nuoren apuna niin virtuaalisilla nuorisotiloilla kuin muissakin palveluissa ohjaamassa ja opastamassa nuorta.

Siirryttäessä peruskoulun päätösvaiheeseen, nuori alkaa siirtyä varhaisnuoruudesta varsinaiseen nuoruusikään eli keskinuoruuteen. Keskinuoruus on voimakasta rajojen etsinnän aikaa. Nuori voi olla hyvinkin karkäs arvostelemaan toisia ja on omissa mielipiteissään ehdoton. Vanhempia ja auktoriteetteja kohtaan ollut ihannointi ja idealisointi häviävät. Tähän nuoruuden vaiheeseen kuuluu oman tulevaisuuden suunnittelu sekä voimistunut kannanotto yleisiin eettisiin, moraalisiin ja yhteiskunnallisiin asioihin. Nuoruuden keskivaihe on myös voimakasta identiteetin rakentamisen aikaa. Tällöin nuorelle muodostuu suhteellisen selkeä, pysyvä ja yksilöllinen minäkäsitys. Identiteetti muodostetaan suhteessa omiin fyysisiin ominaisuuksiin, vanhempiin, ystäviin, kouluun, työuraan, intiimeihin suhteisiin ja maailmankatsomukseen. (Nurmiranta ym. 2009, 78.) Nuoruuteen kuuluu vahvasti roolien hakeminen ja niiden kokeileminen. Näihin tarkoituksiin turvalliset virtuaaliset nuorisotilat sopivat hyvin. Oleellista on, että nuori saa tukea identiteetin kokeiluissa tai siinä tilanteessa, jos jokin rooleilla pelaa-
misessa menee vikaan. Verkko mahdollistaa nuorille erilaisten identiteettien kokeilemisen ja verkossa voi kokeilla sellaisia identiteettejä, joita ei muuten tulisi kokeilluksi. (Cavén-Pöysä, Sihvonen & Söderholm 2007, 14.)

Nuoren kasvun aikana aikuisilla on suuri merkitys. Nuori tarvitsee aikuisia, jotka asettavat rajoja. Rajoja tarvitaan suojaamaan nuorta hänen itsensä tekemiltä häntä vahingoittavilta ratkaisulta. Rajojen asettaminen perustuu aikuisten haluun suojella nuorta ja antaa hänelle tilaa kasvuun. Nuori testaa aikuisten asettamia rajoja jatkuvasti. Rajojen tulee kestää ja sietää nuoren erilaiset hyökkäykset niitä vastaan. Nuoren kasvu tapahtuukin jatkuvasti testattavien rajojen sisällä. Kun nuori ei enää kasva, rajat menettävät merkityksensä ja ne sisäistyvät ja rakentuvat nuoren minuuden osiksi. (Aalberg & Siimes 1999, 101–102.) Miten aikuisten rajojen asettaminen onnistuu, kun nuori viettää aikaansa paljon verkossa? Virtuaalisissa nuorisotiloissa nuorisotyöntekijät voivat asettaa nuorille

rajoja ja rajoituksia sekä puuttua heidän käyttäytymiseensä, mutta muuten verkko on nuorille hyvin vapaa pelikenttä. Vanhemmat eivät läheskään aina tiedä, mitä nuoret verkossa tekevät.

Myöhäisnuoruuden aikana nuoren maailmankuva selkiytyy ja identiteetti vakiintuu. Ikäkauteen kuuluu eettisten ja moraalisten kysymysten sekä arvojen ja asenteiden pohtiminen. Nuori ei ole enää ulkokohtaisesti ohjautuva valinnoissaan, vaan hän pyrkii ratkaisemaan valintansa ja arvonsa omaa harkintaa käyttäen. Myöhäisnuoruudessa irrottautuminen omista vanhemmista on edennyt jo niin pitkälle, että suhde vanhempiin on enemmän kahden aikuisen tasolla. (Nurmiranta ym. 2009, 80.) Jälkinuoruuden aikana nuoren tulee tehdä valintoja, jotka vaikuttavat hänen tulevaan aikuisuuteensa. Nuoresta tulee yhteiskunnan jäsen, joka alkaa omalta osaltaan kantaa vastuuta. (Aalberg & Siimes 1999, 59.)

5 NUORISOTYÖ

Vuonna 2006 uudistetun nuorisotyötä koskevan lainsäädännön mukaan nuorisotyöllä tarkoitetaan ”nuorten oman ajan käyttöön kohdistuvaa aktiivisen kansalaisuuden edistämistä samoin kuin nuorten sosiaalista vahvistamista, nuoren kasvun ja itsenäistymisen tukemista sekä sukupolvien välistä vuorovaikutusta.” (Nuorisolaki 27.1.2006/72.)

Nuorisotyön kentällä on useita toimijoita. Nuorisolain mukaan nuorisotyö ja -politiikka kuuluvat kunnan tehtäviin. Kuntien ohella nuorisotyöstä vastaavat mm. nuorisoyhdistykset ja -järjestöt, muut nuorisotyötä tekevät järjestöt sekä seurakunnat.

Kunnan nuorisotyöhön ja nuorisopolitiikkaan kuuluvat nuorten kasvatuksellinen ohjaus, toimitilat ja harrastusmahdollisuudet, tieto- ja neuvontapalvelut, nuorisoyhdistyksien ja muiden nuorisoryhmien tuki, liikunnallinen, kulttuurinen, kansainvälinen ja monikulttuurinen nuorisotoiminta, nuorten ympäristökasvatus sekä tarvittaessa nuorten työpajapalvelut tai muut paikallisiin olosuhteisiin ja tar-

peisiin sopivat toimintamuodot. Nuorisotyötä ja -politiikkaa toteutetaan moniammatillisena yhteistyönä sekä palkallisten viranomaisten että nuorten, nuorisoyhdistysten ja muiden nuorisotyötä tekemien järjestöjen kanssa. (Emt.) Laki määrittää kunnan järjestämän nuorisotyön sisällöt, mutta jokainen nuorisotoimintaa järjestävä taho voi itse määritellä tapansa järjestää nuorisotyön muotoonsa.

Järjestöissä toiminta perustuu pitkälti järjestön toimintaperiaatteeseen ja aate-maailmaan kun taas kunnallisessa toiminnassa toimintaa pyritään järjestämään mahdollisimman monelle kohderyhmälle. Kunnallisen nuorisotyön näkyvin osa on varmasti nuorisotilojen avoin toiminta. Tämän lisäksi nuorisotyön piiriin voi kuulua mm. erilaiset leirit, retket, tapahtumat ja kerhot, bänditoiminta, kansainväliset nuorisovaihdot, nuorisotiedotus- ja neuvonta työ, erityisnuorisotyö sekä työpajatoiminta. Nuorisolain (emt.) 8 § mukaan nuorille tulee myös järjestää mahdollisuus osallistua paikallista ja alueellista nuorisotyötä ja nuorisopolitiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn ja heitä on kuultava nuoria koskevissa asioissa.

Kunnallisen nuorisotyön muodot vaihtelevat suuresti kunnan koon ja resurssien mukaan. Yhteistä kunnille kuitenkin on, että verkkomaailman yleistyttyä myös kunnallinen nuorisotyö on siirtynyt tarjoamaan palvelujaan, järjestöjen ohella, nuorille verkkoon. Verkkonuorisotyö ei eroa perinteisestä nuorisotyöstä muuten kuin siitä, että toimintapaikkana on internet.

5.1 Nuorisotyön tehtävät

Juha Nieminen (2007, 23) jakaa nuorisotyön neljään yleiseen tehtävään eli perusfunktioon jotka ovat: sosialisatiofunktio, personalisaatiofunktio, kompensatiofunktio ja resursointi- ja allokointifunktio.

Ensimmäinen nuorisotyön yleisistä tehtävistä on sosialisatio eli nuorten liittäminen kulttuurin, yhteiskunnan ja lähiyhteisön jäseniksi. Perinteisessä mielessä sillä on tarkoitettu ympäröivässä kulttuurissa ja yhteiskunnassa hyväksi todettu-

jen arvojen, roolien, käyttäytymistapojen ja toimintamallien siirtämistä uudelle sukupolvelle. Aika on osin muuttanut ja syönyt perinteisten, kristillisyyden, isänmaallisuuden, ahkeruuden, raittiuden ja kuuliaisien kansalaisten ihanteita, mutta esimerkiksi rehellisyyteen, toisten ihmisten kunnioittamiseen tai suvaitsevaisuuteen ei voida suhtautua nykyäänkään ylimielisesti. (Nieminen 2007, 23.)

Sosialisaatiota ei kuitenkaan tule nähdä ainoastaan sopeuttavana ja vanhaa säilyttävänä inhimillisen kulttuuriperinnön juurruttamisena nuoriin vaan siihen sisältyy sellaisten tietojen, taitojen, arvojen ja toimintatapojen välittämistä, jotka mahdollistavat nuorten osallistumisen yhteisöjen ja yhteiskunnan kehittämiseen ja uudistamiseen. Sosialisaation yleisenä tarkoituksena on sosiaalista nuoria omaksumaan, muuttamaan tai hylkäämään tarjottuja arvoja, rooleja, käyttäytymistapoja sekä toimintamalleja. Nykyaikaisen näkemyksen mukaan sosialisaatiolla on sekä säilyttävä että uudistava luonne. (Emt.)

Nuorisotyö ei ole koskaan ollut, eikä tule koskaan olemaan, ainoa instituutio, jonka tehtävänä on nuorten sosialisaatio. Nuorisotyön sosialisaatiofunktion toteuttamisen kannalta oleellista onkin tiedostaa se, mikä on nuorisotyön sosialisaatiotehtävän erityisala tai minkä nuorisotyö kykenee tekemään paremmin kuin muut instituutiot. (Emt.)

Nuorisotyön toisena tehtävä on ohjata nuoren ihmisen kehittymistä omaksi itsekseen, itsenäiseksi ja omat tarpeensa ja pyrkimyksensä tuntevaksi yksilöksi. Personalisaatiofunktion toteuttaminen vaatii nuorisotyöltä omaleimaisuuden tunnistamista, tunnustamista ja tukemista. Nuorisotyö tarjoaa nuorille tilaisuuksia inhimilliselle kasvulle ja innostaville oppimiskokemuksille sekä antaa mahdollisuuksia kehittää jokaisessa nuoressa ihmisessä olevia henkilökohtaisia mahdollisuuksia. (Emt., 24.)

Kuten sosialisaatiofunktiossakin, ei nuorisotyö ole ainoa nuorten personalisaatiota ohjaava instituutio. Personalisaatiofunktion menestyksellä toteuttaminen edellyttää kuitenkin, että nuorisotyö tiedostaa erityislaatuisuutensa nuorten ihmisten persoonallisuuden kehityksen ohjaamisessa. Nuorisotyön merkityksellinen ominaispiirre personalisaation kannalta on nuorten vapaaehtoinen mu-

kanaolo, jonka seurauksena työhön sisältyy lähtökohtaisesti nuorten tarpeiden kuuntelu ja kunnioitus. Nuorten oppimisympäristön rakentumiseen nuorisotyössä vaikuttavat ratkaisevasti nuorten itsensä ilmaisemat sekä nuorisotyöntekijöiden tunnistamat nuorten tarpeet. (Emt.) Jani Merikiven (6–7) mukaan verkossa oleva Netari.fi -hanke auttaa nuoria mm. sosialisatiossa ja personalisatiossa virtuaaliyhteisöissä läsnä olevien ammattitaitoisten nuorisotyöntekijöiden avulla. Yhteisöissä järjestetään nuorille esimerkiksi teemailtoja, joiden tarkoituksena on pyrkiä vuorovaikutteisuuteen ja saada nuoret osallistumaan muun muassa nuorisotyötä koskevaan keskusteluun.

Nuorisotyön kolmantena tehtävänä Nieminen (2007, 25) näkee nuorten sosialisatiossa ja personalisatiossa ilmenevien puutteiden tasoittamisen ja vaikeuksien korjaamisen eli kompensaaation. Nuorisotyöllä pyritään auttamaan ja ohjaamaan nuoria, joilla on ongelmia yhteiskuntaan liittymisessä tai omien persoonallisten mahdollisuuksien toteuttamisessa. Nuorisotyön avulla korjataan nuorten tasa-arvoon, yhdenvertaisuuteen ja henkilökohtaiseen elämänhallintaan liittyviä ongelmia sekä kohdennetaan toimintaa heikoimmassa asemassa oleviin ja erityisryhmien nuoriin. Kompensaatiofunktiota on toteutettu nuorisotyössä esimerkiksi erityisnuorisotyön ja lastensuojelun kaltaisilla menetelmillä sekä kohdennetulla nuorisotyöllä ja projekteilla. Korjaavan työn sisällyttäminen nuorisotyön tehtäväksi ei kuitenkaan ole yksimielinen asia, ja osa tehtävistä voidaankin sulkea kokonaan nuorisotyön ulkopuolelle. Nuorisotyössä työtä tehdään nuorten ongelmat huomioon ottaen, mutta osa nuorista vaatii sellaista tukea, ohjausta ja hoitoa, johon nuorisotyöllä ei ole osaamista tai resursseja. Näin osa kompensaatiofunktiosta osoitetaan muille tahoille, kuten sosiaalityölle, terveystoimille, ammatilliselle koulutukselle ja päihdehuollolle.

Verkossa tehtävällä nuorisotyöllä voidaan nähdä olevan suuri rooli nuorisotyön kompensaatiofunktion toteuttamisessa. Verkko tarjoaa nuorille tilan ja mahdollisuuden tulla kertomaan huolista sekä paikan tulla viettämään aikaa turvallisten aikuisten kanssa. Aivan kuten reaali maailmassa, verkossa nuorta ohjataan tekemään omat valintansa tarjoamalla siihen tukea, läsnäoloa ja apua. Nuorisotyöntekijä voi toimia ”virtuaaliolkapäänä” nuoren sitä tarvitessa. (Joensuu 2007, 74.) Opinnäytetyöhön liittyvään kyselyyn vastanneet nuoret näkivät nuorisotyön

hyvin ongelmalähtöisesti. Heille verkossa tehtävä nuorisotyö näyttäytyi suurimmalta osin korjaavaksi työksi. Samansuuntaisia tuloksia tuli myös Netarin Hahossa tehdyssä kyselyssä. Kyselyyn vastanneista nuorista 40 % toivoi Netarinuorisotilan ohjaajilta nimenomaan neuvoja ja apua ongelmiin. (Cavén-Pöysä & Lindström 2010, 31.) Tämä osaltaan vaikutti siihen, että nuoret eivät koe verkossa olevien nuorisotyön muotojen palvelevan itseään. Nuorisotyön tehtävänä on kuitenkin paljon muutakin kuin vaikeuksien korjaaminen. Tulisiko verkkopalvelujen osallakin painottaa nuorisotyön mahdollisuuksia ennaltaehkäisevässä työssä?

Niemisen (2007, 25–26) mukaan nuorisotyön neljäntenä tehtävänä on yhteiskunnan nuorille osoittamiin voimavaroihin (resursointi) sekä niiden suuntaamiseen (allokointi) vaikuttaminen. Perinteisesti nuorten kasvu- ja elinolosuhteisiin vaikuttaminen on ollut puoluepoliittisten nuorisojärjestöjen ja nuorten etujärjestöjen keskeinen tehtävä. Tavoitteena on ollut, että nuoret itse vaikuttavat omien järjestöjensä kautta itseään koskeviin asioihin. Nuorisotyön julkishallinnon tehtäväksi resursointi- ja allokointifunktio on osoitettu tavalla tai toisella 1960-luvulta lähtien, ja sitä on kunnissa vai valtion tasolla pyritty noudattamaan nuorisopolitiikan avulla. Nuorisopolitiikan tarkoituksena on vaikuttaa siihen, miten nuoret huomioidaan yhteiskuntapoliittisessa päätöksenteossa sekä resurssien jaossa ja niiden kohdentamisessa eri elämänalueilla, kuten koulutus, työelämä, toimeentulo ja asuminen. Netari.fi -hankkeessa mukana olevat työntekijät ovat päässeet vaikuttamaan paljon siihen, miten hankkeen resursseja on suunnattu. Jossain vaiheessa, niin kunta kuin valtakunnallisellakin tasolla, on otettava keskusteluun se, kenen ylläpitämissä ja resursoimissa virtuaaliyhteisöissä verkossa tapahtuvaa nuorisotyötä lopulta tehdään. (Merikivi 2007, 7.)

Nuorisopolitiikan toteuttaminen nuorisotyön järjestelmien kautta on ollut jatkuvasti ongelmallista, sillä nuorisotyöllä ei ole todellista päätösvaltaa nuoria koskevissa kysymyksissä kaikilla elämän aloilla. Nuorisotyön ja -politiikan ajatuksellinen ja organisatorinen erottaminen vähentäisi sitä, että nuorisotyölle osoitetaan sen tavoittamattomissa olevia epärealistisia tehtäviä. (Emt., 26.)

Nuorisotyön neljä funktiota eivät ole toisiaan pois sulkevia, vaan yksittäinen nuorisotyötä tekevä organisaatio, toimijaverkko tai työmuoto voi toteuttaa samanaikaisesti useampaakin niistä. Samantapaisia funktioita toteuttavat myös muut instituutiot, kuten perhe, koulu, oppilashuolto, vapaa-ajan toimi ja sosiaalityö. Joskus nämä instituutiot toimivat tiukasti nuorisotyöstä erillään kun taas joskus nuorisotyön kanssa rinnakkain tai yhteistyössä. Nuorisotyötä leimaa muita nuorten parissa työskenteleviä toimialoja enemmän monifunktioisuus ja funktionaalinen eriytymättömyys. Monifunktioisuudella tarkoitetaan sitä, että nuorisotyöllä on useita yleisiä tehtäviä kun taas funktionaalinen eriytymättömyys tarkoittaa sitä, ettei nuorisotyössä ole haluttu, voitu tai kyetty keskittymään vain yhteen tiettyyn tehtävään. (Emt., 27.)

Edellä kuvatut nuorisotyön funktiot muodostavat kokonaisvaltaisen kuvan nuorisotyön yleisistä tehtävistä. Nuorisotyön tarkoituksena on vaikuttaa nuorten ymmärrykseen, arvostuksiin, tietoihin, taitoihin ja toimintaan. Osa nuorisotyön toiminnasta on pitkäjänteistä nuoren rohkaisemista ja auttamista kun taas osa lyhytkestoista, tässä ja nyt tapahtuvaa toimintaa. Nuorisotyön vaikuttamisen päämääränä on pysyvä muutos, joka tapahtuu joko sisäisesti, vähittäin etenevän kasvun kautta tai ulkoisesti välittömästi havaittavan oppimisen tuloksena. (Emt., 27–28.)

5.2 Nuorisotyön oppimisympäristöt

Nuorisotyön toimintaympäristöt voidaan nähdä oppimisympäristöinä, joissa nuorisotyöntekijät ja vapaaehtoiset ohjaajat motivoivat, innostavat ja auttavat nuoria oppimaan omista kokemuksistaan ja merkityksellisinä pitämistään asioista. Nuorisotyön oppimisympäristöille on tunnusomaista epämuodollinen luonne, ja ne kuuluvatkin nonformaalisen kasvatuksen alueelle. Nonformaalinen kasvatusta nuorisotyössä on käytännön toimintaan suuntautunutta ja toimintaan osallistuville vapaaehtoisuuteen perustuvaa, mutta samalla tietoista, tavoitteellista ja ohjattua toimintaa. (Nieminen 2007, 28.) Nuorisotyön toimintoihin osallistuvat nuoret eivät välttämättä koe toiminnan kasvatuksellisuutta, mutta toimintaa suunnitte-

levien ja toteuttavien nuorisotyöntekijöiden ja vapaaehtoisten ohjaajien tulee toiminnassa ottaa huomioon kasvatuksellinen näkökulma.

Nuorisotyön oppimisympäristö voidaan jatkaa neljään osaan: kohderyhmä, sosiaalimuoto, organisointimuoto ja tila (emt., 29).

Oppimisympäristö voidaan suunnata olemaan avoin kaikille nuorille, esim. nuorisotalot tai sitten rajatulle kohderyhmälle, kuten tietyn järjestön jäsenet (emt.). Kohderyhmällä voidaan nähdä esimerkiksi eri-ikäisille nuorille suunnattu toiminta, eri etnisille ryhmille suunnattu toiminta tai sukupuolisensitiivinen tyttö- tai poikatyö. Verkko oppimisympäristönä on mitä avoin. Verkkoa voidaan käyttää mistä vaan ja mihin aikaan tahansa. Verkon rajattomuus asettaa myös verkko-nuorisotyön palveluiden tarjoajat sen realiteetin eteen, että kuka tahansa mistä päin tahansa voi käyttää palveluja. Nuoret etsivät itselleen ja tarpeilleen sopivimmat palvelut välittämättä siitä, kuka niitä tarjoaa. Kuinka resursoidaan valtakunnallisesti tai jopa maailmanlaajuisesti käytössä olevat palvelut? Kenen tehtävänä on auttaa ja opastaa nuoria virtuaaliareenoilla, joissa käyvät nuoret ovat kotoisin ympäri Suomea ja jopa maailmaa (Cavén-Pöysä ym. 2007b, 16). Kenen tulee osoittaa niihin työntekijät sekä maksaa palveluiden ylläpidon aiheuttamat muut kulut?

Nuorisotyön oppimisympäristöjen sosiaalimuodoilla tarkoitetaan niitä vuorovaikutuskokonaisuuksia, joissa nuoret kohdataan ja joissa heitä ohjataan ja tuetaan. Tyypillisin nuorisotyössä käytetty sosiaalimuoto on ollut pienryhmä. Ryhmän asema nuorisotyön käytetyimpänä ja tärkeimpänä sosiaalimuotona perustuu siihen, että ryhmät ovat nuorille muutenkin tunnusomaisin toimintaympäristö. (Nieminen 2007, 29–30.) Muita nuorisotyön oppimisympäristöjen sosiaalimuotoja ovat esimerkiksi yhteisöllinen, alueellinen, kansallinen ja kansainvälinen.

Nuorisotyön organisaatiomuotona voi toisaalta olla pysyvämuotoinen, pitkäaikaiseen mukanaoloon mahdollistava, jatkuvaluonteinen toiminta, joka säilyttää perusmuotonsa ja tarkoituksensa nuorten vaihduttuakin. Toisaalta oppimisympäristönä voi olla tiettyyn ajankohtaan ja tiettyä tarvetta hoitamaan suunnattu

projektimuotoinen toiminta. Nuorisotyön oppimisympäristöön vaikuttaa myös se, toimiiko se ammattimaisen nuorisotyön vai vapaaehtoisten toimijoiden varassa. Usein nuorisotyötä tehdään myös moniammatillisessa verkostossa, jossa esimerkiksi nuorisotyöntekijät ja vapaaehtoiset tekevät yhteistyötä. (Emt., 30.)

Nuorisotyön oppimisympäristöjen tilalla tarkoitetaan sitä fyysistä ympäristöä, jossa toimintaa järjestetään (Nieminen 2007, 30). Tiloina voivat toimia kunnan ja järjestöjen hallinnoimat sisä- ja ulkotilat sekä luonto. Osassa nuorisotyön muotoja nuorisotyö menee nuorten luokse. Tällaisia toimintoja ovat esimerkiksi etsivä työ ja katupartiointi. Suomalaisessa nuorisotyössä luontoa hyödynnetään kokemuksellisenä ja elämyksellisenä oppimisympäristönä hyvin paljon. (Emt., 31.) Verkossa tehtävä nuorisotyö voidaan nähdä osaltaan myös työksi, jossa työntekijät menevät nuorten luokse. Esimerkiksi Netari.fi -hanke on synnyttänyt virtuaalisia nuorisotiloja sivustoille, joissa nuoret jo valmiiksi ovat. Nuorisotyössä on aina tehty työtä nuorten kohtaamiseksi, usein nuorten ehdoilla. Nuorten siirtyessä käyttämään uusia tiloja, on nuorisotyön tarvinnut seurata perässä. Nuorisotyössä onkin herätty jo varhain reagoimaan muutokseen teknologisoituvan nuorison kohtaamiseksi ja jalkauduttu ja juurruttu nuorten teknologiamaailmoihin. (Cavén-Pöysä ym. 2007b, 4.)

Perinteisesti oma fyysinen tila on koettu tärkeäksi resurssiksi nuorisotyössä, vaikkakaan nuorisotyötä ei pidetä tilakeskeisenä vaan enemmänkin toimintakeskeisenä. Periaatteessa nuorisotyötä voidaan tehdä missä vain paikasta ja tilasta riippumatta. Nuorisotyö on työtä, joka voidaan ja tuleekin viedä nuorisotiloilta sellaisiin paikkoihin, jossa nuoret ovat. Erilaiset paikat tarjoavat sekä omat mahdollisuutensa että omat rajoituksensa nuorisotyölle ja kulloinkin käytettäville työmenetelmille. (Kylmäkoski 2006, 11.) Erilaisten tilojen vaatimat työmenetelmät asettavat myös nuorisotyöntekijöille haasteita. Uusien tilojen, kuten verkon mahdollistamat virtuaaliset tilat vaativat uudenlaista tietoa ja osaamista käytettäviltä työmenetelmiltä ja -tavoilta.

5.3 Verkkonuorisotyö

Myöhäismoderni nuorisokulttuuri asettaa nuorisotyölle uudenlaisia haasteita. Mietittävänä on, miten tavoitetaan ilmiöyhteiskunnasta ja tietoverkoista kokemuksia ammentavat nuoret. Voiko nuorisotyö olla riittävän reflektiivistä vastatakseen ajan haasteisiin? (Salasuo 2006, 73.) Uuden nuorisolain myötä kulttuurinen nuorisotyö on noussut tärkeäksi kehitysalueeksi, mutta virtuaalinen nuorisotyö odottaa vielä vuoroaan. Nykypäivän nuoret ovat kasvaneet sisään internetin mahdollisuuksiin, ja heille verkossa olo on jo luontainen osa arkea. (Salasuo 2007, 68.)

Salasuon (2006, 73–73) mukaan nuorisotyön tarjoamien palvelujen ja nuorten asettavan kysynnän kohtaamisen voi pelkistää kahteen kysymykseen. On mietittävä, halutaanko nuorille tarjota toimintaympäristö, jossa voi toteuttaa itseään, vai pyritäänkö tuottamaan uudenlaista, refleksiivisempää nuorisotyötä. Mikäli halu on suunnata ensimmäiseen vaihtoehtoon, voidaan tilaa katsoa niin fyysisenä kuin virtuaalisena. Fyysiselle tilalle on paljon vaatimuksia, mikäli sen halutaan tavoittavan suuri määrä nuoria. Nuorten toiveet tilojen suhteen ovat moninaiset. Uutena tilaratkaisuna käytössä ovatkin virtuaaliset nuorisotyön areenat. Virtuaalisen nuorisotyön tärkeänä tavoitteena on valjastaa verkkomaailma ja sen logiikka nuorisotyön välineeksi. Salasuon mukaan onkin suositeltavaa muuttaa asennoitumista virtuaalista nuorisotyötä kohtaan, sillä siinä piilee varmasti yksi tärkeimmistä tulevaisuuden työmuodoista. Internetin ja tietoyhteiskunnan merkitystä ei voida korostaa liikaa, sillä ne ovat nykypäivän nuorille ja tuleville sukupolville jokapäiväinen ja pysyvä massailmiö.

Nuorten viettäessä aikaansa verkossa, on tullut myös ajankohtaiseksi miettiä erilaisia verkossa tapahtuvan nuorisotyön muotoja. Internetin mukanaan tuomat mahdollisuudet ja nuorten siirryttyä käyttämään internetiä ja erilaisia sähköisiä palveluita, on myös nuorisotyön tarvinnut siirtynyt verkkoon. Internetistä löytyy lukemattomia nuorille suunnattuja sivustoja eikä kukaan varmaan tarkkaan tiedä mitä kaikkea ja ketkä kaikki materiaalia internetiin tuottavat. (Fedotoff 2007, 410.)

Hannes Pasanen (2008, 8) on verkkonuorisotyötä koskevassa opinnäytetyössään pohtinut sitä, mikä kaikki verkossa tehtävä nuorisotyö luetaan verkkonuorisotyöksi. Tutkimuksessaan Pasanen haastatteli yhdeksää verkkonuorisotyön ammattilaista järjestö-, kunta- ja yrityssektoreilta. Haastateltujen ammattilaisten mielipiteet vaihtelivat runsaasti. Osa haastatelluista luki kaiken verkossa tehtävän nuorisotoiminnan verkkonuorisotyöksi kun taas osa edellytti verkkonuorisotyöltä aitoa vuorovaikutusta. Verkkonuorisotyölle ei siis ole yhtä yhtenevää selitystä, vaan jokainen verkossa nuorisotyötä tekevä voi itse määritellä työnsä verkkonuorisotyöksi. Määrittelyjen kirjavuus tuli esiin myös nuorisotyöntekijöille tehdyssä verkkonuorisotyötä koskevassa kyselyssä. Kyselyssä pyrittiin selvittämään yhtenä osana sitä, millaista nuorisotyötä verkossa Helsingin, Espoon ja Vantaan nuorisotoimissa tehdään. Jokainen vastaaja sai itse määritellä verkkonuorisotyöhön kuuluvat tehtävät. Vastauksissa kävi ilmi, että verkkonuorisotyöksi koetaan hyvin vuorovaikutteisen työn lisäksi esimerkiksi internettiin laitettava tieto nuorisotoimen tai nuorisotalojen tapahtumista tai sähköpostin lähettäminen nuoria koskevista asioista.

Verkko tarjoaa nuorisotyölle mahdollisuuden uudenlaiseen nuorten kohtaamiseen ja tukemiseen. Uuden mahdollisuuden ohella nuorisotyö on uudenlaisten haasteiden edessä työn siirtyessä verkkoon. Nuorille verkko toimintakenttänä on usein paljon tutumpi kuin siellä työskenteleville aikuisille. Monesti nuorisotyöntekijän tiedot ja taidot verkossa toimimiseen ja siellä olevien ongelmien ratkaisemiseen ovat melko vähäiset ja osaaminen riippuu paljon työntekijöiden henkilökohtaisesta kiinnostuksesta aiheetta kohtaan (Joensuu 2007, 70–71.)

Nuorisotyön siirryttyä myös verkkoon, on hyvä miettiä, millaisiin yhteyksiin se tulee sijoittaa. Palveluita suunniteltaessa tuleekin miettiä, rakennetaanko nuorille suunnattuja erityisiä verkkopalveluita vai mennäänkö tietoverkossa sinne, missä nuoret jo ovat. Nuorisotyö voi näkyä verkossa nuorisotyön omissa verkkoyhteisöissä sekä nuorten omissa verkkoyhteisöissä. (Kotilainen & Sihvonon 2006, 172.) Lisäksi verkossa tehtävän nuorisotyön piiriin kuuluu laaja kirjo erilaisia nuorille suunnattuja tuki-, keskustelu-, ja ohjauspalveluita. Yhteistä kaikille palveluille kuitenkin on, että niissä hyödynnetään verkkoa nuorisotyön tilana, tavoitettavissa tai läsnä on aikuisia ja se, että palveluilla toivotaan tavoitettavan

myös niitä nuoria, jotka eivät muuten ole esimerkiksi kunnallisen nuorisotyön piirissä. (Lundvall 2010.)

Nuorisotyön omia verkkoyhteisöjä ovat ne palvelut, jotka rakentamisen lähtökohtina ovat olleet nuorisotyön tavoitteet. Nämä palvelut perustuvat usein voimassa olevaan nuorisolakiin ja sen kautta palveluiden tavoitteena on mm. edistää nuorten vaikutusmahdollisuuksia kunnallisessa päätöksenteossa. Tällaiset moderoidut nuorisotyön alustat on rakennettu nuorisotyön tehtävistä lähtöisin oleviksi paikoiksi ja niissä toimitaan nimenomaan nuorisotyöntekijöinä, joko omalla nimellä tai nuorisotalon edustajana. Jos verkkotila on suunniteltu nuorten yhteiskunnallista vaikuttamista tai luovuuden edistämistä varten, eivät nuorisotyöntekijät välttämättä joudu ratkaisemaan nuorten ongelmia tai tukemaan vaikeissa tilanteissa olevia nuoria, vaan työ keskittyy pääasiassa niihin tehtäviin, joihin verkkotila on suunniteltu. (Emt.) Ongelmaksi näissä paikoissa muodostuu se, tulevatko nuoret sinne, kokevatko he paikan omakseen ja kuinka kauan toiminta pysyy aktiivisena alkuinnostuksen jälkeen (Joensuu 1997, 73).

Nuorisotyö on 2000-luvun aikana saanut jalansijaa erilaisiin kaupallisiin palveluihin, kuten Habbo Hotel ja IRC-Galleria. Suurin ero näissä nuorten omaehtoisissa palveluissa verrattuna nuorisotyön omiin verkkoyhteisöihin on se, että nuoret hakeutuvat itse aikuisten lähelle, kun hallintolähtöisissä nuorisotyön palveluissa aikuiset pyrkivät saamaan kontaktin nuoriin ja heidän äänensä kuuluviin. Nuorten omissa verkkopalveluissa nuorisotyön palveluja ei tarjota ja tuputeta, vaan tärkeänä pidetään sitä, että työntekijät ovat läsnä. (Lundvall 2010.)

Verkossa tehtävän nuorisotyön tavoitteena on, kuten muussakin nuorisotyössä, kasvattaa nuorista itsenäisesti ajattelevia, vastuullisia kansalaisia. Näin ollen verkossa tehtävä nuorisotyö ei eroa tavoitteiltaan reaali maailmassa tehtävästä työstä. Verkossa tehtävä nuorisotyö tulee siis lisäulottuvuutena perinteisten nuorisotyön muotojen rinnalla. Ainoastaan työssä käytettävä tila eli tietoverkko ja välineet eli erilaiset teknologiasovellukset ovat erilaiset nuorisotyöllisten tavoitteiden saavuttamiseksi. (Kotilainen & Sihvonon 2006, 170.)

Uudenlaisen työkentän mukaan tuleminen nuorisotyöhön aiheuttaa myös muutoksia nuorisotyöntekijöiden osaamistarpeissa. Vaikka nuorisotyö ei tavoitteiltaan eroa ns. perinteisen nuorisotyön muodoista, aiheuttaa virtuaalimaailma uusia haasteita työntekijöille. Jo alati muuttuva ja uudistuva teknologia vaatii pysymistä ajan hermoilla. Nuoret ovat usein askeleen edellä nuorisotyöntekijöitä teknisissä sovelluksissa, ja jotta nuorisotyö voi todella toimia verkkomaailmassa, tulee sen olla siellä missä nuoretkin.

Tutkimukseeni vastanneista nuorisotyöntekijöistä (N=123) 44,7 % oli saanut koulutusta nuorisotyön tekoon verkossa. Suurin osa niistä, jotka vastasivat saaneensa koulutusta, kertoi koulutuksien olleen lyhyitä, työyhteisölle tarkoitettuja tilaisuuksia. Verkkonuorisotyötä tehdään kuitenkin pääkaupunkiseudun kunnissa paljon. Kyselyyn vastanneista (N=126) 85,7 % käyttää verkkoa välineenä työssä nuorten kanssa. Yli puolet tutkimukseen vastanneista verkkonuorisotyötä tekevistä nuorisotyöntekijöistä tekee työtä ilman siihen saatua koulutusta. Voidaanko olettaa, että ammatillinen nuorisotyön koulutus antaa valmiudet myös verkossa tehtävään työhön, vai tulisiko työntekijöiden koulutukseen panostaa yhä enemmän? Onko verkossa tehtävä nuorisotyö otettu työmuodoksi miettimättä sen enempää työntekijöiden osaamista asiassa? Uusia työmuotoja ja -tapoja mietittäessä tulisi ensin ottaa huomioon henkilöstön osaaminen ja tarvittavat resurssit, ja vasta sen jälkeen ottaa toimintamuoto käyttöön. Verkkotyön osalta tuntuu, että välillä asiat ovat tapahtuneet päinvastaisessa järjestyksessä.

Nuorisobarometrin 2008 tuloksissa nuorisotyö kokonaisuutena sai paremman arvion kuin yksikään sen osa-alueista. Tyytyväisimpiä nuoret olivat retkiin, leireihin ja tapahtumiin sekä nuorisotyöntekijöihin ja nuorisotiloihin. Tyytymättömyyttä oli eniten verkkonuorisotyöhön ja nuorten vaikutusmahdollisuuksiin liittyvissä asioissa. Noin neljännes vastaajista (N=617) ilmoitti, ettei heillä ole kokemusta verkkonuorisotyöstä. Kyselyyn vastanneista 14 % oli erittäin tyytyväinen tai tyytyväinen verkkonuorisotyön palveluihin. 34 % vastaajista ei osannut sanoa, onko tyytyväinen vai tyytymätön. Vastaajista 23 % oli joko tyytymätön tai erittäin tyytymätön palveluihin ja 30 % ei osannut sanoa asiaan mitään tai heillä ei ollut kokemusta verkkonuorisotyöstä. (Myllyniemi 2008, 86.)

Nuorisobarometrin vastaajista 15 % piti tärkeänä, että omassa kotikunnassa on verkkonuorisotyöntekijä. Melko tärkeänä asiaa piti 43 % ja vain vähän tärkeänä 31 % vastaajista. Vastaajista 11 % ei pitänyt verkkonuorisotyöntekijää ollenkaan tärkeänä tai ei osannut sanoa asiaan mitään. Kunnan nuorisotyön tarjoamista palveluista verkkonuorisotyötä pidettiin vähiten tärkeänä. (Emt., 88.) Nuorisobarometrin 2008 tuloksista ei käy ilmi, miksi verkkonuorisotyöhön oltiin niin tyytymättömiä ja miksi sitä pidettiin nuorisotyön palveluista vähiten tärkeänä. Yhtenä syynä tähän voi olla omassa tutkimuksessa esiin noussut tietämättömyys verkkonuorisotyön palveluista. Työmuotoa on vaikea arvostaa, mikäli ei ole käsitystä mitä kaikkea se pitää sisällään. Opinnäytetyötäni varten tehdyssä kyselyssä vain 1,1 % yläasteikäisistä vastaajista (N=805) ilmoitti käyttäneensä verkkonuorisotyön palveluja. Vaikuttaako verkkonuorisotyön tärkeyden kokemiseen myös se, koetaanko palvelu itselle tärkeäksi ja käyttääkö itse palveluita?

Kunnallisten verkkonuorisotyön palvelujen saanti vaihtelee suuresti eri kuntien välillä. Yleisimpinä verkkonuorisotyön muotoina ovat eri järjestöjen, kuntien ja seutukuntien ylläpitämät kysymys-vastaus -palstat. Palveluiden tarkoituksena on, että nuori voi lähettää kysymyksensä verkon kautta, anonyymisti. Palveluiden eroavaisuuksia on muun muassa se, ketkä nuorten kysymyksiin vastaavat. Joissain palveluissa vastaajina toimivat koulutetut nuorisotyöntekijät yhdessä eri alojen asiantuntijoiden kanssa kun taas esimerkiksi osissa järjestöjen tuottamista palveluista vastaajina toimivat vapaaehtoiset. Palveluntarjoajasta riippuen voi nuorten lähettämät kysymykset annettuine vastauksineen olla kaikkien luettavissa internetissä. Tällainen toimintatapa on esimerkiksi Helsingin seutukunnan nuorisotiedotuksen ylläpitämässä Pulmakulmassa (www.nuoret.info). Tässä palvelussa myös muilla nuorilla on mahdollisuus antaa vastauksia jätettyihin kysymyksiin. Osassa palveluita nuori saa lähettämäänsä kysymykseen henkilökohtaisen vastauksen, jota muut palvelua käyttävät eivät näe. Tällainen palvelu on mm. Mannerheimin Lastensuojeluliiton ylläpitämässä Nuortennetissä (www.mll.fi/nuortennetti).

Kunnallisen nuorisotyön ensimmäinen suurempi askel kohti verkkomaailmaa tapahtui vuonna 2004, jolloin Netari.fi -hanke aloitti toimintansa (Salasuo 2007, 68–69.) Netari.fi -projekti alkoi Helsingin nuorisoasiainkeskuksen sekä kolmen

pääkaupunkiseudun kunnan, Espoon, Kauniaisten ja Vantaan tehtävänä yhteistyönä. Projektin tarkoituksena oli kehittää ja toteuttaa verkossa tehtävää nuorten kohtaamistyötä, nuorisotyötä. Netari.fi-hankkeen ansiosta nuorisotyö alkoi näkyä Habbo-virtuaaliyhteisössä ammattimaisten nuoriso-ohjaajien avulla. (Merkikivi 2007, 4–6.)

Vuosien myötä Netarin toiminta on vakiintunut osaksi kaupunkien nuorisotyötä ja tällä hetkellä mukana on 24 kuntaa ja noin 60 nuorisotyöntekijää eri puolilta Suomea. Netari.fi -hanke tekee valtakunnallista ja moniammatillista nuorisotyötä verkossa. Hankkeen tarkoituksena on saada nuorisotyöllinen kontakti verkossa aikaansa viettäviin nuoriin. Toimintaa koordinoidaan Helsingin nuorisoasiainkeskuksesta opetusministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön tuella. Jokaisessa mukana olevassa kunnassa yksi tai useampi nuorisotyöntekijä tekee verkkonuorisotyötä osa-aikaisesti osana muuta työtään. Hankkeen tarkoituksena on rakentaa yhtenäinen ja laadukas työmalli valtakunnalliseen verkkonuorisotyöhön. (Netari.fi c.)

Netarin toiminta on laajentunut Habbo Hotellista myös IRC-Galleriaan. Habbo Hotellin ja IRC-Gallerian Netari-palveluissa nuori voi chattailla toisten nuorten kanssa, osallistua erilaisiin teemailtoihin tai kysyä nuorisotyön ammattilaisilta neuvoa mieltä askarruttaviin kysymyksiin. Molemmissa palveluissa nuori voi käydä henkilökohtaista keskustelua kirjoittaen koneen välityksellä nuorisotyöntekijän kanssa. Nuorisotyöntekijät on tavattavissa sekä IRC-Gallerian että Habbo-Hotellin Netari-palveluissa neljänä iltana viikossa. (Netari.fi a.)

Kattavaa kuvaa kaikista verkossa olevista nuorisotyön palveluista on lähes mahdoton saada, sillä eri toimijoita on lukematon määrä ja uusia palveluita kehitetään koko ajan. Verkossa tehtävän nuorisotyön heikkoutena onkin sen hajanaisuus. Useat toimijat tekevät samansuuntaisia toimintoja toisistaan tietämättä. Onko valtakunnallisesti kattava listaus verkkonuorisotyötä tekevästä tahoista ja heidän tuottamistaan palveluista mahdollinen toteuttaa? Tällä hetkellä kokonaiskuvan saaminen siitä, millaisia palveluja on ja mitä kenties tulisi vielä kehittää, ei ole.

Haasteena verkossa tehtävälle nuorisotyölle on myös termien monimuotoisuus. Eri toimijat käyttävät erilaisia termejä samansisältöisestä asiasta. Käytössä on esimerkiksi termit verkossa tehtävä nuorisotyö, verkkonuorisotyö, verkkopohjainen nuorisotyö ja verkkoperusteinen nuorisotyö. Verkkonuorisotyötä työmuotona ei ole määritelty, kuten Hannes Pasanen (2008, 8–9) toteaa. Onko määrittely tarpeen vai voiko jokainen määritellä itse, mitkä verkossa tapahtuvat toiminnot luetaan verkkonuorisotyöksi? Vaikuttaako määrittelyn puutteeseen myös monen eri termin käyttö? Onko merkitystä, millaista termiä verkossa tehtävästä nuorisotyöstä käytetään?

5.4 Nuorisotiedotus

Nuorisotiedotus on ollut ensimmäisiä nuorisotyön muotoja, jotka on ollut saatavissa verkossa. Nuorten tieto- ja neuvontapalveluiden tehtävänä on antaa nuorille tietoa, ohjausta ja neuvontaa erilaisissa nuorten elämään liittyvissä kysymyksissä. Työn tavoitteena on nuorten vastuullisuuden ja itsenäistymisen tukeminen. (Fedotoff 2007, 415.) Nuorisotiedotus on nuorisotyön muoto, jolla annetaan ammattitaitoista apua, tukea ja tietoa erilaisissa nuorten elämään liittyvistä kysymyksissä nuorille nuorisotiedotuksen ja nuorisoneuvonnan keinoin. Nuorisotiedotuksessa ja -neuvonnassa on siis kyse toisaalta siitä, että nuoret voivat itse halutessaan ratkaista omia ongelmiaan erilaisten välineiden, kuten esitteiden, oppaiden ja internetin avulla. Toisaalta nuorisotiedotuksessa ja -neuvonnassa on kyse nuorten henkilökohtaisesta neuvonnasta esimerkiksi kahdenkeskisissä neuvotteluissa tai puhelinkeskusteluissa. (Nettinappi.) Nuorten tieto- ja neuvontapalveluita kuvaa ns. yhden luukun periaate (Fedotoff 2007, 412). Yhdestä ja samasta paikasta saa vastauksen montaa eri aihealuetta koskeviin asioihin, eivätkä nuoret joudu hakemaan tietoa eri paikoista ja erilaisia välineitä käyttäen.

Tietoyhteiskunnassa elämiseen vaadittavat tiedot ja taidot sekä yhteiskunnan alati tapahtuvat nopeat muutokset asettavat nuorille painetta menestymiselle ja selviytymiselle heidän ollessaan yhteiskunnassamme vasta-alkajia tietoineen ja taitoineen. Joissakin asioissa nuorilla on varmasti enemmän tietoa kuin heidän

vanhemmillaan. Nuoret löytävät erityisesti netin kautta uuden tiedon todennäköisesti nopeammin kuin muut ikäluokat. Nuorilla ei kuitenkaan ole välttämättä tarpeeksi kokonaisvaltaista ymmärrystä tiedon luonteesta, merkityksestä tai sen arvosta. Nuoret tarvitsevatkin ohjausta ja tukea yhteiskunnan eri toimijoilta voidakseen selviytyä nopeasti muuttuvassa yhteiskunnassa. (Fedotoff 2007, 410.)

Pääkaupunkiseudulla toimiva, Helsingin seutukunnallinen nuorisotiedotushankkeen Pulmakulma -palvelu käynnistyi opetusministeriön vuosille 2005–2006 myöntämän hankerahoituksen turvin syyskuussa 2006. Hankkeen päättymisen jälkeen Pulmakulma on jäänyt kiinteäksi osaksi mukana olevien kuntien nuorisotyötä. Pulmakulma -kysymys-vastaus -palvelu on tarkoitettu Helsingin seutukunnan nuorten kysymyksille ja pulmille. Helsingin, Espoon ja Vantaan lisäksi palvelua on tuottamassa kahdeksan muuta kuntaa eteläisestä Suomesta. Sivustolla nuorten lähettämiin kysymyksiin vastaavat nuorisotiedotus- ja neuvontatyöntekijät sekä nuorisotyöntekijät yhteistyössä eri alojen asiantuntijoiden kanssa. Jokainen Pulmakulmassa mukana oleva kunta on voinut luoda tarpeidensa mukaan oman vastaajaverkostonsa. Pulmakulmassa käyttäjillä on mahdollisuus lukea muiden lähettämiä kysymyksiä sekä vastata niihin. (Pulmakulma.) Vaikka Helsingin seutukunnan Pulmakulma -palvelu on tarkoitettu alueella asuville nuorille, tulee kysymyksiä muualtakin Suomesta. Nuorille verkko on avoin paikka, josta etsitään palveluja omaan tarpeeseen. Verkon maantieteellinen rajattomuus tekee sen, että kuka tahansa, mistä päin tahansa, voi käyttää verkon palveluja. Tulisiko myös miettiä valtakunnallisia nuorille suunnattuja verkkopalveluja?

Yhteistyö tärkeää! On turha, että kaikki tekevät oman kyselypalstansa nettiin. Ei ruutiakaan tarvinnut keksiä kuin kerran. (Vastaaja 1¹.)

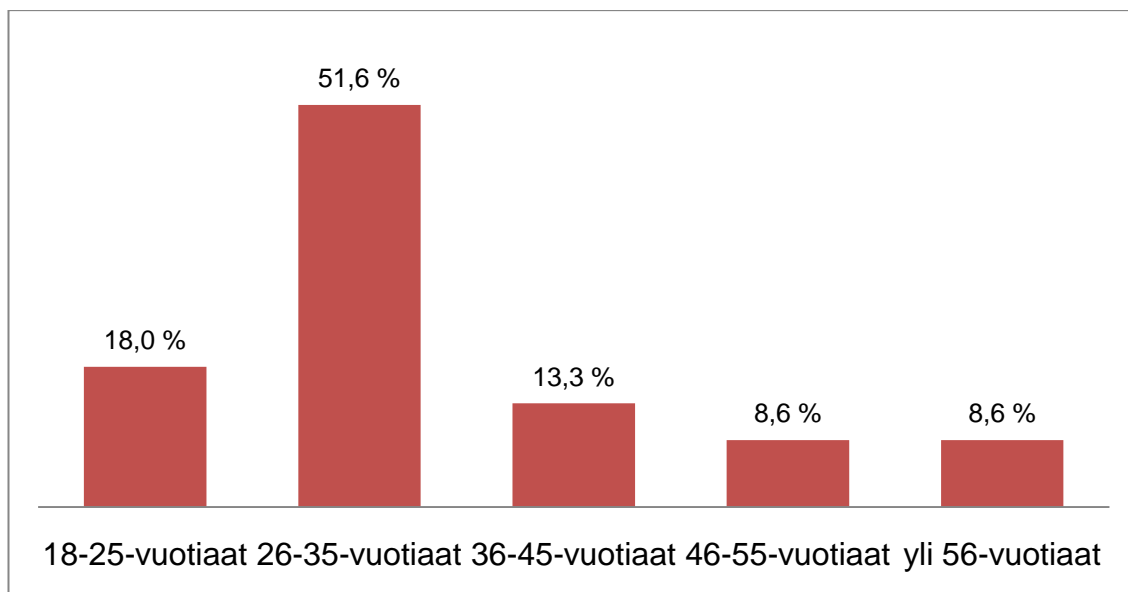
¹ Vastaajilla tarkoitetaan nuorisotyöntekijöille tehdyn kyselyn vastaajia. Anonymiteetin säilyttämiseksi heihin viitataan nimellä vastaaja ja vastaajan järjestysluvulla.

Erilaisia nuorille suunnattuja kysymys-vastaus -palveluja löytyy verkosta useita. Onko tarpeen, että jokainen taho pitää yllä omaa palveluaan, vai voisiko toimintoja yhdistää?

Pulmakulma-palvelun lisäksi kaikilla tutkimukseeni osallistuneilla kunnilla on omia nuorisotiedotus- ja neuvontapalveluja. Espoossa nuorisopalvelut ylläpitää kahta Nuorten tieto- ja neuvontapiste yESBOxia, Helsingin nuorisoasiainkeskuksella on Nuorisotiedotuskeskus Kompassi ja Tapulikaupungin nuorisotalolla oleva Nuorten Info VIP. Vantaalla nuorisopalveluilla on Nuorten tieto- ja neuvontapiste Jeesi. (Emt.)

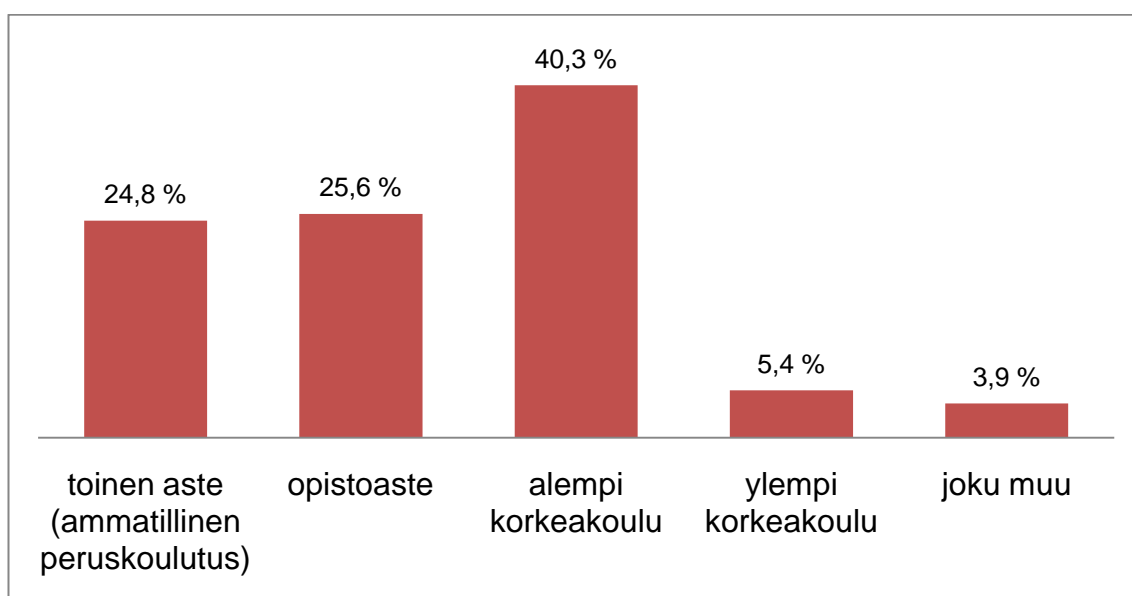
6 VERKKONUORISOTYÖ NUORISOTYÖNTEKIJÖIDEN SILMIN

Nuorisotyöntekijöille suunnattu kysely toteutettiin Webropol-kyselynä tammi-kuussa 2010. Määräaikaan mennessä kyselyyn vastasi 129 nuorisotyöntekijää, joista 61,2 % Helsingin nuorisoasiainkeskuksesta, 16,3 % Espoon nuorisopalveluista ja 22,5 % Vantaan nuorisopalveluista. Helsingin nuorisoasiainkeskuksen vastaajien suuri prosentuaalinen määrä johtuu yksinkertaisesti siitä, että Helsingin nuorisoasiainkeskuksen työntekijämäärä on huomattavasti suurempi kuin Espoon ja Vantaan nuorisopalveluiden. Webropol-ohjelmalla tehdyssä kyselyssä oli mahdollista jättää vastaamatta osaan kysymyksistä. Tästä johtuu vastaajien lukumäärän vaihtuminen eri kysymysten kohdalla.

KUVIO 4. Vastaajat (N=128) ikäryhmittäin.

Työpaikan ja iän lisäksi vastaajilta kysyttiin koulutustaustaa. Enemmistö vastaajista on suorittanut alemman korkeakoulututkinnon, kuten ammattikorkeakoulun, Puolella vastaajista koulutuksena on ammatillinen peruskoulutus tai opistoasteen koulutus. Muutama vastaaja vasta opiskeli ammatillista tutkintoa.

KUVIO 5. Vastaajien (N=129) koulutustausta.

6.1 Verkkonuorisotyön määrä

Kyselyssä pyrittiin selvittämään paljonko pääkaupunkiseudun nuorisotyöntekijät tekevät nuorisotyötä verkossa. Vastaajista (N=126) 85,7 % sanoo käyttävänsä verkkoa välineenä työssä nuorten kanssa. Eniten verkkonuorisotyötä tekeviä työntekijöitä oli Espoossa ja vähiten Vantaalla. Helsingissä vastaajista (N=77) 87 % vastasi käyttävänsä verkkoa välineenä nuorten kanssa tehtävässä työssä. Espoossa vastaava luku on 94,7 % (N=19) ja Vantaalla 79,3 % (N=29).

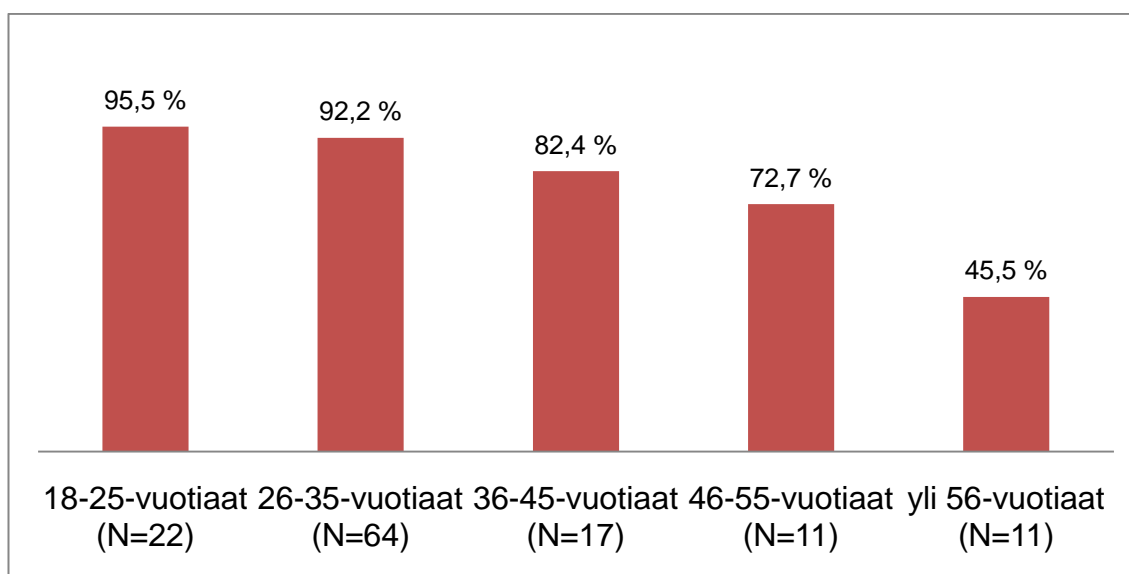
Verkkonuorisotyöhön käytettävän ajan määrä vaihteli paljon. Helsingin nuorisosiainkeskuksen vastaajista (N=74) noin 60 % vastasi käyttävänsä aikaa alle kaksi tuntia viikossa. Tähän on laskettu myös ne, joiden viikoittaista työaikaa ei verkkotyöhön kulu yhtään. Vastaajista noin viidennes käyttää verkkonuorisotyöhön 2–10 tuntia viikossa. Loput vastaajista ilmoittivat käyttävänsä työaikaansa verkkonuorisotyöhön enemmän kuin 10 tuntia viikossa. Helsingin nuorisosiainkeskuksen vastaajista kolme ilmoitti käyttävänsä kaiken viikoittaisen työaikaansa verkossa tehtävään työhön. Muissa kyselyn kaupungeissa näin suuria työaika-resursseja verkkonuorisotyöhön ei vastausten mukaan ole.

Espoon nuorisopalveluiden vastaajien verkkonuorisotyöhön käytetty viikoittainen työaika vaihtelee paljon. Vastaajista (N=17) 13 vastasi käyttävänsä aikaa verkossa tehtävään työhön alle 2 tuntia viikossa. Kolme vastaajaa sanoo käyttävänsä viikkotyöajastaan 10–20 tuntia verkossa tehtävään työhön. Osa Espoon työntekijöistä käyttää näin ollen puolet viikoittaisesta työajasta verkossa tehtävään työhön. Lukuihin tosin vaikuttaa se, että kyselyssä ei oltu määritelty verkossa tehtävän nuorisotyön muotoja vaan jokainen vastaaja on itse saanut päättää, minkä työn sisällyttää verkossa tehtäväksi nuorisotyöksi.

Vantaan nuorisopalveluiden työntekijöiden (N=27) viikoittainen verkkonuorisotyöhön käytetty aika vaihteli puolen tunnin ja kuuden tunnin välillä. Suurin osa verkkonuorisotyötä tekevästä vastasi käyttävänsä aikaa noin 1–3 tuntia viikossa. Etenkin niillä työntekijöillä, joiden vastuulla on Pulmakulmaan tullessiin kysymyksiin vastaaminen, viikoittaista työaikaa saattaa mennä lähes päivä. Pulma-

kulman kysymyksiin vastaamiseen käytetty aika riippuu siitä, paljonko kysymyksiä palveluun on lähetetty.

Verkossa tehtävän nuorisotyön määrä korreloi myös työntekijöiden ikään. Mitä nuorempia vastaajat ovat, sitä enemmän työaika käytetään verkossa tehtävään nuorisotyöhön.

KUVIO 6. Verkon käyttö työvälineenä eri-ikäisillä vastaajilla.

Helsingin nuorisoasiainkeskuksen vastaajista suurin osa tekee verkkonuorisotyötä Facebookissa ja IRC-Gallerissa. Verkkoa käytetään myös nuorille suunnatun tiedon etsintään, sähköpostin lähettämiseen ja toiminnan markkinointiin. Verkon kautta välitetään tietoa tapahtumista ja nuorisotalojen sivuja käytetään tiedotuskanavana nuorille.

Espoon ja Vantaan vastauksissa Facebook ei noussut merkittävästi käytetyksi palveluksi. Molemmissa kaupungeissa käytetään IRC-Galleriaa nuorten tavoittamiseen. Lisäksi verkkoa käytetään, kuten Helsingissäkin, tiedottamisen välineenä. Jokaisen kaupungin vastaajissa oli muutamia, jotka ilmoittivat tekevänsä verkkonuorisotyötä Netarissa, Pulmakulmassa tai Aloitekanavassa

Kysyttäessä nuorisotyöntekijöiltä heidän saamaansa koulutusta verkossa tehtävään työhön, vastasi 55,3 % (N=123) tekevänsä verkkonuorisotyötä ilman mitään koulutusta. Koulutuksen määrästä puhuttaessa tulee huomioida se noin 15 % vastaajaosuus, joka ilmoitti, että ei tee verkkonuorisotyötä. Verkkonuorisotyötä tekevistä vastaajista (N=108) 47,2 % on saanut työhön jonkinlaisen koulutuksen. Lisäksi niistä työntekijöistä (N=20), jotka eivät verkkonuorisotyötä tee, vajaa kolmasosa ilmoitti kuitenkin saaneensa aiheeseen liittyvää koulutusta.

Verkkonuorisotyöhön saadun koulutuksen määrä vaihtelee suuresti niin kaupungeittain kuin ikäryhmittäin. Helsingin nuorisoasiainkeskuksen vastaajista (N=75) 50,7 % vastasi saaneensa koulutusta verkossa tehtävään nuorisotyöhön. Luku Espoon nuorisopalvelujen vastaajien (N=19) kohdalla on 36,8 % ja Vantaan nuorisopalveluiden työntekijöiden (N=28) osalta 35,7 %. Alle 26-vuotiaista (N=21) vastaajista 57,1 % ilmoitti saaneensa koulutusta verkossa tehtävään nuorisotyöhön. 26–35-vuotiaista (N=62) vastaajista koulusta kertoi saaneensa 46,8 % ja 36–45-vuotiaista (N=17) 35,3 %. Yli 46-vuotiaista vastaajista (N=22) 36,4 % vastasi saaneensa koulutusta verkossa tehtävään nuorisotyöhön.

Verkkonuorisotyöhön saatu koulutus vaihteli vastaajien kesken paljon. Suurin osa vastaajista ilmoitti, että saatu koulutus on ollut kaupungin järjestämää, sisäistä koulutusta. Netarissa ja Pulmakulmassa ohjaajina toimivat ovat saaneet näihin tehtäviin koulutuksen. Vain muutama vastaajista ilmoitti saaneensa verkossa tehtävään nuorisotyöhön koulutusta ammatillisten opintojen aikana. Vaikka verkossa tehtävä nuorisotyö ei peruseriaatteiltaan eroa reaalielämässä tehtävästä nuorisotyöstä, tuo verkko välineenä siihen uusia haasteita. Pelkkä tekniikan tunteminen ja osaaminen eivät riitä, vaan on tunnettava myös esimerkiksi nuorten verkossa käyttämä kieli ja lyhenteet. Verkossa nuorisotyötä tekevien ohjaajien oikeus saada tehtäväänsä laadukasta koulutusta ja jatkuvaa ohjausta on kirjattu Nuorille suunnatun verkkotyön foorumin tekemisessä verkossa tehtävän nuorisotyön eettisissä periaatteissa. (Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry.)

Verkossa tehtävän nuorisotyön koulutuksen parantamiseksi on Humanistinen ammattikorkeakoulu yhdessä Nuorisotutkimusseuran ja Helsingin nuorisoasi-

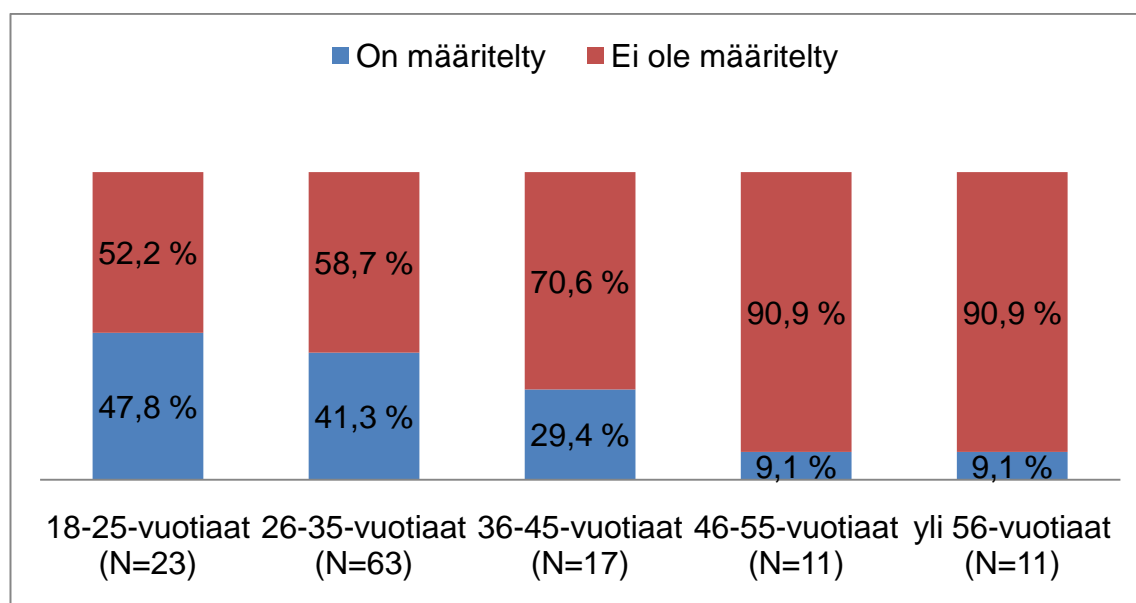
ainkeskuksen kanssa tekemässä verkkoperustaisen nuorisotyön oppikirjaa. Kirjan on tarkoitus ilmestyä vuonna 2011 vastaamaan suuren tarpeeseen aihetta käsittelevästä materiaalista. Kirjan keskeisenä tavoitteena on antaa lukijalle kokonaiskuva verkkoperustaisen nuorisotyön toteutuksesta ja tutustuttaa lukijat ammattia koskeviin käytäntöihin. Kirja käsittelee aihetta nuorisotyön näkökulmasta, unohtamatta kuitenkaan nuorille suunnattua moniammatillista työtä. (Nuorisotutkimusseura 2009.)

Vastaajista (N=126) 85,7 % käyttää verkkoa työvälineenä nuorten kanssa tehtävässä työssä. Verkkotyötä tekevistä vastaajista (N= 108) 38,9 % ilmoitti verkkotyön olevan määritelty työnkuvassa. Helsingin nuorisoasiainkeskuksen vastaajista (N=76) 50 % ilmoitti, että verkossa tehtävä nuorisotyö on määritelty työnkuvassa. Espoon nuorisopalveluiden vastaajien (N=20) kohdalla luku on 15 % ja Vantaan nuorisopalveluiden vastaajien (N=29) kohdalla vain 10,3 %. Verkkonuorisotyön määrittelemättömyys työnkuviissa nousi esiin myös kysyttäessä verkkonuorisotyön esteistä. Useissa vastauksissa nousi esiin, että verkossa tehtävä työ on tullut lisänä muiden töiden oheen eikä sille näin ole tarpeeksi aikaa.

Helsingin nuorisoasiainkeskuksessa on nimetty uusi ohjaajaryhmä, verkko- ja mediaohjaajat. Heidän ensisijaisena tehtävänä on verkkoperusteisen nuorisotyön tekeminen, kehittäminen ja koordinointi nuorisotyöyksiköissä nuorisotalojen tiimien kanssa. Verkko- ja mediaohjaajat koostuvat tavallisista nuorisotyöntekijöistä, joiden työnkuvaan on liitetty verkkonuorisotyöhön liittyviä tehtäviä. Verkko- ja mediaohjaajien tehtävät vaihtelevat melko paljon eri nuorisotyöyksiköiden välillä. (Helsingin kaupunki 2009.)

Verkossa tehtävä nuorisotyö on tullut osalle työntekijöitä jo lähes jokapäiväiseksi työmenetelmäksi mutta se on määritelty työtehtäväksi vain alle puolella. Kyselyni vastauksista kävi selvästi ilmi, että suurin osa työntekijöistä on motivoituneita tekemään verkkonuorisotyötä. Mutta jos työmenetelmää ei ole määritelty työnkuviissa, jää verkossa tehtävälle työlle harvoin tarpeeksi aikaa. Nyt verkkotyötä tehdään ns. normaalin nuorisotyön rinnalla ja työaika jaetaan näiden toimintojen välillä.

Seuraava kaavio osoittaa sen, kuinka monella työntekijällä verkossa tehtävä nuorisotyö on määritelty työnkuvassa. Kaaviosta käy selvästi ilmi, että nuorempien työntekijöiden kohdalla verkossa tehtävä nuorisotyö on määritelty työnkuvassa huomattavasti useammin kuin vanhempien ikäluokkien. Onko nuoremmilla työntekijöillä enemmän halua ottaa tarjottuja uusia tehtäviä vastaan vai tarjotaanko heille niitä useammin?

KUVIO 7. Verkossa tehtävän työ määrittely työntekijöiden työnkuivissa.

Verkossa tehtävä nuorisotyö koetaan tutkimuksen mukaan hyvin tärkeäksi. 91,9 % kaikista vastaajista (N=124) ilmoitti työn olevan tärkeää. Kolmen kaupungin kohdalla verkkotyön tärkeys nähtiin samanlaisena. Eri ikäryhmien kohdalla eroavaisuuksia tuli. Nuorimmista vastaajista, 18–25-vuotiaista (N=22) kaikki pitivät verkossa tehtävää nuorisotyötä tärkeänä työtapana. 26–35-vuotiaista (N=64) verkossa tehtävää työtä tärkeänä piti 98,4 % vastaajista. Ikäryhmästä 36–55-vuotiaat (N=25) työtä tärkeänä piti noin 88 %. Yli 56-vuotiaista vastaajista (N=11) verkkonuorisotyötä piti merkittävänä 45,5 %.

Syksyllä 2006 Helsingin, Espoon, Kauniaisten ja Vantaan nuorisotyöntekijöille tehdyn kyselyn vastauksista selviää, että aktiivinen tietotekniikan harrastaminen ja jonkinasteinen asiantuntijuus aiheeseen liittyvät selvästi ikään. Nuoret työntekijät

kijät ovat usein aktiivisempia tietokoneiden käyttäjiä. Verrattaessa työntekijöiden atk-taitoja suhtautumiseen verkossa tehtävään nuorisotyöhön kävi ilmi, että hyvät ja kohtuulliset atk-aidot auttavat suhtautumaan virtuaalisen työn haasteisiin neutraalisti tai jopa positiivisesti. Iällä on merkitystä sekä atk-taitoihin että verkkotyöhön suhtautumiseen. Iäkkäämmillä vastaajilla oli huonommat atk-aidot ja heidän suhtautumisensa verkossa tehtävään työhön oli kielteisempää kuin nuoremilla vastaajilla. (Cavén-Pöysä ym. 2007b, 8–9.)

Suhtautumiseen verkossa tehtävään työhön vaikuttaa niin työntekijän ikä kuin tietotekniset aidot sekä aiheeseen saatu koulutus. On ymmärrettävää, että nuorten työntekijöiden atk-aidot ovat parempia kuin iäkkäämpien työntekijöiden, ovathan nuoret kasvaneet yhteiskuntaan, jossa verkkopalveluilla on suuri merkitys ja rooli. Tietotekniset laitteet ovat tutumpia ja kynnys uuden työtavan omaksumiseen ei ole niin suuri.

Verkkonuorisotyöhön saadun koulutuksen, työnkuvassa olevan määrittelyn ja verkossa tehtävän nuorisotyön merkittävyyden kesken on nähtävissä selviä yhtäläisyyksiä. Ne vastaajat, jotka eivät pitäneet verkossa tehtävää nuorisotyötä tärkeänä työtapana, eivät olleet saaneet aiheeseen koulutusta eikä tehtäviä ole määritelty työnkuviissa, vaikka osa heistä ilmoitti käyttävänä verkkoa nuorisotyön välineenä. Yli 96 % niistä vastaajista (N=55), jotka ilmoittivat saaneensa verkkonuorisotyöhön koulutusta, pitivät verkossa tehtävää työtä merkittävänä. Verkkotyön merkittävyys laskee hieman kysyttäessä asiaa niiltä, jotka eivät aiheeseen ole mitään koulutusta saanut. Näistä vastaajista (N=68) 86,7 % kokee verkkotyön merkittävänä nuorisotyön muotona.

Vastauksista on pääteltävissä, että ikä korreloi intoon ja kiinnostukseen tehdä nuorisotyötä verkossa. Nuoret, verkkonuorisotyöstä kiinnostuneet työntekijät pitivät työmuotoa myös merkittävämpänä kuin vanhemmat työntekijät.

6.2 Verkossa tehtävän nuorisotyön vahvuudet ja edut

Kyselyn kautta selvitettiin nuorisotyöntekijöiden näkemyksiä verkossa tehtävän nuorisotyön vahvuuksista ja esteistä. Vahvuuksista kysyttäessä vastaukset jakautuivat selvästi kahteen kategoriaan. Katsottaessa verkossa tehtävän nuorisotyön vahvuuksia nuorten näkökulmasta, merkittävimpana vahvuutena pidettiin verkon mahdollistamaa anonymiteettiä. Anonyymiyys mahdollistaa kokonaan uudenlaisen vuorovaikutuksen työntekijän ja nuoren välillä. Virtuaalimaailmassa nuoret tulevat juttelemaan asioista, joista voisi olla vaikea keskustella reaali- maailmassa. Verkon tarjoama anonymiteetti mahdollistaa sen, että ongelmallisiin asioihin saatetaan päästä käsiksi nopeammin kuin esimerkiksi nuorisotalolla, koska nuori kertoo asiat suoremmin työntekijälle. (Cavén-Pöysä ym. 2007b, 14.) Salasuon (2007, 69–70) mukaan mahdollisuus toimia anonyymisti onkin yksi tietoverkossa tapahtuvan kanssakäymisen olennaisia osia. Internet antaa lähes rajattomat mahdollisuudet ja erittäin matalan kynnyksen erilaisten identiteettien kokeilemiseen sekä mielipiteiden ilmaisemiseen. Erona reaali- maailmaan on, että verkossa kynnyks lähes minkä tahansa ilmaisen toiminnon toteuttamiseen on hyvin matala, sillä sanojen ja tekojen takana ei välttämättä tarvitse seistä omalla nimellä. Kyselyyn vastanneet nuorisotyöntekijät kokevat, että nuorten on helpompi ottaa vaikeat asiat puheeksi verkon kautta, jolloin nuori halutessaan voi pysytellä anonyyminä.

Matala kynnyks osallistua tai kertoa ongelmistaan aikuiselle ja tätä kautta saada myös toivottavasti apua reaali- maailmassa (Vastaaja 2).

Verkon kautta myös ajatellaan tavoitettavan niitä nuoria, jotka eivät muuten kunnallisen nuorisotyön palveluja käytä. Verkossa myös aika ja paikka hämärtyvät. Myönteisenä pidettiin sitä, että nuorilla on mahdollisuus ottaa yhteyttä nuorisotyöntekijään myös silloin kun nuorisotalo ei ole auki.

Nuori saa otettua yhteyttä nuorisotyöntekijään sopivana aikana ja yhteydenotto ei ole kiinni esim. nuorisotalon aukioloaikaan. Eli kynnyks ottaa yhteyttä madaltuu. Nykyisin nuoret toimivat verkossa ja

tästä johtuen meidän nuorisotyöntekijöidenkin pitää olla mukana uudessa toimintamaailmassa. (Vastaaja 3.)

Nuorisotyöntekijät pitivät hyvänä, että seuraamalla esimerkiksi IRC-Galleriassa olevia tuttujen nuorten keskusteluja, on mahdollista saada tietää asioista, joista nuoret eivät muuten kertoisi.

IRC-Gallerian kommentteja seuraamalla saa paljon selkeämmän kuvan missä ”porukoissa” nuoret liikkuu talon ulkopuolella (Vastaaja 4).

Katsottaessa verkkotyön etuja organisaation ja nuorisotyöntekijöiden toiminnan kautta, nähdään verkko nuorisotyön palvelujen nopeana, helppona ja kustannustehokkaana markkinointi- ja tiedottamispaikkana. Vastauksista käy ilmi, että nuorisotyöntekijät pitävät verkkoa hyvänä paikkana tiedottaa nuorisotaloa käytäville nuorille ajankohtaisista asioista ja tapahtumista. Verkon kautta voidaan myös pitää yhteyttä niihin nuoriin, jotka käyvät nuorisotalolla harvemmin. Ei ole myöskään yhdentekevää, millaiset nuorisotoimien tai nuorisotalojen sivut verkossa ovat.

Nuorisotalon imagonnoston onnistuu myös netissä, kun pidetään sivut ajan tasalla ja hyvännäköisinä (Vastaaja 5).

Usein nuorisotoimet ja nuorisotalot ovat sidottuja käyttämään kaupungin verkkosivujen sivurakenteita, jotka rajoittavat sivuille laitettavan materiaalin muotoja. Tiukat raamit sivuilla aikaansaavat sen, ettei sivuista saa kovin ”nuorten näköisiä”. Tällöin ne eivät mielestäni palvele tiedotuskanavana niinkään nuoria vaan lähinnä heidän vanhempiaan. Kaupunkien www-sivujen tiukka sivurakenne on saattanut osaltaan vaikuttaa siihen, että nuorisotalot ovat siirtyneet mm. Facebookiin, joka mahdollistaa erilaisten palveluiden käyttöönoton kuin pelkät www-sivut. Jotta verkkosivuista on hyötyä, tulee siellä oleva tieto olla oikeaa ja ajan tasalla. Tämä taas vaatii resursseja ja henkilöitä ylläpitämään sivuja.

Verkkotyön etuna pidetään myös sen tasa-arvoisuutta. Lähes kaikilla nuorilla on mahdollisuus käyttää verkkoa, joten palvelut ovat kaikkien ulottuvilla. Pääkaupunkiseudulla nuorisotaloverkosto on kohtuullisen kattava, joten etäisyys nuorisotalolle tuskin on este nuorisotyön palveluiden käyttämiselle. Haja-asutusalueilla välimatkat saattavat nousta esteeksi nuorisotilojen käytölle, joten tällöin verkkonuorisotyö voi olla helpoin tapa osallistua nuorisotyön palveluihin.

Verkko on ominaisuuksiltaan erittäin tasa-arvoinen. Siellä ei välttämättä tunneta etäisyyksiä, vammaisuutta, sukupuolta, lihavuutta jne. Lisäksi verkon keskusteluihin on hyvin helppo osallistua kenen tahansa. (Vastaja 6.)

6.3 Verkossa tehtävän työn esteet ja vaarat

Nimettäessä verkossa tehtävän nuorisotyön pahimpia esteitä ja vaaroja, esiin nousi työssä vahvuutenakin nähty anonymiteetti. Vastauksista kävi ilmi, että suuri huolenaihe on siinä, ettei verkon kautta käytävässä keskustelussa aina voi olla varma, kuka on keskustelun toinen osapuoli. Verkon kautta kommunikoitaessa ei koskaan voi olla varma kenen kanssa oikeasti on tekemisissä. Verkon kautta toimittaessa on mietittävä, miten ammattiapua tarvitseva nuori saadaan ohjattua avun piiriin. Vaikka nuorisotyöntekijä voi antaa ohjeita mihin ongelmatilanteessa hakeutua, jää konkreettisen avun hakeminen nuoren itsenä vastuulle. Vaikeita auttamistilanteita varten tuleekin luoda kunnolliset mahdollisuudet työnohjaukseen. Työntekijöillä tulee myös olla hyvät menetelmät jatko-ohjaukseen sekä toimivat yhteistyökanavat muiden nuorten kanssa tekemisissä olevien viranomaisten kanssa sekä mahdollisuus välittömään vertaistukeen tilanteen purkua varten. (Cavén-Pöysä ym. 2007b, 14.)

Aina ei voi tietää, kuinka tosissaan joku on, eikä voi varmistaa saako henkilö varmasti tarvitsemaansa apua ja tukea (Vastaja 7).

Ongelmana tässä on verkon avoimuus. Nuori saattaa asua aivan toisella puolella Suomea mitä nuorisotyöntekijä. Miten näissä tilanteissa pystytään järjestämään oikeanlainen jatko-ohjaus?

Kommunikointi pelkän kirjoituksen avulla saattaa aiheuttaa väärinymmärryksiä. Teksti tulkitaan toisin kuin mitä kirjoittaja on siinä tarkoittanut. Non-verbaalin viestinnän puuttuminen saattaa aiheuttaa suuriakin väärinymmärryksiä viestissä. Viestittäessä pelkästään kirjoitetun tekstin varassa tuleekin olla tarkka siitä, että viesti ymmärretään oikein. Nuorisotyöntekijän tulee olla myös tietoinen nuorten käyttämistä lyhenteistä ja hymiöistä niin, että ne osataan tulkita oikein.

Useita vastaajia mietitytti myös kysymys oman yksityisyyden rajoista. Mietittävä on mm. oman Facebook-profiilin käyttö ja nuorten hyväksyminen Facebook-kavereiksi. Vastauksissa kävi ilmi, että ohjeistusta asiasta tulisi saada enemmän. Netari.fi on julkaissut sivuillaan Nuorisotyö ja sosiaalinen media -oppaan. Oppaan teosta ovat vastanneet työntekijät Hyvinkään kaupungin nuorisopalveluista, Porin kaupungin nuorisoyksiköstä sekä Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskuksen Netari.fi -hankkeesta. Oppaassa esitellään Hyvinkään nuorisopalveluiden malli sosiaalisen median ja erityisesti Facebookin käyttöönotosta nuorisotyössä. Hyvinkään nuorisopalvelut on tehnyt työntekijöilleen ohjeistuksen Facebookin käytöstä yhteydenpitovälineenä nuoriin. Opas antaa myös ohjeet Facebookin fanisivujen perustamiseen. (Netari.fi b.) Ohjeistus tulee tarpeeseen, sillä nyt nuorisotaloilla on Facebookissa niin ryhmiä, fanisivuja kuin yksittäisiä profiilejakin. Sosiaalisen median käyttöönotossa tulee aina muistaa palveluntarjoajan luomat ohjeet ja säännöt, joiden mukaan tulee toimia.

Osasta vastauksia nousi huoli siitä, että työ siirtyy liiaksi verkkoon, eikä henkilökohtaista kohtaamista nuorten kanssa ole enää niin paljoa. Verkossa tehtävän työn pelätään vievän resursseja muulta nuorisotyöltä.

Vie ajan varsinaiselta lapsi- ja nuorisotyöltä kohdata nuoria henkilökohtaisesti (Vastaaja 8).

Monessa vastauksessa kävi myös ilmi, että verkossa nuorisotyötä tekevät työntekijät kokevat tekevänsä työtä, joka ei ole niin arvostettua kuin muu nuorisotyö.

Kaikki ei osaa arvostaa työmuotoa, ovat erittäin vastahakoisia, eikä näin ollen myöskään arvosta toisen työpanosta (Vastaaaja 9).

Asenteissa on parantamisen varaa, osa työntekijöistä kokee verkkonuorisotyön uhkana, ja luulee, että kohta ei nuorisotyötä tehdä kasvotusten enää lainkaan (Vastaaaja 10).

Onko muiden nuorisotyöntekijöiden arvostuksen puutteen syynä tietämättömyys tehtävästä työstä? Ajatellaanko verkossa tehtävän työn olevan jotenkin helpompaa kuin reaalielämässä tapahtuman nuorten kohtaamisen? Nuorisotyö on perinteisesti nähty hyvin voimakkaasti omalla persoonalla tehtäväksi työksi. Verkkotyö muuttaa paljon tätä näkemystä. Kun kommunikointi verkossa on pelkästään kirjallista viestintää, ei työtä voi tehdä samalla tavalla persoonallaan. Viestintään vaikuttaa vielä se, kommunikoiko verkossa tutun, esimerkiksi nuorisotalolla käyvän nuoren kanssa, vai aivan tuntemattoman, anonyymina pysyttelevän nuoren kanssa.

Nuorisotyön tulee pystyä vastaamaan ajan haasteisiin uusimalla ja sovittamalla työmuotojaan vastaamaan kulloistakin tarvetta. Tämä aikaansaa sen, että nuorisotyöntekijöiden työtehtävissä on ollut tarpeen tehdä muutoksia ja samalla miettiä uusia areenoita työlle. Erilaiset työmuodot tukevat toisiaan ja täydentävät nuorisotyön laajaa monimuotoisuutta eikä ole järkevää ryhtyä arvottamaan erilaisia työmuotoja toistensa kanssa.

Verkkonuorisotyön tekemisen suureksi esteeksi nähtiin myös resurssien vähyys. Resurssipulana nähtiin sekä verkkonuorisotyölle varattu aika että osaaminen. Kuten yksi vastaaaja kirjoitti: ”Nuorten käyttämät sivustot ja palvelut vaihtuvat melko nopeasti, joten koko ajan joutuu opettelemaan uusia juttuja pysyäkseen perässä.” (Vastaaaja 11.) Työntekijöiltä vaaditaan siis jatkuvaa oppimista ja tutustumista uusiin sivustoihin. Jotta verkkoa voidaan käyttää tehokkaasti työvälineenä, tulee siellä käydä säännöllisesti. Tähän taas on varattava

riittävästi aikaa. Verkossa tehtävä työ nähdään tehtäväksi, joka on tullut uutena muun työn oheen ilman, että mitään aikaisempia tehtäviä on jätetty pois.

Verkkonuorisotyötä pidettiin jopa uhkana niin kutsutulle normaalille nuorisotyölle. Osa työntekijöistä kokee, että verkossa vietetty työaika vaarantaa työntekijöiden ja nuorten reaali maailmassa tapahtuvan kohtaamisen.

Jos verkkotyö alkaa olla todellisen kohtaamisen vaihtoehto, mennään väärään suuntaan. Ihminen kasvaa ja kehittyy tasapainoiseksi aikuiseksi ainoastaan muiden ihmisten seurassa, koneet ja virtuaalimaailma eivät riitä. (Vastaaja 12.)

Verkossa tehtävän nuorisotyön tarkoitus ei kuitenkaan ole syrjäyttää reaali maailmassa tehtävää nuorisotyötä, vaan tuoda siihen uusia ulottuvuuksia ja tapoja kohdata myös siitä nuoria, jotka eivät muita nuorisotoimen palveluita käytä.

Hannes Pasanen (2008, 31) on opinnäytetyössään haastatellut verkkonuorisotyön ammattilaisia ja listannut heidän näkemiään haasteita työlle. Haasteet ovat hyvin samansuuntaisia kuin mitä pääkaupunkiseudun nuorisotyöntekijöiden vastauksista nousi esiin. Pasanen haastattelemat ammattilaiset toivoivat verkkonuorisotyötä ja verkossa tehtävää nuorisotyötä tehtäväksi huomattavasti enemmän. Suurimpana esteenä tälle nähtiin vajavaiset resurssit. Resurssipula ei näin ollen ole vain kunnallisen nuorisotyön ongelma, vaan vaikuttaa myös järjestöpuolella tehtävään verkkonuorisotyöhön.

6.4 Verkossa tehtävän nuorisotyön kehittäminen

Kysyttäessä verkossa tehtävän nuorisotyön kehittämistä 90,5 % vastaajista (N=116) oli sitä mieltä, että verkossa tehtävää nuorisotyötä tulee kehittää omalla työpaikalla. Kaupunkien välillä ei ollut eroa siinä, kuinka moni on verkkonuorisotyön kehittämisen kannalla oman kuntansa nuorisotoimessa. Alle 46-vuotiaista vastaajista (N=94) yli 93 % oli kehittämistoimenpiteiden kannalla. 46–

55-vuotiaista (N=10) kehittämistä kannatti 60 % ja yli 56-vuotiaista (N=11) 81,8 %.

Helsingin nuorisoasiainkeskuksen vastaajista (N=68) 92,6 % toivoi verkossa tehtävän nuorisotyön kehittämistä työpaikallaan. Suurimpina kehittämiskohteina vastaajat näkivät verkkotyön koulutuksen lisäämisen sekä verkossa tehtävälle työlle annettavien aikaresurssien lisäämisen. Lisäksi työntekijät toivoivat lisää tietokoneita ja selkeytyksiä työnkuviin.

Espoon nuorisopalveluiden vastaajista (N=20) 90 % vastasi kaipaavansa kehitystyötä työpaikallaan. Vastaajat toivoivat koulutuksen lisäksi verkkonuorisotyölle yhteisiä pelisääntöjä sekä selkeitä järjestelmiä. Espoon vastauksissa nousi esiin myös toive työn laajentamisesta IRC-Galleriaan ja Facebookiin.

Lisää työresursseja verkossa tehtävään nuorisotyöhön sekä entistä tehokkaampaa verkon ja sosiaalisen median hyödyntämistä nuorisotyön välineenä (Vastaaja 2).

Vantaan nuorisopalveluiden työntekijöiden vastaajista (N=27) 88,9 % oli sitä mieltä, että kehittämistä verkossa tehtävän työn saralla tarvitaan. Suurimpana kehittämisen kohteena oli työhön tarvittava koulutus. Lisäksi nähtiin, että työlle on varattava enemmän aikaa ja resursseja.

Kokonaisuutena yhdeksi suureksi kehittämiskohteeksi nousi koulutuksen lisääminen. Tämä on hyvin ymmärrettävää verrattaessa verkossa tehtävän työn määrää siihen, paljonko työhön on saatu koulutusta.

Enemmän työaikaa kyseiseen tehtävään, tai ylipäänsä olisi määriteltävä jonkin verran työaikaa siihen käytettäväksi (Vastaaja 13).

Kaiken kaikkiaan vastaajien kehitysideat olivat hyvin samansuuntaisia. Verkko-työ nähdään koko ajan muutoksessa olevana työmuotona verkon palveluiden muuttuessa ja kehittyessä. Jotta verkon käyttö nuorisotyön välineenä on tehoakasta, tulee työntekijöiden olla tietoisia palveluiden kehittymisestä.

Tämä on jatkuvaa oppimista ja kehittämistä. Verkkonuurisotyö elää jatkuvassa muutoksessa. (Vastaja 14.)

Kehittämistarpeet nousivat esiin myös Netarin vuoden 2009 toiminnan arviointiraportissa. Nuorisotyön ammattilaiset korostivat kehittämisessä usean tahon yhteistyötä, korkean tason sitoutumista työhön sekä ennen kaikkea kunnollisia resursseja työlle. Työntekijät näkevät, että kokeiluina ja suurella innostuksella aloitettu ammatillisen työmallin kehittäminen ei välttämättä onnistu jatkossa nykyisillä resursseilla ja toimintamalleilla. Innostus verkkonuurisotyölle on ollut suurta ja toiminnassa on tehty rajoja rikkovia kokeiluja. Tulee kuitenkin miettiä, miten kaikki olemassa oleva tieto ja osaaminen jalostetaan osaksi ammattityötä. (Cavén-Pöysä & Lindström 2010, 53.)

6.5 Verkkonuurisotyön yhteistyön kehittäminen

Kyselyssä nuorisotyöntekijöillä oli mahdollisuus antaa ehdotuksensa verkkonuurisotyön yhteistyön kehittämisessä pääkaupunkiseudulla eri toimijoiden, kuten kuntien ja järjestöjen, välillä. Monessa vastauksessa kävi ilmi, että työntekijät ovat yhteistyön ja yhteisesti kehitettyjen palvelujen kannalla.

Yhteistyötä – moni taho haluaa kovalla innolla perustaa omia palveluja nettiin. Esimerkiksi erilaisia nuorille suunnattuja kysy-vastaa -palstoja alkaa olla jo liian monta. Aina uudelleen tekeminen vie turhaa resursseja, yhteistyöllä saataisiin palveluille parempi kattavuus, palveluiden tunnettavuus kasvaisi ja resursseja saataisiin käytettyä hyödyllisemmin. (Vastaja 15.)

Vastajat toivovat myös yhteistä foorumia, jolla verkossa tehtävän nuorisotyön asioista voidaan käsitellä.

Jonkinlainen yhteisfoorumi olisi mielenkiintoista pitää, jossa voisi siis kuulla mitä muualla tehdään ja miettiä yhdessä mihin suuntaan tätä työmuotoa lähdetään viemään. (Vastaja 11.)

Näyttää siltä, että vastaajilla ei ole tietoa, että tällainen, Nuorille suunnatun verkkotyön foorumi (NuSuVeFo), on perustettu jo syksyllä 2007. Nuorille suunnatun verkkotyön foorumin tarkoituksena on kehittää ja koordinoita verkkonuurisotyöhön liittyviä asioista. Foorumi tarjoaa samankaltaista työtä tekeville paikan toiminnan ideointiin, vertaistukeen ja kouluttautumiseen. Foorumin tarkoituksena on myös kannustaa uusia, nuorille tärkeitä palveluja tuottavia toimijoita kehittämään ja panostamaan verkon käyttöä toimittaessa nuorten kanssa. Verkostossa toimii tällä hetkellä 16 eri toimijatahoa tai hanketta. Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry koordinoi 2–3 kertaa vuodessa kokoontuvaa verkostoa. Verkoston alaisuudessa toimii 4–5 verkkonuurisotyön eri osa-alueisiin keskittyvää työryhmää. Verkoston toimintaan kuuluu myös koulutuksen järjestäminen muille alan toimijoille. (Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry.) Nuorille suunnatun verkkotyön foorumissa mukana olevat tahot ovat laatineet verkkotyössä toimiville yhteiset eettiset periaatteet. Periaatteiden tarkoituksena on toimia pohjana ja tien tasoittajana, kun nuorille suunnitellaan uusia verkkopalveluja. (Helsingin kaupunki b.) Nuorille suunnatun verkkotyön foorumi toimii verkkonuurisotyön valtakunnallisena kehittäjänä. Mikäli valtakunnallinen verkko ei sovi paikalliseen ja alueelliseen työntekijöiden tiedonvaihtoon ja vertaistukeen, mahdollistaa verkko omien, pienempien verkostojen luomisen. Näissä pienemmissä foorumeissa olisi mahdollisuus kehittää toimintaa enemmän paikallisista ja alueellisista lähtökohdista käsin. Ongelmaksi tällaisten foorumeiden perustamisessa tulee se, että jonkun tulisi ottaa asia vastuulleen ja koordinoita toimintaa.

Kyselyyn osallistuneista kaupungeista Helsingin nuorisosiainkeskus ja Neta-ri.fi-hanke ovat mukana verkostossa. Helsingin nuorisosiainkeskuksen työntekijöiden vastauksista voi kuitenkin päätellä, ettei nuorisosiainkeskuksen mukanaolo Nuorille suunnatun verkkotyön foorumissa ole kaikkien tiedossa. Espoon ja Vantaan nuorisopalvelujen kannattaisi miettiä, olisiko verkostoon liittymisestä hyötyä verkkonuurisotyötä tekevien työntekijöiden tukemisessa ja verkossa tehtävän nuorisotyön kehittämisessä kaupungeissa. Vai tulisiko pääkaupunkiseudun yhteistyönä luoda oma paikallinen foorumi verkkonuurisotyön kehittämiseksi ja työntekijöiden ajatusten vaihdolle?

Vastauksista kävi ilmi, että verkossa tehtävän nuorisotyön yhteistyön kehittäminen nähdään tärkeäksi koko maan alueella, ei vain pääkaupunkiseudullisena yhteistyön kehittämisenä. Nyt olemassa olevat pääkaupunkiseudun yhteistyömallit koetaan hyviksi, mutta yhteistyötä ja työn kehittämisideoita toivotaan myös muualta Suomesta. Vastajaat näkevät, että yhdistämällä eri toimijoiden resursseja saadaan entistä laajempaa ja tehokkaampaa toimintaa, jolloin myös päällekkäiset työmuodot karsiutuisivat pois.

En haluisi kehittää yhteistyötä pääkaupunkiseudulla, vaan koko Suomessa. Verkko ei tunne etäisyyksiä, vain kielirajoja. Tästä syystä valtakunnallisuus verkon palveluissa on helppoa ja suotavaa. Siksi valtakunnallista yhteistyötä verkon palveluiden suhteen tulisi kehittää runsaammin kuin paikallista yhteistyötä. (Vastaja 6.)

6.6 Nuoret mukaan kehittämistyöhön

Verkkonuorisotyön kehittämisessä ei tule unohtaa nuorten mukaan ottamista. Nuorisolaki (27.1.2006/72) määrittelee, että nuorille tulee järjestää mahdollisuus osallistua paikallista ja alueellista nuorisotyötä koskevien asioiden käsittelyyn. Myös 2001 hyväksytty Euroopan Komission valkoisen kirjan ”EU:n nuorisopolitiikan uudet tuulet” nostaa esiin nuorten mahdollisuudet osallistumiseen ja sen myötä kansalaisaktiivisuuden lisääntymiseen. (Euroopan komission valkoinen kirja - EU:n nuorisopolitiikan uudet tuulet.)

Useampien työntekijöiden tulisi osata eri verkkotyön muotoja ja myös nuoret tulisi ottaa mukaan myös suunnitteluun (Vastaja 7).

Nuorten aito kuunteleminen on keskeinen tekijä, jotta nuoret pääsevät vaikuttamaan palveluiden sisältöön. Kun toiminta lähtee nuorten omista intresseistä, on sen tavoittavuudella hyvät edellytykset. Suunnitellessa toimintaa vain olettamalla, mitä nuoret haluavat, on suunta väärä. (Salasuo 2006, 78.) Verkkonuorisotyön palveluja suunniteltaessa ja kehitettäessä tulee mukaan ottaa myös nuoret. Nuoret toimivat verkossa aktiivisesti ja he tuottavat oma-aloitteisesti pal-

jon erilaista sisältöä verkkoon. Olisikin ajattelematonta olla ottamatta nuoria mukaan heille suunnattujen verkkopalveluiden kehittämiseen. Osa verkkonuorisotyön toteuttajista onkin ottanut nuoret mukaan toteuttamaan palveluja. Esimerkiksi Netari kouluttaa yli 14-vuotiaita nuoria apuohjaajiksi toimimaan nuorisotyöntekijöiden rinnalla verkossa. Näin nuorilla on mahdollisuus päästä suunnittelemaan ja toteuttamaan oman ikäisille suunnattua verkkotoimintaa.

Nuorten on todettu virtuaaliyhteisöissä käytävän keskustelun lisäksi kaipaavan mahdollisuuksia osallistua virtuaalinuorisotalon kehittämiseen. Yhteisöllisyyden ja virtuaalisen vuorovaikutuksen kannalta on merkityksellistä nostaa esiin nuorten oma halukkuus olla mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa virtuaalisten nuorisotilojen toimintaa. Myös virtuaalisissa tiloissa on mahdollisuus kasvattaa yhteisöllisyyttä yhteisten tavoitteiden ja yhteisen tekemisen kautta. Virtuaalimaailmassa syntynyt yhteisö ja sosiaalinen pääoma on mahdollista siirtää reaali maailman voimavaraksi silloin, kun nuoret on ensin otettu mukaan yhteiseen suunnitteluun ja toiminnan toteuttamiseen jo virtuaalimaailmassa. (Cavén-Pöysä, Sihvonen & Kangas 2007, 7–8.)

7 VERKKONUORISOTYÖ NUORTEN NÄKÖKULMASTA

Nuorille suunnattu kysely toteutettiin helmikuun 2010 aikana yhdessätoista vantaalaisessa yläkoulussa. Jokaisesta koulusta kyselyyn valittiin vastaajia 7., 8. ja 9. vuosiluokalta.

Oppilaille suunnattu kysely koostui kahdesta osasta. Ensimmäisessä osassa selvitettiin nuorten internetin käyttöä; kuinka paljon he käyttäjät aikaansa internetissä ja missä verkossa olevaa konetta käytetään. Kyselyssä selvitettiin myös, mitä nuoret verkossa tekevät. Kyselyn toinen osa koski verkossa tehtävää nuorisotyötä ja sen tunnettavuutta. Kyselyllä selvitettiin, kuinka paljon nuoret käyttävät verkossa olevia nuorisotyön palveluita ja millaisia palveluita he käyttävät tai ovat käyttäneet sekä sitä, miksi verkossa olevia nuorisotyön palveluja ei käytetä.

Kyselyyn vastasi yhteensä 805 vantaalaista yläkouluikäistä nuorta. Heistä tyttöjä oli 49,3 % ja poikia 50,7 %. Vastaajista 0,2 % oli 12-vuotiaita, 28,1 % 13-vuotiaita, 32,8 % 14-vuotiaita, 32,0 % 15-vuotiaita ja 6,9 % 16-vuotiaita. Koska 12-vuotiaiden osuus vastaajista on niin pieni, tuloksissa tarkastellaan 12- ja 13-vuotiaiden vastauksia yhtenä kokonaisuutena.

Äidinkielenään suomea puhuvia vastaajista oli 93,7 % ja muuta kieltä äidinkielenään käyttäviä oli 6,3 %. Koko kaupungin väestöstä 8,4 % puhuu äidinkielenään muuta kuin suomea tai ruotsia. Vastaajan äidinkielen kysymisellä pyrittiin selvittämään, vaikuttaako verkkonuurisotyön hyvinkin vahva kieliperusteisuus erikielisten nuorten verkkopalveluiden käyttöön. Äidinkielellä ei kuitenkaan ollut mitään merkitystä verkossa olevien nuorisotyön palvelujen käyttöön tai käyttämättä jättämiseen.

Vastaajista (N=805) 61,4 % ilmoitti tietävänsä, että verkon kautta on mahdollisuus ottaa yhteyttä nuorisotyöntekijään. Tehtäessä vertailua ikäryhmien välillä, 12–14-vuotiaista vastaajista noin 59 % vastasi tietävänsä asiasta kun luku 15- ja 16-vuotiaiden kohdalla on 65 %. Tyttöjen ja poikien vastauksissa oli myös eroa, tytöistä 64,2 % (N=397) ilmoitti tietävänsä yhteydenottomahdollisuuden nuorisotyöntekijään, kun pojista (N=407) vastaava luku oli 58,7 %. Erot johtunevat tyttöjen ja poikien erilaisesta verkon käytöstä. Tytöt käyttävät enemmän palveluja, joissa nuorisotyö on mukana, kuten IRC-Galleria.

Ainoastaan 1,1 % vastaajista (N=805) ilmoitti käyttäneensä verkossa oleva nuorisotyön muotoja. Vastauksista selvisi, että nuorisotyöntekijän kanssa on oltu yhteydessä IRC-Galleriassa, Facebookissa sekä järjestöjen chat-palveluissa. Lisäksi vastaajat kokivat käyttäneensä verkkonuurisotyön muotoja saadessaan tietoa järjestöistä, joiden toiminnassa on mukana.

Selvitettäessä miksi nuoret eivät käytä nuorisotyön verkkopalveluja, yleisimmäksi syyksi nähtiin se, ettei palveluille koettu olevan tarvetta. Vastauksista voi päätellä, että nuoret näkevät nuorisotyön tehtävänä lähes ainoastaan avun antamisen ja ongelmien ratkaisussa auttamisen. Vastaajat eivät kokeneet tarvitsevansa ulkopuolista apua elämässään. Verkkonuurisotyö nähdään siis hyvin on-

gelmalähtöisenä. Suurin osa suorista ajattelee, että elämässä tulee olla joku ongelma tai pulma, johon haetaan apua nuorisotyöntekijältä. Toinen, usein esille noussut syy verkkonuurisotyön muotojen käyttämättömyydelle, oli tietämättömyys palveluista. Monissa vastauksissa tuli esille, ettei nuorilla ollut ylipääntään tietoa verkkonuurisotyöstä ja siitä millaisia palveluita nuoret voivat verkossa käyttää. Samaan tulokseen on tullut myös Outi Cavén-Pöysti ja Jasmine Lindström (2010, 16–18, 52) tekemässään Netarin vuoden 2009 arviointiraportissa. Arviointiraporttia varten kerättiin nuorten vastauksia Habbo Netarissa sekä IRC-Gallerian Netariyhteisössä. Yhteensä kyselyyn vastasi 1908 nuorta. Kyselyn vastauksista kävi ilmi, että sekä IRC-Gallerian Netari-toiminta että Habbon Netari-nuurisotilan toiminta ovat suurelle joukolle vastaajista täysin vieraita ja tuntemattomia.

Vastaajista (N=805) 56,7 % vastasi, ettei mielestään tiedä tarpeeksi verkossa olevista nuorisotyön palveluista. Vastauksesta ei voi suoraan päätellä, kuinka hyvin nuoret tietävät nuorisotyön palveluista verkossa, sillä vastaajat saivat itse määritellä sen, mitä he pitävät tarpeellisena määränä tietoa. Osa vastaajista ilmoitti, että ei tiedä tarpeeksi palveluista mutta ei myöskään koe tarvitsevansa lisätietoa tai vastaavasti ilmoitti tietävänsä tarpeeksi, koska ei halua tietää mitään. Vastauksista kävi myös ilmi, ettei nuorilla ole tietoa siitä, millaisia palveluita nuorisotyö tällä hetkellä tarjoaa verkossa ja mitä kautta niitä voisi käyttää. Iso osa vastaajista toivoikin lisää tiedotusta ja informointia aiheesta. Tiedotus nousi myös nuorten toiveeksi Netarin kehittämisessä arviointiraporttia varten tehdyssä kyselyssä (emt., 53). Monessa vastauksessa kävi ilmi, että nuoret kaipaavat selkeitä www-osoitteita, joiden kautta voisivat tutustua verkossa oleviin nuorisotyön palveluihin. Ongelmaksi tässä nousee jo nuorisotyöntekijöiden vastauksisakin esiin tullut verkossa olevien palveluiden hajanaisuus. Palveluita ei ole koottu yhteen, joten ei ole mahdollista antaa yhtä osoitetta jonka alta löytyisi tieto eri palveluista. Nuorten vastaukset ovat samansuuntaisia kuin mitä Nuorisobarometri 2008-kyselyyn vastanneet nuoret sanoivat. Nuorisotyön muodoista eniten tyytymättömyyttä nousi verkkonuurisotyöstä. Nuorisobarometrin tulosten mukaan verkkonuurisotyö on myös nuorisotyön muoto, josta ei tiedetä niin paljon kuin muista työmuodoista. (Myllyniemi 2008, 86.)

Tutkimuksen vastauksista voi päätellä, että nuoret eivät pidä verkossa olevia nuorisotyön palveluja mitenkään tärkeinä itselleen. Omassa elämässä ei koettu olevan sellaisia asioista, joiden vuoksi tulisi turvautua nuorisotyöntekijän apuun. Vastauksista kävi kuitenkin ilmi, että nuoret arvostavat palveluita, joissa tukea ja apua tarvitsevat nuoret voivat sitä saada. Myös Netarin arviointiraportista kävi ilmi, että nuoret pitävät eri ammattilaisten, kuten nuorisotyöntekijän, sosiaalityöntekijän ja terveydenhoitajan, mukanaoloa Habbon Netari-nuorisotilassa ja IRC-Gallerian Netari-toiminnassa hyvänä (Cavén-Pöysä & Lindström 2010, 26, 42.)

Vastaajilla oli mahdollisuus kertoa, millaisia verkossa olevia nuorisotyön muotoja he toivoisivat olevan. Vastaukset jakaantuivat kahteen kategoriaan. Suurimmaksi osaksi toivottiin erilaisia neuvoja ja apuja antavia palveluita, kuten chat-palveluja, vastauspalstoja lähetettyihin kysymyksiin ja keskustelupalstoja. Toiseksi verkosta toivottiin saatavan tietoa esimerkiksi harrastuksista, työhausta ja muista arkipäivän asioista. Osa vastaajista toivoi nuorisotyön tarjoavan verkossa myös hauskaa tekemistä, kuten pelejä, kilpailuja ja gallupeja. Vastaavia toiveita nousi esiin myös Habbossa olevan Netari-nuorisotilan kävijöiltä (emt., 31). Kokonaisuutena nuorten toiveet eivät juuri eroa jo nyt olemassa olevista verkkonuorisotyön tarjoamista palveluista. Tästäkin voi päätellä, että nuorilla ei ole kovin hyvä tieto nykyisistä palveluiden muodoista ja laajuudesta.

Vastaajista (N=805) 17,3 % ilmoitti käyttävänsä tai käyttäneensä jotakin Vaantaan nuorisopalvelujen toimintoja. Suurin osa nuorisopalvelujen toimintoja käyttäjistä ilmoitti käyvänsä nuorisotalolla. Nuorisopalvelujen toimintoja käyttävistä (N=139) 51,8 % oli tyttöjä ja 48,2 % poikia. Tämä on mielestäni mielenkiintoista, sillä usein nuorisotalotoiminnan ajatellaan houkuttelevan enemmän poikia kuin tyttöjä. Poikien (N=67) vastauksissa ilmeni, että noin 93 % nuorisopalveluiden toimintojen käyttäjistä käy nuorisotalolla. Tytöistä (N=72) nuorisotaloa nuorisopalveluiden toimintana käyttää 78 % vastaajista. Tyttöjen vastauksista nousi esiin poikia vahvemmin osallistuminen leireille ja tapahtumiin. Osa vastaajista ei osannut erottaa kaupungin nuorisopalveluiden ja muiden nuorisotoimintaa järjestävien tahojen, kuten seurakunnan ja järjestöjen toimintaa. Nuorisopalveluiden toimintaan luettiin kuuluvaksi mm. rippileirit ja osallistuminen järjestötoimin-

taan. Vastauksista voi päätellä, että nuorilla ei ole välttämättä käsitystä siitä, kenen järjestämään nuorisotoimintaan he osallistuvat. Heille riittää, että toiminta sopii heille ja on kiinnostavaa. Oleellisempaa kuin toiminnan järjestäjä on järjestettävä toiminta. Tulisiko nuorisopalvelujen kuitenkin tehdä toimintaansa tunnetummaksi myös nuorten keskuudessa?

Verrattaessa nuorisotyöntekijöiden vastauksia verkossa tehtävästä nuorisotyöstä nuorten antamiin vastauksiin, pitävät nuorisotyöntekijät verkossa olevia palveluita merkittävästi tärkeämpänä kuin mitä kyselyyn vastanneet nuoret. Ei voi kiistää, etteivätkö verkossa olevat palvelut olisi tärkeitä niitä käyttäville nuorille, mutta yleisellä tasolla nuoret eivät näe palveluja kovin tärkeinä. Kyselyyn vastanneista nuorista ainoastaan yhdeksän kertoi käyttäneensä verkossa olevan nuorisotyön muotoja ja heistä kolme ilmoitti käyvänsä myös nuorisotalolla. Näin ollen nuorisotyöntekijöiden ajatukset siitä, että verkkotyön kautta kohdataan myös niitä nuoria, jota eivät nuorisotalolla käy, pitävät paikkaansa. Koska verkkonuorisotyön palveluja käyttävät vastaajat eivät olleet määritelleet tarkemmin käyttämiään palveluita ja heitä oli niin vähän, ei suoria päätelmiä voida kuitenkaan tehdä. Verkkonuorisotyön hyvänä puolena sekä nuoret että nuorisotyöntekijät kokivat verkon anonymiteetin ja sen, että nuori voi halutessaan ottaa yhteyttä nuorisotyöntekijään ilmoittamatta nimeään.

8 PÄÄTELMÄT

Nuorisotyön tulee pysyä ajan hermoilla. Tästä näkökulmasta käsin nuorisotyöllä ei ole muuta vaihtoehtoa, kun olla mukana nuorten verkkomaailmassa. Verkko ja sen toiminnot ovat kuitenkin koko ajan muutoksessa. Jatkuvasti tulee uusia sovelluksia, jotka nuoret yleensä ensimmäisten joukossa ottavat käyttöönsä. Verkossa tehtävä nuorisotyö elää siis jatkuvassa muutostilassa. Myös verkkonuorisotyön palveluita tuottavien tahojen ja verkossa nuorisotyötä tekevien ammattilaisten tulee pysyä muutosten vauhdissa. Verkossa olevat nuorisotyön palvelut kulkevat aina vähintään askeleen jäljessä siitä, miten ja missä nuoret verkkoa käyttävät. Tänäpäivän suosittu palvelu voi jo vuoden päästä olla nuorten

mielestä historiaa. Ajan tasalla pysyminen luokin yhden haasteen verkossa tehtävälle nuorisotyölle.

Tutkimuksessa nuorisotyöntekijöiden toiveeksi nousi verkkonuorisotyöhön saatavan koulutuksen lisääminen. Tällä hetkellä suurin osa kyselyyn vastanneista nuorisotyöntekijöistä tekee työtä verkossa ilman aiheeseen saatua kunnollista koulutusta. Verkkomaailman jatkuva muuttuminen ja palvelujen kehittyminen vaatisivat jatkuvaa kouluttautumista. Mikäli nuorisotyöntekijöiden toivotaan ja oletetaan tekevän töitä myös erilaisilla verkkoareenoilla, tulee siihen panostaa niin koulutuksella kuin ajantasaisilla laitteilla. Riittävän työajan lisäksi ehdottomana edellytyksenä kattavalle ja toimivalle verkkotyölle on toimivat työvälineet, kuten tietokoneet ja verkkoyhteydet.

Tarkasteltaessa verkossa tehtävää nuorisotyötä sekä nuorisotyön ammattilaisten että nuorten näkökulmista, nousee esiin samanlaisuuksia, mutta myös paljon eroavaisuuksia. Nuorisotyöntekijät pitävät verkossa tehtävää työtä tärkeänä osana nuorisotyötä ja suurin osa työntekijöistä käyttää ainakin osan työajastaan verkossa tehtävään nuorisotyöhön. Nuorisotyöntekijöille tehdyn kyselyn vastauksista selvisi, että verkossa tehtävän nuorisotyön oletetaan ja toivotaan tavoitettavan erityisesti niitä nuoria, jotka eivät käytä muita kunnallisen nuorisotyön palveluja. Useille nuorille verkon tarjoamat nuorisotyön palvelut ovat kuitenkin täysin outoja eikä nuorilla ole käsitystä siitä, mitä verkossa tehtävä nuorisotyö ylipäätään tarkoittaa. Tutkimukseni valossa voi sanoa, ettei verkkonuorisotyö kohtaa nuoria ainakaan siinä määrin kun sen toivotaan ja oletetaan. Habbo Hotellin Netari -nuorisotila on niin suosittu, että se tyhjennetään puolen tunnin välein, jotta kaikki pääsevät mukaan (Merikivi 2007, 14–15). Mutta ovatko käyttäjät ilta illan jälkeen samoja nuoria? Mielenkiintoista olisi selvittää, kuinka paljon eri nuoria esimerkiksi Habbo Hotellin ja IRC-Gallerian Netari-tiloissa käy.

Verkossa tehtävää nuorisotyötä toteuttavat useat eri tahot, eikä kenelläkään ole kattavaa kuvaa verkossa olevien nuorille suunnattujen nuorisotyön palvelujen määristä ja muodoista. Verkkonuorisotyön toteuttajat sekä käyttäjät ovat ympäri maata, jopa maailmaa. Tulisiko Suomessa olla taho, joka koordinoi eri toimijoiden tarjoamia verkkonuorisotyön palveluja? Opetusministeriö on osoittanut Ou-

lun kaupungin nuorisoasiainkeskukselle erityistehtäväksi kansallisen nuorten tieto- ja neuvontapalveluiden koordinointi- ja kehittämistehtävän. Onko mahdollista, että verkossa tehtävän nuorisotyön koordinointi ja kehittäminen osoitettaisiin yhdelle taholle? Koordinoinnin etuna olisi se, etteivät eri toimijat käyttäisi resurssejaan päällekkäisten toimintojen järjestämiseen, vaan toimintoja voitaisiin tehdä yhteistyössä. Verkon avoimuus mahdollistaa yhteistyön tekemisen maantieteellisistä välimatkoista huolimatta. Verkon avoimuus myös aiheuttaa sen, että kuka tahansa voi mistä tahansa käyttää verkkonuorisotyön palveluja. Tämä asettaa haasteen myös palvelujen rahoittamiselle. Opetusministeriö on tukenut merkittävästi vuonna 2004 alkanutta Netari.fi -hanketta. Vaikka valtakunnallisesti toimivaan palveluun tulee taloudellista tukea, jää osa toiminnan mahdollistamisesta mukana oleville 24 kunnalle. Suomessa on kuitenkin yli 340 kuntaa, joiden asukkaat voivat Netari.fi:n palveluita käyttää. Kenen tehtävänä tulisi olla valtakunnallisesti ja jopa maailmanlaajuisesti käytettävien palvelujen järjestäminen ja rahoittaminen?

Nuorten tietämys verkossa olevista nuorisotyön palveluista on eri tutkimusten mukaan heikkoa. Verkossa tehtävän nuorisotyön yksi haaste on toiminnasta tiedottaminen, niin nuorille kuin muille verkossa toimiville ammattilaisille. Tutkimuksessa selvisi, että nuoret näkevät verkkonuorisotyön hyvin ongelmalähtöisesti. He ajattelevat, että palvelut on tarkoitettu lähinnä niille nuorille, joilla on erilaisia ongelmia. Ongelmalähtöinen ajattelu heijastuu myös nuorisotyöntekijöiden vastauksista; työntekijät ajattelevat, että verkossa nuorten on helpompi ottaa puheeksi vaikeatkin asiat. Kyselyyn vastanneet yläkouluikäiset nuoret eivät kuitenkaan koe, että heillä olisi sellaisia ongelmia, joihin kaipaisivat nuorisotyöntekijän apua. Tämä on suuri syy siihen, etteivät nuoret käytä verkkonuorisotyön palveluja. Nuoret pitävät kuitenkin verkkonuorisotyön palveluja tärkeinä niille nuorille, jotka tarvitsevat aikuisen apua ja neuvoja elämässään. Miten nuorten näkemyksiä verkossa tehtävästä nuorisotyöstä voisi muuttaa? Voidaanko verkkonuorisotyön markkinoinnilla lisätä palvelujen käytön ja käyttäjien määrää? Vai onko tämä tarpeen? Verkkonuorisotyön, kuten muukaan nuorisotyön, tavoitteena ei kuitenkaan ole kohdata kaikkia nuoria.

Matka verkkonorisotyöhön nuorisotyöntekijöiden ja nuorten kokemusten perusteella on ollut mielenkiintoinen ja kiinnostava. Vaikka verkossa tehtävää nuorisotyötä on kuntasektorilla tehty 2000-luvun alusta, on aiheesta tehty melko vähän tutkimusta. Toivon, että opinnäytetyöni tuo uutta tietoa nuorisotyön ammatilaisten näkemyksistä verkossa tehtävästä nuorisotyöstä sekä tietoa verkkonorisotyön kehittämiseen. Kuten muunkin nuorisotyön, tulee verkossa tehtävän nuorisotyön seurata koko ajan nuorten muuttuvia tarpeita. Verkkomaailman muutokset vaativat verkkonorisotyöltä valmiutta reagoida nopeastikin uusien palvelujen käyttöönottoon ja uusien toimintamuotojen kehittämiseen. Nuorten kuuleminen ja mukaanotto palvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä on ensiarvoisen tärkeää.

LÄHTEET

Aalberg, Veikko & Siimes, Martti A. 1999. Lapsesta aikuiseksi. Nuoren kypsyminen naiseksi tai mieheksi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Nemo.

Aaltonen, Marjo & Ojanen, Tuija & Vihunen, Riitta & Vilén, Marika 2003. Nuoren aika. Helsinki: WSOY.

Cavén-Pöysä, Outi & Lindström, Jasmine 2010. Netarin moniammatillinen verkkonuorisotyö. Toiminnan tarkastelua nuorten näkökulmasta. Arviointiraportti projektivuosi 2009. Helsingin kaupunki, Nuorisoasiainkeskus.

Cavén-Pöysä, Outi & Sihvonen, Ella & Kangas, Sonja (toim.) 2007a. VIRTA-HEPO-hankkeen tulokset tiivistetysti. Viitattu 21.3.2010.

http://virtual.vtt.fi/virtual/virtahepo/show/virtahepo_loppuraportti.pdf

Cavén-Pöysä, Outi & Sihvonen, Ella & Söderholm, Timo 2007b. Virtuaaliset vuorovaikutuspalvelut – esitutkimus työn muutoksesta nuorten palveluissa. Esitutkimusraportti/Työsuojelurahasto. Lappeenrannan teknillinen yliopisto.

Viitattu 21.3.2010.

www.tsr.fi/files/TietokantaTutkittu/2006/106339Esitutkimusraportti.pdf

CERN. Viitattu 8.3.2010

<http://public.web.cern.ch/public/en/About/Web-en.html>

Coogan, Kaisa & Kangas, Sonja 2001. Nuoret ja kommunikaatioakrobatia.

1618-vuotiaiden kännykkä- ja internetkulttuurit. Nuorisotutkimusverkostoja Elisa Communications. Elisa tutkimuskeskus, raportti nro 158.

Espoon kaupunki a. Viitattu 2.2.2010.

<http://www.espoo.fi/default.asp?path=1;28;11884;15032;15105>

Espoon kaupunki b. Nuorisotoimen toimintakertomus vuodelta 2008. Viitattu 1.3.2010. <http://www.espoo.fi/default.asp?path=1;28;11884;15032>

Euroopan komission valkoinen kirja - EU:N nuorisopolitiikan uudet tuulet.

Viitattu 18.3.2010.

http://eur-lex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexplus!prod!DocNumber&lg=fi&type_doc=COMfinal&an_doc=2001&nu_doc=681

Fedotoff, Jaana 2007. Nuorten tieto- ja neuvontapalvelut – Tiedon henki nuoruudessa. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim). Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusseura: Nuorisotutkimusverkosto.

Haasio, Ari 2007. Nuorten nettiopas. Helsinki: BTJ Kustannus.

Helsingin kaupunki 2009. Alue-, osallisuus- ja verkko- ja mediaohjaajien tehtävät. Helsingin kaupunki, Nuorisoasiainkeskus. 16.12.2009

Helsingin kaupunki a. Helsingin nuorisoasiainkeskus. Viitattu 2.2.2010.

http://www.hel.fi/wps/portal/Nuorisoasiainkeskus/Artikkeli?WCM_GLOBAL_CONTEXT=/nk/fi/Viraston+esittely

Helsingin kaupunki b. Helsingin nuorisoasiainkeskus. Viitattu 15.2.2010.

http://www.hel.fi/wps/portal/Nuorisoasiainkeskus/Artikkeli?WCM_GLOBAL_CONTEXT=/Nk/fi/uutiset/verkkonuorisotyön+eettiset+periaatteet+valmistuivat

Herkman, Juha 2001. Median monet funktiot lasten ja nuorten elämässä. Teoksessa Kangassalo, Marjatta & Suoranta, Juha (toim.) Lasten tietoyhteiskunta. Tampere: Tampere University Press.

IRC-Galleria. Viitattu 25.2.2010. <http://irc-galleria.net/>

Joensuu, Mika 2007. Nuorten internet-yhteisöt ja niiden merkitys nuorisotyön kannalta. Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Joutsenvirta, Taina & Kukkonen, Arja (toim.) 2009. Sulautuva opetus – uusi tapa opiskella ja opettaa. Helsinki: Palmenia Helsinki University Press.

Kankaanranta, Marja & Kirjavainen, Antti & Nousiainen, Tuula & Ukkonen, Milla 2006. Digitaaliset pelit nuorten arkipäivässä – Tapaus VisioCafe. Teoksessa Kylmäkoski, Merja & Lind, Kimmo & Hintikka, Timo & Aittola, Tapio (toim.) Nuorten tilat. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Nuorisotutkimusseura: Nuorisotutkimusverkosto julkaisuja 70.

Kotilainen, Sirkku 2007. Mediakulttuuri nuorisotyössä. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell Anna (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusseura: Nuorisotutkimusverkosto.

Kotilainen, Sirkku & Sihvonen, Ella 2006. Tietoverkko osallisuutta tukevana nuorisotilana. Teoksessa Kylmäkoski, Merja & Lind, Kimmo & Hintikka, Timo & Aittola, Tapio (toim.) Nuorten tilat. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Nuorisotutkimusseura: Nuorisotutkimusverkosto julkaisuja 70.

Kumpulainen, Kristiina 2001. Sosiaalinen vuorovaikutus ja oppiminen tietoyhteiskunnassa. Teoksessa Kangassalo, Marjatta & Suoranta, Juha (toim.) Lasten tietoyhteiskunta. Tampere: Tampere University Press.

Kylmäkoski, Merja 2006. Näkökulmia nuorten tilankäyttöön. Teoksessa Kylmäkoski, Merja & Lind, Kimmo & Hintikka, Timo & Aittola, Tapio (toim.) Nuorten tilat. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Nuorisotutkimusseura: Nuorisotutkimusverkosto julkaisuja 70.

Lapsitieto. Viitattu 10.3.2010.

<http://www.lapsitieto.fi/palve/kortti.phtml?type=c&id=324>

Levonen, Jarmo & Joutsenvirta, Taina & Parikka Raimo 2009. Blended learning – katsaus sulautuvaan yliopisto-opetukseen. Teoksessa Joutsenvirta, Taina & Kukkonen, Arja (toim.) Sulautuva opetus – uusi tapa opiskella ja opettaa. Helsinki: Palmenia Helsinki University Press.

Lundahl, Reijo 2001. Klik klik –Internet. Schilds Kustannus Oy - Pagina.

Lundvall, Anniina 2010. Viitattu 13.4.2010.

<http://onlineyouthworkmedialiteracy.blogspot.com/2010/04/taustaksi.html>

Matikainen, Janne 2008. Verkko kasvattajana. Mitä aikuisen tulisi tietää ja ajatella verkosta? Helsinki : Palmenia Helsinki University Press.

Mattila, Pirjo 2006. Vertaisryhmien uusi tila verkossa – Tuhansista yhdistyksistä tuhansiin verkkoyhteisöihin. Teoksessa Kylmäkoski, Merja & Lind, Kimmo & Hintikka, Timo & Aittola, Tapio (toim.) Nuorten tilat. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Nuorisotutkimusseura: Nuorisotutkimusverkosto julkaisuja 70.

Merikivi, Jani 2007. Netari.fi – nuorisotyön arvo. Nuorisotutkimusseura. Viitattu 23.2.2010. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/netari.pdf>

Mikkola, Henna 2009. IRC-Galleria -kysely. Nuorten mielipiteitä poliisista ja nuorisotyöntekijöistä verkossa. Kasvatustieteiden ja opettajankoulutuksen yksikkö. Oulun yliopisto (www-tuloste).

Myllyniemi, Sami 2008. Mitä Kuuluu? Nuorisobarometri 2008. Nuorisotutkimusseura: Nuorisotutkimusverkosto julkaisuja 88.

Netari.fi a. Viitattu 7.2.2010. <http://www.netari.fi>

Netari.fi b. Viitattu 18.3.2010. <http://netari.fi/web/guest/oppaat>

Netari.fi c. Viitattu 22.3.2010. <http://netari.fi/web/guest/netari.fi-hanke1>

Nettinappi. Viitattu 11.2.2010.

<http://www.nettinappi.fi/nuorisotiedotus/index.html>

Nieminen, Juha 2007. Vastavoiman hahmo – Nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimisympäristöt ja eetos. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell Anna (toim). Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusseura: Nuorisotutkimusverkosto.

Noppiari, Elina & Uusitalo, Niina & Kupiainen, Reijo & Luostarinen, Heikki 2008. "Mä oon nyt online!" Lasten mediaympäristö muutoksessa. Tampereen yliopisto. Tiedotusopin laitos.

Nuorisolaki 27.1.2006/72

Nurmiranta, Hanna & Leppämäki, Päivi & Horppu, Sari 2009. Kehityspsykologiaa lapsuudesta vanhuuteen. Helsinki: Kirjapaja.

Pasanen, Hannes 2008. Verkkonuorisotyötä on tehtävä. Opinnäytetyö. Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Pelastakaa Lapset 2008. Viitattu 9.2.2010.

http://www.pelastakaaalapset.fi/assets/files/nettivihje/kyselyt/Lapsen_aani2008.pdf

Pulmakulma. Viitattu 1.3.2010

<http://www.nuoret.info/fi-FI/Nuorisotiedotus.aspx>

Salasuo, Mikko 2006. Atomisoitunut sukupolvi. Pääkaupunkiseudun nuorisokulttuurinen maisema ja nuorisotyön haasteita 2000-luvun alussa. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.

Salasuo, Mikko 2007. Nuorisotyön ytimessä. Kaleidoskooppi pääkaupunkiseudun nuorisotyöhön ja käytäntöihin. Nuorisotutkimusseura: Nuorisotutkimusverkosto julkaisuja 81.

Sihvola, Sebastian 2005. Netari.fi. Nuorisotyö Habbo Hotellissa. Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskus. Julkaisuja 1/2005.

Sirola, Emmi-Riikka 2007. Vertaistuen merkitys toipumisessa. Lapsuudenaikaisen seksuaalisen hyväksikäytön läpikäyminen aikuisena. Opinnäytetyö. Mikkelin ammattikorkeakoulu, sosiaalialan koulutusohjelma. Viitattu 15.4.2010.

<https://ap.mikkeliyamk.fi/e-opinnayte/opinn200712311.pdf>

Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry. Viitattu 15.2.2010.

http://www.alli.fi/sivu.php?artikkeli_id=5045

Tilastokeskus. Viitattu 25.2.2010.

http://www.tilastokeskus.fi/til/sutivi/2009/sutivi_2009_2009-09-08_tie_001.html

Timonen, Päivi 1996. Nuorisotiedotus ja verkkoviestintä. Helsinki: Suomen Nuorisoyhteistyö -Allianssi ry.

Vantaan kaupunki. Viitattu 8.2.2010.

http://www.vantaa.fi/i_listasivu.asp?path=1;135;137;216;6265;6424;6428;27416

Wilenius, Heikki 2009. Huonosti sulavaa? Sulautuvan oppimisen ratkaisut HY:n valtiotieteellisen tiedekunnan tieto- ja viestintätekniikan opetuksessa. Teoksessa Joutsenvirta, Taina & Kukkonen, Arja (toim.) Sulautuva opetus – uusi tapa opiskella ja opettaa. Helsinki: Palmenia Helsinki University Press.

Julkaisemattomat lähteet

Nuorisotutkimusseura 2009. Nuorisotutkimusverkoston julkaisusuunnitelma 2009–2010.

Vantaan kaupunki 2009. Nuorisotyön peruspalvelut Vantaalla. Power Point-esitys.

LIITE 1: kyselylomake nuorisotyöntekijöille

Olen tekemässä opinnäytetyötä Humanistisen ammattikorkeakoulun Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelmaan (ylempi ammattikorkeakoulututkinto). Opinnäytetyöni käsittelee verkossa tehtävää nuorisotyötä, nuorisotyöntekijöiden kokemuksia verkkonuorisotyöstä sekä nuorten verkossa olevien nuorisotyön muotojen käyttöä.

Kysely lähetetään Helsingin nuorisosiainkeskuksen, Espoon nuorisopalveluiden ja Vantaan nuorisopalveluiden vakituisille työntekijöille. Nuorille suunnattu kysely toteutetaan Vantaalla. Opinnäytetyö toteutetaan yhteistyössä Vantaan nuorisopalveluiden kanssa.

Pyydän sinua ystävällisesti vastaamaan kyselyyn, joka vie ajastasi noin 10 minuuttia.

Kaikki vastaukset käsitellään nimettöminä.

Terveisin

Päivi Viilomaa

paivi.viilomaa@kolumbus.fi

p. 040 518 7432

Työpaikka

- Helsingin nuorisosiainkeskus
- Espoon nuorisopalvelut
- Vantaan nuorisopalvelut

Ikä

- 18–25-vuotta
- 26– 35-vuotta
- 36–45-vuotta
- 46–55-vuotta
- 56-vuotta tai enemmän

Koulutusaste

- Toinen aste (ammatillinen peruskoulutus)
- Opistoaste
- Alempi korkeakoulu (esim. ammattikorkeakoulu)
- Ylempi korkeakoulu
- Joku muu, mikä?

Käytätkö verkkoa (internetiä) välineenä työssäsi nuorten kanssa?

- Kyllä, miten?
- En

Oletko saanut koulutusta / opastusta verkossa tehtävään nuorisotyöhön?

- Kyllä, millaista
- En

Onko verkossa tehtävä nuorisotyö määritelty työnkuvassasi?

Kyllä, miten?

En

Kuinka paljon työaikaasi viikossa menee verkossa tehtävään nuorisotyöhän (vastaa tunteina)?

Koetko internetin ja verkossa tehtävän nuorisotyön tärkeäksi työtavaksi?

Kyllä, miksi?

En, miksi?

Mitkä koet verkossa tehtävän nuorisotyön parhaimmiksi puoliksi, eduiksi?

Mitkä koet verkossa tehtävän nuorisotyön pahimmiksi esteiksi ja vaaroiksi?

Tulisiko verkossa tehtävää nuorisotyötä kehittää työpaikkasi?

Kyllä, miten?

Ei

Miten haluaisit kehittää eri toimijoiden (eri kunnat, järjestöt) välistä yhteistyötä verkkonuorisotyössä pääkaupunkiseudulla?

Kiitos vastauksistasi!

LIITE 2: kyselylomake nuorille

Hei!

Olen tekemässä opinnäytetyötä Humanistisen ammattikorkeakoulun Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelmaan (ylempi ammattikorkeakoulututkinto). Opinnäytetyöni käsittelee verkossa tehtävää nuorisotyötä, nuorisotyöntekijöiden kokemuksia verkkonuorisotyöstä sekä nuorten verkossa olevien nuorisotyön muotojen käyttöä. Nuorille suunnattu kysely toteutetaan kahdessatoista vantaalaisessa yläkoulussa. Vastaajina on oppilaita jokaiselta kolmelta luokka-asteelta. Opinnäytetyö toteutetaan yhteistyössä Vantaan kaupungin nuorisopalveluiden kanssa.

Kyselyyn vastaaminen vie noin 10 minuuttia. Kaikki vastaukset käsitellään luottamuksellisesti ja tietoja käytetään ainoastaan opinnäytetyöhön. Kiitos vastauksistasi!

Terveisin

Päivi Viilomaa, paivi.viilomaa@kolumbus.fi

1. Olen

tyttö

poika

2. Ikäni

11-vuotta

14-vuotta

12-vuotta

15-vuotta

13-vuotta

16-vuotta

3. Äidinkieleni

suomi

ruotsi

joku muu, mikä? _____

Internetin käyttö

4. Kuinka paljon käytät internetiä viikossa (valitse yksi)?

0–2 tuntia

12–16 tuntia

2–4 tuntia

yli 16 tuntia

4–8 tuntia

en käytä internetiä ollenkaan

8–12 tuntia

5. Kuinka pitkiä aikoja käytät internetiä kerrallaan (valitse yksi)?

Alle 15 min

1–2 tuntia

Alle puoli tuntia

Enemmän kuin 2 tuntia

Alle tunnin

6. Onko sinulla kotona käytössäsi tietokone internet-yhteydellä?

Kyllä

Ei

7. Missä käytät internetiä (valitse kaikki käyvät vaihtoehdot)

Kotona

Kavereiden luona

Koulussa

Muualla, missä _____

Nuorisotalolla

En käytä internetiä

Kirjastossa

KÄÄNNÄ

8. Mihin käytät internetiä (valitse kaikki käyvät vaihtoehdot)?

Tiedon etsintään

”Surffaamiseen”

Chat-palveluihin

IRC-Galleriaan

Keskustelupalstoihin

Pikaviestiohjelmiin (esim. IRC, Messenger)

YouTube

Sosiaaliseen mediaan (esim. Facebook, Twitter, blogit)

Pelaamiseen

Kotisivujen päivittämiseen

Sähköpostiin

Tiedostojen hakuun/lataamiseen

Habbo Hotelliin

Johonkin muuhun, mihin _____

Nuorisotyö verkossa

9. Tiedätkö, että verkon (internetin) kautta saa yhteyden nuorisotyöntekijään?

Kyllä

En

10. Käytätkö/oletko käyttänyt nuorisotyön palveluja verkossa (jutellut nuorisotyöntekijän kanssa, saanut vastauksia lähettämiisi kysymyksiin jne.)?

Kyllä

En

11. Jos vastasit edelliseen kysymykseen "Kyllä", millaisia palveluita käytät tai olet käyttänyt?

---

12. Jos vastasit kysymykseen nro 10 ”En”, niin miksi et käytä/et ole käyttänyt nuorisotyön palveluita verkossa?

---

13. Millaisia palveluita toivoisit nuorisotyön tarjoavan verkossa?

---

14. Tiedätkö tarpeeksi verkossa olevista nuorisotyön palveluista?

Kyllä

En

15. Jos vastasit edelliseen kysymykseen "En", millaista tietoa kaipaisit?

---

16. Käytätkö jotain Vantaan nuorisopalveluiden toimintoja (nuorisotalot, leirit, tapahtumat yms.)?

Kyllä, mitä _____

En

Kiitos vastauksistasi!